

₹30

అక్షోబ్ర - 2022

DECCAN LAND, HYDERABAD

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

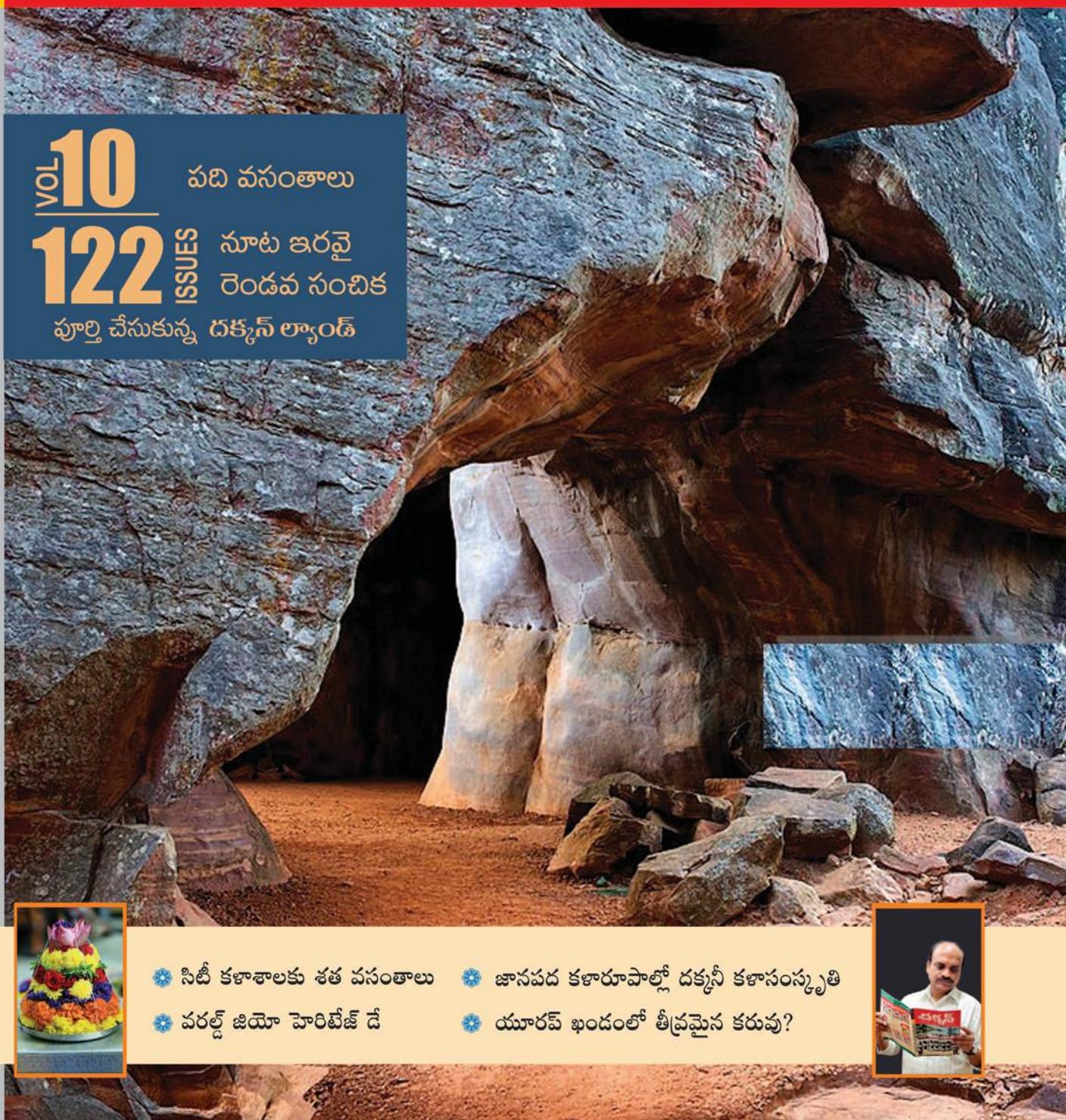
ల్యాండ్

VOL 10 పది వసంతాలు

122 ISSUES నూటం ఇరవై రెండవ సంచిక

పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

122

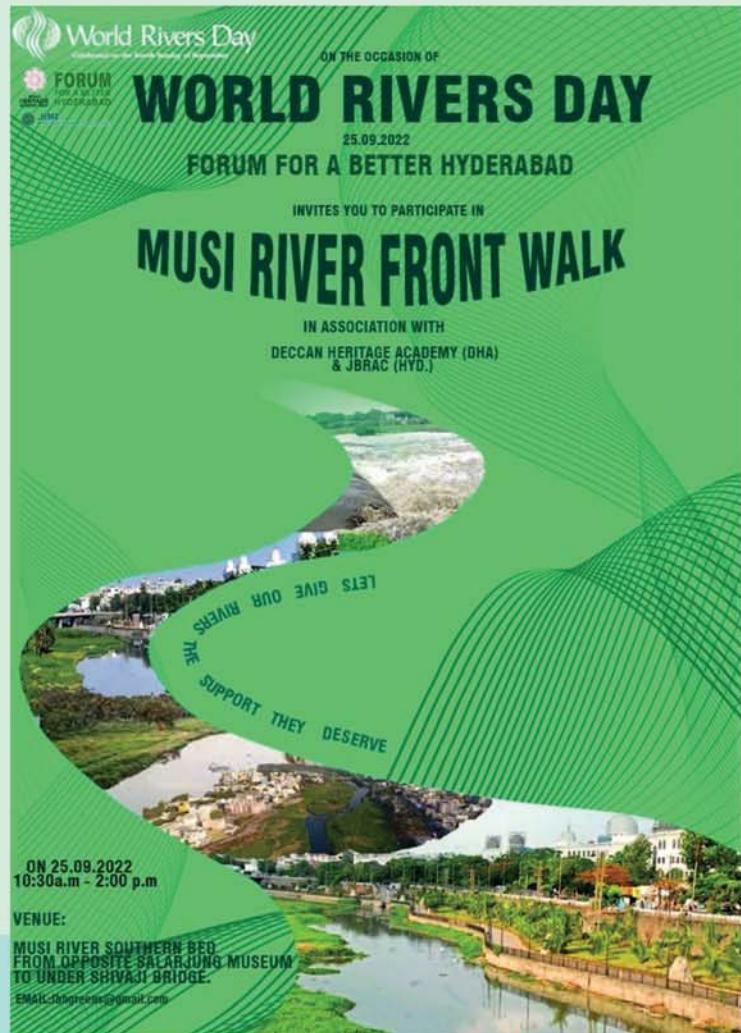
- ❖ సిటీ కళాశాలకు శత వసంతాలు
- ❖ వరద్ర్ జియో హెరిటేజ్ దే

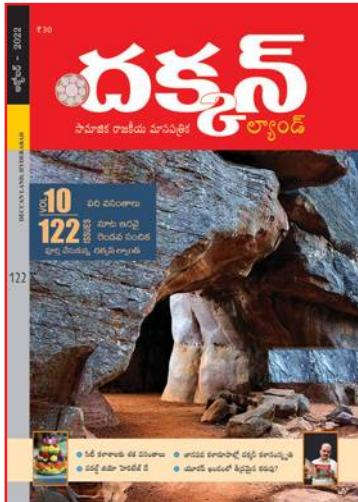
- ❖ జానపద కళారూపాల్లో దక్కనీ కళాసంస్కృతి
- ❖ యూరప్ భండంలో తీవ్రమైన కరువు?

ప్రపంచ నదుల బినోత్సవం సందర్భంగా
ఫోరం ఫర్ ఎ బెట్ర్ ప్రైదరాబాద్ ఆధ్వర్యంలో
మూసీ లివర్ ప్రంట్ వార్క్

నదుల కలుపితం కాకుండా కాపాడుకునే బాధ్యత
ప్రతి ఒక్కిల్పి ఉండని ఫోరం ఫర్ ఎ బెట్ర్ ప్రైదరాబాద్
షైర్డ్ నే, అర్థా అండ్ లీజనల్ వ్హెన్ మణికొండ వేదకుమార్
అన్నారు. ప్రపంచ నదుల బినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకొని
ఫోరం ఫర్ ఎ బెట్ర్ ప్రైదరాబాద్, డెక్ట్ హెలిటీజ్ అకాడమీ
సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో సాలార్జంగ్ మ్యాజియం వద్ద
మూసీ లివర్ ప్రంట్ వార్క్ సిర్పించారు. ఈ సందర్భంగా
మణికొండ వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ దేశంలో అనేక
నదుల పరిశ్రీతి చాలా దారుణంగా ఉండని, గత తోస్తి
దశాబ్దాల కంటే నదులు మరింత కలుపితం ఆపున్నాయని
అన్నారు. నదులు కలుపితం కాకుండా కాపాడుటానికి
ప్రజల్లో అవగాహన పెంచే అనేక కార్యక్రమాలు ఫోరం
ఆధ్వర్యంలో సిర్పిస్తున్నామని తెలిపారు. ప్రైదరాబాద్
పూర్వపు ప్రధాన సీటి వనరు అయిన మూసీ నది చాలిత్తక
ప్రాముఖ్యత, పిలవలను తెలియేయడానికి, వాటి రక్షణ,
పునరుద్ధరణపై ప్రజలకు అవగాహన పెంచడానికి ఈ వార్క్
వీర్మాటు చేసినట్లు పేర్కొన్నారు.

భీమ్ బెట్టా గుహలు

భారతదేశంలో అత్యంత ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్నవి 'భీమ్ బెట్టా' గుహలు. ఈ గుహలకు పురాణ ప్రాధాన్యతతో పాటు చాలిత్తాత్మక ప్రాధాన్యత కూడా ఉంది. భీమ్ బెట్టా గుహలు మధ్యప్రదేశ్ లోని భోపాల్కు 50 కిలోమీటర్ల దూరంలో అమర్ కంటక్ నదీ తీరంలో రతపాని వన్యప్రాణి అభయారణ్యంలో వున్నాయి. ఒకప్పుడు ఆచిమానవులకు, ఆతర్వత క్రూరమృగాలకు నివాసమైన ఈ ప్రదేశం నిర్ద్ధలంగా, నిశ్చబ్దంగా, ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. భీమ్ బెట్టా అన్న పేరు మహాబారతంలోని భీముడి పేరు మీద వచ్చిందని స్థానికుల అభిప్రాయం. జూదంలో రాజ్యం వోగిట్టుకున్నాక పాండపులు కొంతకాలం ఈ గుహల్లో తలదాచుకున్నట్లు పురాణ కథనం. మనిషి మొట్టమొదట జీవించిన ఇక్కడే అట. పురావస్తు శాఖ అధ్యయనం ప్రకారం 15000 ఏక్ల కిందటే ఆచిమానవుడు ఇక్కడ నివసించినట్లు ఆధారాలు వున్నాయి.

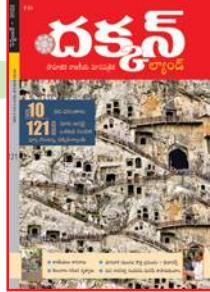
(అక్షీబర్ నెన వరద్ర్జీ జియో హెరిటేజ్ డే సందర్భంగా..)

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

శ్రీరామోజు హరగోపాల్ సార్కు కాళోజీ అవార్డు

దక్కన్ పారకులకు తెలంగాణలోని శాసనాలను, సంస్కృతచరిత్రను వెలికిట్టిని ప్రతి నెలా అందిస్తున్న ‘కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర’ కన్సీనర్ శ్రీరామోజు హరగోపాల్ సార్కు ‘ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణరావు’ పురస్కారం లభించడం హర్షాదాయకం. ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ తరువాత తెలంగాణ భాషకు, సాహిత్యానికి చేసిన కృషిని గౌరవిస్తూ కాళోజీ జయంతిని తెలంగాణ భాషా దినోత్సవంగా ముఖ్యమంత్రి కె. చంద్రబెట్టరూపు ప్రకటించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరఫున నిర్వహిస్తున్నది. కాళోజీ పేరు మీద ప్రభుత్వం విశ్ిష్ట పురస్కారాన్ని ప్రతి యేటా అందిస్తున్నది. ఈ ఏడాది కవి, చరిత్రకారుడు అయిన హరగోపాల్ సార్కు ఈ పురస్కారం దక్కడం హర్షాదాయకం.

-ఖ. కృష్ణ, ఆలేరు, యాదాది భువనగిరి

జాకారం శివాలయం

మరుగున పడిన జాకారం దేవాలయం జాడ తెలిపిన రచయిత, స్థపతి దా॥ ఈమని శివనాగిరెడ్డి గారికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు. తెలంగాణలో అలనాపాలనా నోచుకోని దేవాలయాల గురించి ప్రతి మాసం ఒక విశిష్ట దేవాలయం గురించి పారకులకు అందిస్తున్న రచయితకు, దక్కన్ల్యాండ్ యాజమాన్యానికి అభినందనలు

-గురువేందర్ రెడ్డి, వరంగల్

కొత్త టెక్నోలజీ మెట్టావర్స్

ప్రపంచమే ఒక కుగ్రామంగా మారిపోయిన తరుణంలో, ఇంకా అనేక కొత్త కొత్త టెక్నోలజీలో మార్పులు జరుగుతున్నాయి. ట్రంక్ కాల్ ఫోన్ నుండి వీడియో కాల్ వరకు టెక్నోలజీ మారిపోయింది. అనేక వ్యవస్థల్లో ఈ కొత్త టెక్నోలజీలో వేగవంతమైన అభివృద్ధి, నవీన ప్రపంచాన్ని సృష్టిస్తున్నారు. మనం కోరుకున్న ప్రదేశంలోకి వెళ్లి ఎవరినైనా కలవాలంటే ‘మెట్టావర్స్’ టెక్నోలజీ సహకారంతో వారి ఎదురుగా ప్రత్యక్షమై కానేపు వర్షువర్లగా కలిసి రావచ్చు. ఇటువంటి

టెక్నోలజీ గురించి ప్రయోజనాలు, ప్రమాదాలను క్లూప్టంగా వివరించిన రచయిత పుట్టా పెద్దంబులేను గారికి ధన్యవాదాలు.

-భాగవ్, భమ్మం

తెలంగాణ జీవధార కాళేశ్వరం

కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టుపై రాజకీయ నేతలు విమర్శలు, ప్రతి విమర్శలు చేసుకుంటున్నారు. ప్రాజెక్టు గురించి తెలంగాణ ప్రజలకు అనేక అనుమానాలు వుండేవి. ఆ అనుమానాలను రచయిత, ఇరిగేషన్ ఓవస్ట్ శ్రీధర్ రావు దేవిపాండె, ప్రాజెక్టు గణంకాలతో సహా నివృత్తి చేయడం శుభపరిణామం. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులో కన్నెపల్లి, అన్నారం పంచ హాజ్లు ప్రకృతి విపత్తు వల్ల నీట మునిగిన దానిని ప్రతిపక్షాలు చేసుకున్న విమర్శలకు ‘సోయి లేని రాతలు, విమర్శలు’ వ్యాసంతో సరైన సమాధానం లభిస్తుందనుకుంటున్నాను.

-ప్రభాకర్ రావు, సిద్ధిపేట

కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందం

ప్రతి మాసం దక్కన్ పారకులకు ‘కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర’ బృందం వెబీనార్ ద్వారా నిర్వహిస్తున్న సమావేశ సమాచారాన్ని అందిస్తున్న పత్రిక యాజమాన్యానికి ధన్యవాదాలు. ‘కాకతీయుల శాసనాలు - సమగ్ర పరిశీలనం’పై ఆగస్టు మాసంలో నిర్వహించిన దా॥ బిస్కూర్ మనోహరి గారి విశ్లేషణ చాలా క్లూప్టంగా, చరిత్ర గురించి చాలా విషయాలు తెలియజేశారు.

-రామోహన్ రావు, మహబుబ్ సాగర్

దశాబ్ద కాలపు దక్కన్ల్యాండ్

పది సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ల్యాండ్ మాసపత్రికకు పోర్ట్ ఇండియా కుబ్బెలు కుబ్బెలు. గడ్డం వెంకన్న సంస్కృతీ వాహకులు గుర్తు పటం కథ కళాకారులు’, డా.జి.లచ్చుయ్య సర్ పెను ప్రమాదంలో భూగోళం!, కట్టా ప్రభాకర్ ప్రపంచ వర్యాటక దినోత్సవం’, ద్వారానపల్లి సత్యనారాయణ తెలంగాణ గిరిజన స్తుత్యాలు’, ఇందిరా ప్రియదర్శిని ‘మన వారసత్వ సంపదను మనమే కాపాడుకుండాం!’ లాంటి ఇతర వ్యాసాలు చాలా చక్కగా వున్నాయి.

-ఎం. సరిత, హైదరాబాద్

పరిశోధకులకు నుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషపుస్తున్నామం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, చైత్యాపిక, పలశోధకులు తమ పలశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింపజేసి వినియోగించుకొవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకొవడానికి ఈ సంపదకాశాన్ని సభ్యులయించుకొవడానికి కోరుతున్నామం.

రచయితలు తమ రచనలను పంచవలసిన చిరునామా :

“చంద్రం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రంచించవలిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజీయ మాసపత్రిక

సంపత్తి: 11 సంచిక: 2 పేజీలు: 60

ఆక్టోబర్ - 2022

సంపాదకులు

మసికొండ వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టా ప్రభాకర్

సర్ఫ్‌లైఫ్

హాచ్. మూహానలార్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ శైజర్ బాప్

9030626288

ఖాటోర్ న్రాఘర్

టి.ఎస్.ఐ

8374995555

కపరిపేజీ

జీమ్సెట్టా గుహలు

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

అజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దిరునాము

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029

TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

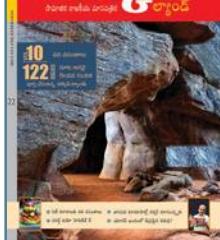
కృత్పుతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

సలహులు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృత్పుతలు.

దక్కన్

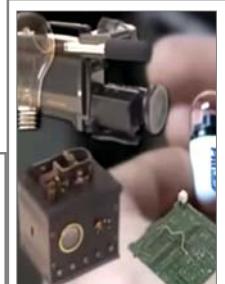

లోపలి పేజీల్లు...

పరిమాణం గోరంత...

ప్రయోజనం కొండంత

@ నానో పెక్కాలజీ..!!

సిటీ కళాశాలకు

శత వసంతాలు

తెలంగాణ మళ్లీలో మాసిక్కం వెల్లుల్లి మాసిక్కావు	ప్రా॥ దేవి ప్రసాద్ జావ్యాడి 6
ప్రకృతి నిర్విత సౌందర్యాన్ని కాపాడుకుండాం!... (యిటోలయితి) ఎం. వేదకుమార్	7
దక్కన్ చైతన్య వాపాని 'దక్కన్ ల్యాండ్'	డా॥ ఎస్. రఘు
నిర్మార్జుంలో నామకరణం	పరవస్తు లీకేస్టర్
అవే ఎదురు చూపులు! నిలీక్షణలో మరొ దేవాలయం!!	ఈమని శివాగిరెడ్డి
సిటీ కళాశాలకు శత వసంతాలు	దక్కన్ హాలిటేజ్ అకాడమీ
తెలంగాణకే ప్రత్యేకమైన పూల పండుగ బతుకమ్మ	దక్కన్ మృగాన్
నానో పెక్కాలజీ!!	పుట్టా పెద్దాపిబులేసు
అనేక విషయాలను వెలుగులోకి తెస్తున్న 'దక్కన్ ల్యాండ్'	వకుచాధరాం రామకృష్ణ
భిమ్మెట్టా శిలా గుహలు	సువేగా
తెలంగాణ చరిత్రలో మైలరాట్లు!	ఈమని శివాగిరెడ్డి
కాకతీయుల శాసనాలు - సమగ్ర పరిశీలనం	డా॥ జిమ్మాలి మనోపాల
తెలంగాణ మచి ఉధ్వమానికి చిక్కుశాచి 'దక్కన్ ల్యాండ్'	సంకెనపల్లి నాగేంద్రశర్మ
తెలంగాణకు దశ వసంతాలు బిశ చూపిన 'దక్కన్ ల్యాండ్'	చండా రాములు
యూరప్ ఖండంలో తీర్మమైన కరువు దేసికి సంకేతం?	శ్రీధర్ రావు దేశపాండే
తోకలేని పిట్ట పర్సీ పోస్ట్ దే	ఎసిక. క్రీపాలి
పర్మావరణ పలిత్థు	దక్కన్ మృగాన్
వాకితొల్లులో ఉదయశచీపుని కొత్తశాసనం	శ్రీరామేశ్ హరగోపాల్
జానపద కళారూపాల్లో దక్కన్ కళాసంస్కృతి	ప్రా॥ సనుమాన సౌమి
గోండు భాష డిక్కన్లో - ఒక పరిశీలన	కాక నవ్
నిలీర్స్ట్రాపోత్తున్న నివేదికలు!	డా॥ లభ్యయ్ గాంధ్
సమ్మిన బంటు (కథ)	సంగంబట్ట చిన్న రామకిష్ణయ్
	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, జీవమైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజీయార్థిక, సామాజిక విల్మేషణవేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నావ్యాప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిష్కార మార్గాలపై ప్రారంభించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్మి.

తెలంగాణ మట్టిలో మాణిక్యం

వెల్చర్ మాణిక్యరావు

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో, నిజం వ్యతిరేక పోరాటంలో అజ్ఞరాలనే ఆయుధాలుగా మలచి పోరాటం చేసిన యోధుడు వెల్చర్ మాణిక్యరావు. నేటి తరానికి పెడ్డగా తెలియకపోయినా తన కలానికి పదును పెట్టి అజ్ఞరాలకు ప్రాణం పోసిన యోధుడు. ఒక ప్రక్క అంగేయులపై మరో ప్రక్క నిజం పాలకులపై పోరాటం సాగించాడు. తెలంగాణ సంస్కృతిలో, చరిత్రలో, నిజం వ్యతిరేక స్వాతంత్ర్య సమరంలో, తెలుగు సాహిత్యంలో ఒక ప్రత్యేకతను, శైలినీ, స్థాయిని సాధించిన బహుభాషా పండితుడు వెల్చర్ మాణిక్యరావు. తెలుగు, ఇంగ్లీష్, హింది, కన్నడ, మరాటి, పార్టీ భాషల్లో నిష్టాతుడు. కరణం బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో 1912 డిసెంబర్ 12న వేంకటేశ్వరరావు, రుక్మిణిమ్మ దంపతులకు పూర్వ మెడక్ జిల్లా వెల్చర్ గ్రామంలో జన్మించిన మాణిక్యరావు స్వగ్రామాన్ని ఇంటి పేరుగా మార్చుకున్నారు. స్వగ్రామంలో బాల్య విద్యనభూసించి, మెడక్ పట్టణంలో కొంతకాలం పాటు చదివి హైద్రాబాద్లో ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయంలో చదువుకున్నారు. జోగిపేట, కంది గ్రామాల్లో జరిగిన ఆంధ్రమహాసభలు ఏరి వ్యక్తిత్వంపై ఎంతో ప్రభావం చూపటమే కాకుండా ఇరవై సంవత్సరాల వయస్సులోనే పెద్దలతో పరిచయాలకు అవకాశాలు కల్పించాయి. హైద్రాబాద్లో మహామహుల పరిచయాలు వెల్చర్ వారి ప్రతిభను, స్వజనాత్మక శక్తిని, సామర్థ్యాన్ని వెల్లడించి, అవి పరాక్రమ అందులోపటనికి దోహదపడ్డాయి.

మాడపాటి హసుమంతావు మార్గదర్శకత్వంలో కార్యాల్యిర్సప్పాణ దక్కతను, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి సాన్విషాత్యంలో పత్రికా సంపాదక ప్రతిభను, దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు ద్వారా కవితాస్వర్ణాని వట్టికోట ఆల్వర్సన్స్టోమి ద్వారా సవలా నైపుణ్యాన్ని, కాళోజీ నారాయణరావు స్నేహితంలో అభ్యుదయ భావాలను, జమలాపురం కేశవరావు సాంగత్యంలో స్వాతంత్ర్య స్వార్థిని అలవర్మకున్న మాణిక్యరావు తెలంగాణ తేజోమూర్తులో ఈ నాటి తరం వారికి అంతగా తెలియని మాణిక్యం. వెల్చర్ మాణిక్యరావు కవిగా, కథకుడిగా, చరిత్ర నిర్మాతగా, నాటక కర్తగా, వ్యాసకర్తగా, పత్రికా సంపాదకుడిగా, పత్రిక

నిర్వాహకుడిగా, అనువాదకుడిగా, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడిగా, చాలా రంగాల్లో విశేషక్షప్తి చేశారు. గ్రంథాలయ ఉద్యమ సారథిగా, గ్రంథమాల నిర్వాహకుడిగా, ఆంధ్ర మహాసభ కార్యదర్శిగా, అభ్యుదయ రచయితల సంఘం సభ్యుడిగా, హారహక్కుల నేతగా, ప్రభుత్వాధికారిగా సమర్థవంతంగా విభిన్న పాత్రలు పోషించిన ప్రతిభావంతుడు. సంఘసేవకు మద్యపాన నిరోధక మార్గాన్ని ఎన్నుకొని మద్యపాన నిరోధక పత్రికను స్థాపించి, సంపాదకులుగా వ్యవహరించి పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేశారు. స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వమే తెలుగు, ఉర్మా, ఇంగ్లీష్ పత్రికలను నిర్వహించిన ఘనత వెల్చర్ వారిది. ఆనాటి తెలంగాణ నవాజాన్ని, సాంస్కృతిక జీవితాలను, రాజకీయ మార్పులను, సామాజిక షైతన్యాన్ని, ప్రజల కష్టసుభాలను, సాహిత్య వికాసాన్ని వీరు పత్రికల ద్వారా ప్రజలకు అందించారు.

ఇక వెల్చర్ వారి సాహిత్యానికి వస్తే చెప్పుకోదగిన అంశాలు అనేకం ఉన్నాయి. గోల్గాడ పత్రికలో ఉపసంపాదకులుగా బాధ్యత వహిస్తూ నాటికలు, బాలరచనలు, పచనకవితాస్వజనన, కథారచన, చారిత్రక గ్రంథాల ద్వారా మనస్తత్వాలు, అవేశకావేశాలు, కష్టసుభాలు సున్నితంగా స్ఫీస్సు రచనలు చేశారు. అంధ్రమహాసభ ఉద్యమంలో నిజం నిరంకు పోరాటంలో, గ్రంథాలయాద్యమంలో పత్రికా రంగంలో చురుకుగా పొల్గాన్నివాడు కావడంతో ఆయన రచనలు ఒక ప్రత్యేక శైలిని సంతరించుకున్నాయి. “మాణిక్యపీఠి” పేరిట కవితా సంకలనం, “ఏయిర్ మేల్” లాంటి కథలు, టాల్ స్టోయ్ “ది ఫస్ట్ డిస్ట్రిబ్యూటర్”కు అనుసరణగా అచ్చమైన పల్లెటూరు భాషలో రాసిన “దయ్యాల పస్సడ” లాంటి నాటకాలు, భావకవితా స్ఫూర్తి రాసిన “హనేనా గేయాలు” వారి ప్రతిఫలో కొన్ని ఆశిముత్స్యాలు మాత్రమే. “మీజాన్” పత్రికలో ఎన్నో గేయలు రాశారు. నిజం నుండి విముక్తి పొంది ఈరోజు తెలంగాణాలో స్వాతంత్ర్యోద్యమ చరిత్రను సుస్పష్టంగా చదువుకోగలగుతున్నామంటే వారు పన్నెందు సంవత్సరాలు కష్టపడి రాసిన “హైద్రాబాద్ స్వాతంత్ర్యోద్యమ తరువాయి ఈప వేజోలో”

ప్రకృతి నిర్విత సౌందర్యాన్ని కాపాడుకుండా!

కళాకారుల మానవ వ్యాదయ నిర్మాతలు. ప్రకృతి అధ్యాత్మమైన సహజ సౌందర్యాల నిర్మాత, కన్నతల్లి. కళాకారుల స్యాజన ఆనాచీ నాగరికతకు, నైపుణ్యాలకు ప్రతీక. ప్రకృతి స్యాజన స్వాభావికమైనది, సహజమైనది. వాటిని ప్రకృతి మార్పులు, చేర్పులు చేయలేదు. గాలి, నీరు, అగ్ని, భూమి, ఆకాశం ఈ పంచభూతాల సమ్మితతమే ప్రకృతి. ఈ పంచభూతాల సంచలిత క్రియల వాతావరణాన్ని మార్పుకు గురిచేస్తాయి. పెల్లుబింబిన లావా చల్లబడి వివిధ నిర్మాణ రూపాలు తీసుకుంటాయి. శిలలు, కొండలు, గుహలు, దిబ్బలు, సారంగాలు ఇలా ప్రకృతి సిద్ధంగా ఏర్పడ్డాయి. అందుకే యివి ప్రకృతి నిర్విత సౌందర్యాలు. ఇవే ఆది మానవులకు, వివిధ సకల జీవరాసులకు ఆవాసాలు అయ్యాయి.

మధ్యప్రదేశ్‌లోని భీమ్ బేట్టు శిలాగుహలు లక్ష్మ సంవత్సరాల క్రితమే ఆది మానవులకు నివాసమైనట్లు పురావస్తుశాఖ ఆధారాలున్నాయి. మన ప్రైపరాథాద్ దక్షనీ ప్రాంతంలో వున్న శిలలు, రాతి కళాశిల్పాలు, గోల్మొండ, ఎప్రదిబ్బలు, గండికోట, బుల్రాగుహల వంటి సహజ నిర్మితాలు వందల సంఖ్యలో ఉన్నాయి. ఈ గుహల్లో వేల సంవత్సరాల నాచి ఆది మానవుడి జీవన విధానాన్ని తెలిపే చిత్రకళారూపాలు సహజమైన ఎప్రమట్టి రంగుతో ఇప్పటికీ చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నాయి. ఇవేకాక వివిధ సాప్రాజ్యనేతలు నిర్మించిన అశేషమైన కోటలు, దేవాలయాలూ ఉన్నాయి.

మానవతప్పిదాల వల్ల ఉత్సవమైన వివిధ కాలాయ్యలు, ఉద్దారాల కారణంగా యివి తమ వైభవాన్ని, ప్రాబల్యాన్ని, ఉనికినీ కోల్పోతున్నాయి. ప్రకృతి ప్రసాదించిన ఈ సంపదను కాపాడుకోవడం సామాజిక వ్యవస్థల పనితీర్మాణ ఆధారపడి వుంటుంది. వీటి పరిరక్షణ పర్యావరణ పరిరక్షణలో భాగం. భాగోళిక రక్షణ చర్చలు చేపట్టలి. కర్మనీ ఉద్దారాలను తగ్గించాలి. కాలాయ్య కారక ఇంధన వినియోగాన్ని తగ్గించాలి. భూగర్భ వనరులను రక్షించుకోవాలి. వీటి పరిరక్షణకు, కనుమరుగవుతున్న వాటిని వెలికితీసి ప్రాచుర్యం కల్పించడంలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల్లు కృషి చేయాలి. ప్రపంచంలో పర్యావరణ సంస్థలు విశేష కృషి చేస్తున్నాయి. ఈ కృషికి అక్షేబర్ నెన జరుపుకోబోతున్న ‘జియో హారిపోజ్ డే’ మరింత స్వార్థినిస్తుంది.

షెడ్యూలు తెగలు, జాతులు, కులాలు, వెనుకబడిన కులాలు, మైనారిటీలు తరతరాలుగా సామాజిక అసమానతలకు గురవుతున్నారు. కొన్ని జాతులకున్న వెనులుబాటు అందరికి లేదు. ఒకే తెగ వివిధ ప్రాంతాలలో చెల్లా చెడురుగా విడిపోయి వేరే వేరే పేర్లతో గుర్తింపు పొందుతున్నాయి. ఒకే గోండు తెగ 38 రకాలుగా విడిపోయినట్లు ఈ సంచికలోని ఒక వ్యాసం ద్వారా తెలుస్తోంది. దీని వల్ల ఒక తెగగా వారికి దక్షనలసిన అవకాశాలకు దూరం అవుతున్నారు. రిజర్వేషన్లు రాజకీయ లభీ కోసం కాక ఆయా వర్గాలకు ప్రయోజనకరంగా ఉండాలి. మన తెలంగాణ ప్రభుత్వం అదివాసీల రిజర్వేషన్లు 6 నుంచి 10 శాతానికి పెంచడం అభినందనీయం. అదివాసీలకు, మైనారిటీలకు, బీసీలకు రిజర్వేషన్లు స్క్రమంగా అమలు చేయదాని కాక వారి భాష, సంస్కృతి, జీవన విధానం కనుమరుగై పోకుండా కాపాడుకోవడం మన అందరి బాధ్యత.

దక్షన్‌ల్యాండ్ దశ వసంతాలు పూర్తి చేసుకున్న సందర్భంలో మిత్రులు, శ్రేయోభిలాఘులు, వివిధ రంగాల మేధావులు చూపుతున్న ప్రేమాభిమాన స్పందనలు అపురూపం. ఈ సంవత్సరం పొడవునా మిత్రులు, శ్రేయోభిలాఘులు, పొరకులు, మేధావుల స్పందనలు, సూచనలు, సలవోలు ప్రశురించాలన్న ఆలోచనకు మీ సహకారం కోరుతూ...

వైదమాన్.ఎమ్.

(మణికొండ వేదకుమార్)

ఎడిటర్

(చెవు వేజే తరువాయ)

చరిత్ర”యే కారణం. వారు ఆనాటి వ్యవసాయ పరిస్థితులపై రాసిన “రైతు” పుస్తకాన్ని అంగొయ, నిజం ప్రభుత్వాలు కలిసి నిషేధించారు. అనేక పుస్తకాలు రచించి నిజం పుస్తకాత ధోరణి ఎండగట్టాడు.

తెలంగాణ ప్రజల్లో సాహిత్య భావాలను పెంచే ప్రయత్నంగా తన సంపాదకత్వంలో “అణాగ్రంథమాల”ను స్థాపించి అనేక పుస్తకాలు వెలుగు చూడటంలో వెల్లుర్చి వారి కృషి ఎంతో ఉంది. నిజం ప్రభుత్వం ఎన్నో పుస్తకాలను నిషేధించినప్పటికే ఆనాటి నిర్వందకాలంలో ఒక రచయితగా ఆయన చూపించిన సాహసం ఎన్నుకున్న వైఫిరి, బాధ్యతాయితమైన ధోరణి ఎందరికో ఆదర్శప్రాయమైనవి.

సురవరం, మాడపాటి, కాళోజీ, వట్టికోట లాంటి మహామహులతో సన్నిహిత సంబంధాలతో వారు నిర్వహించిన ఉర్ధుమాలకు బాసటగా నిలచిన ఉద్యమశీలి వెల్లుర్చి. మాణిక్యరావు ఇంట్లో సాహిత్య, సాంస్కృతిక చర్చ గోప్యులకు కాళోజీ నారాయణరావు, కాళోజీ రామేశ్వరరావు, దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు, సి.నారాయణరెడ్డి, వట్టికోట ఆళ్ళారుస్నామి లాంటి ఎందరో మహాసీయులు వచ్చి సామాజిక అంశాలకు ప్రతిపాదనలు రూపొందించేవారు. ధియోసాఫికల్ సాసైటీ, హిందూ సోఫర్ క్లబ్, బారస్ట్ రుద్ర, ఆర్య సమాజం, శ్రీ కృష్ణదేవరాయ అంధ్ర భాషానిలయం, సోఫర్ సర్వీస్ లీగ్ వంటి సంస్థల ద్వారా సాంస్కృతిక, సామాజిక, సాహిత్య చైతన్యం కోసం పోరాటం చేసిన చైతన్యమూర్తి వెల్లుర్చి. వీరు తెలంగాణలో అభ్యుదయ భావాలు వ్యాపి చేసేందుకు మొట్టమొదటగా ఏర్పడిన “వైతాళిక సమితి” సంస్థాగత సభ్యులు.

వెల్లుర్చి వారు రామానందీంధ్ర స్థాపించిన ప్రోదాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెస్‌లో సభ్యులు. మాణిక్యరావుగారు మాడపాటిగారితో పని చేస్తున్నప్పుడు వారి తెలివిని గమనించి బూర్జుల రామకృష్ణరావుగారు వారిని రాజకీయ సలవోదారుగా నియమించు కున్నారు. మాణిక్యరావుగారు మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహరావుగారిని

త్వరలో సమీకృత సాగు నీటిపారుదల చట్టం

భారీ ప్రాజెక్టులు.. ఎత్తిపోతల పథకాలు...

నీటివనరుల నిర్వహణకు ఇప్పటివరకు ఉన్న వేర్చు చట్టాల స్థానంలో సమీకృత సాగునీటి పారుదల చట్టం-2022ను తీసుకొచ్చేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కార్యాచరణ చేపట్టింది. మంగళవారం (20.9.2022) నీటిపారుదల శాఖ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి రజత్తుకుమార్ ఇంజనీర్ ఇన్ చీఫ్లు మురళీధర్, అనిల్కుమార్, నాగేంద్రరావు తదితరులతో కలిసి దీనిపై చర్చించారు. సమగ్ర విధానం రూపకల్పన బాధ్యతలను పర్యవేషిస్తున్న కన్సల్టేనీ దీనిపై పవర్ పాయింట ప్రజెంటేషన్ ద్వారా ఇంజనీర్కు వివరాలను తెలియజేసింది. రాష్ట్రంలో అనేక భారీ ప్రాజెక్టులు అందుబాటులోకి రావడంతో పాటు దాదాపు 12.50 లక్షల ఎకరాల భూమి శాఖ పరిధిలో ఉండటం, రూ.కోట్ల విలువైన ఆస్తులు ఉన్నందున వీటన్నింటి

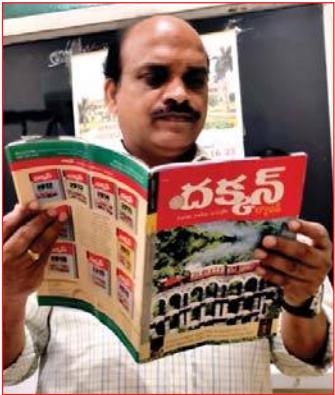
రక్షణకూ ఒక విధానం ఉండాలని భావిస్తున్నారు. ప్రస్తుతమున్న చట్టాల్లో నీటిపారుదల శాఖకు ఎలాంటి అధికారాలున్నాయి, భవిష్యత్తులో వాటి అవసరం ఏ మేరకు ఉంటుందనే దానిపై దృష్టి సారించారు. చెరువులు, నీటివనరుల పరిరక్షణకు, పూర్తిస్థాయి నీటి మట్టం (ఎఫ్టీఎల్), బఫర్ జోన్ పరిరక్షణలో భాగంగా తీసుకునే చెర్చులకు దెవెన్యూతో పాటు ఇతర శాఖలపై ఆధారపడాల్సి పస్తోంది. భూగర్జ జలవనరులకు ఒక చట్టం, జలవనరుల పరిరక్షణలో ఇంకా నిజాంకాలం నాటి చట్టాలు ఉన్నాయి. వీటన్నింటికి బదులు నీటిపారుదల శాఖకు పటిష్ట సమీకృత చట్టాన్ని తీసుకురావాలని నిర్ణయించారు. ముఖ్యమంత్రి కేసిఆర్ ఆదేశాల మేరకు కొత్త విధానానికి రూపలక్ష్మన్ చేస్తున్నట్లు రజత్తుకుమార్ తెలిపారు. దీనిపై పూర్తి స్థాయి అవగాహన కల్పించేందుకు త్వరలో ఇంజనీర్లందరికీ ప్రత్యేకంగా పర్మిషాప్ నీర్వహిస్తామని పేర్కొన్నారు.

- ప్రియా దేవి ప్రసాద్ జివాయ్

m : +91 98499 96099

e: deviprasad.j@cggi.gov.in

దక్కన్ చైతన్య వాహిని

దక్కన్ ల్యాండ్

సమాజానికి అండగా

నిలబడవలసిన అనివార్యత ఏర్పడి సహ్యాద్రుడు కాలం ఒక కవిని ఉద్ధృతింపజేస్తుంది. అట్లాంబి చారిత్రక అవసరం ఉన్న తెలంగాణ మహోద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన సామాజిక, రాజకీయ పత్రిక 'దక్కన్ల్యాండ్'. పేరులోనే ఉన్నతమైన ప్రాంతీయ అస్తిత్వాన్ని నిబిడీకృతం చేసుకున్న దక్కన్ల్యాండ్ నేడు దశాబ్దికాలాన్ని పూర్తి చేసుకోవడం పత్రికారంగంలో ప్రధాన విషయంగా చర్చించుకోవచ్చు. తెలంగాణ ఉద్యమం అనేక మలుపులు తిరిగిన కీలకమైన దశలో ప్రారంభమైన దక్కన్ల్యాండ్ తెలంగాణ ప్రజల హృదయస్సందనలను లోకానికి విఫిపించింది. ఇంతటి చారిత్రక బాధ్యతను మోసుకుంటూ నడిపించిన ఉద్యమ సంపాదకుడు మజీకొండ వేదకుమార్ గారు. సామాజిక సేవాత్మాన్ని, సాహిత్య సాంస్కృతిక కళాభిరుచిని హృదయం నిండా నింపుకున్న అశ్వమైన సహ్యాద్రుడు వేదకుమార్గారు. మానవీయ విలావలన్న కుటుంబ వారసత్వాన్ని నిలబెట్టుకుంటూ కొత్త ఆదర్శ పథంలో ప్రయాణిస్తున్న ఈ పర్యావరణ ఉద్యమకారుడు పత్రికను కూడా ఆస్తియలో తీసుకురావడానికి నిరంతరం తపించిపోయేవారు. తెలంగాణలో ఒక అనిశ్చితి, అధిష్టానం, సంక్లేఖం ముసురుకున్న కాలంలో ప్రజాప్రంట నాయకుడిగా ఉద్యమానికి అవసరమైన సాధనంగా 'దక్కన్ల్యాండ్' పత్రికను స్థాపించడం వేదకుమార్గారి చైతన్యానికి సంకేతం.

పత్రికను నిర్విష్టంగా నడిపించడమంటే మాటలుకాదు. నిరంతరం యుద్ధం చేయడంలాంటిదే. అనేక వసరులను సుమకూర్చుకొని ఆశించిన లక్ష్మానికి దూరం కాకుండా, రాజీవడకుండా పత్రికను ప్రజలముండుక తీసుకురావడం సాహసమే. 2012 సెప్టెంబర్ తొలి సంచిక నుండి 'దక్కన్ల్యాండ్' తన డృష్టకథుద్రసు గాఢంగా వేసింది. 'ప్రాచీన చరిత్రకు సజీవసాక్షాత్య... దక్కన్ శిలయిను ముఖచిత్ర కథనంగా అందిస్తూ దక్కన్పొత విషిష్టతను వివరిస్తూ పత్రిక నామాచిత్యాన్ని నిలబెట్టుకుంది. దక్కన్ ప్రాంతానికి భోగోలికంగా పున్న ప్రాధాన్యతను, చారిత్రాత్మకతను తెలుపుతూ పారికులను గాఢంగా ప్రభావితం చేసింది. ఈ దక్కన్ రాక్ పొర్చేస్సన్నను పరిరక్షించడంలో సేవరాక్ సోసైటీ సేవను గుర్తుచేస్తూ తొలి సంచికలోనే బలమైన నాంది స్వరాన్ని విఫిపించింది. ముఖచిత్రం మీద వేసిన ప్రధాన వ్యాస శీర్షికల్లో దక్కన్ల్యాండ్ తన ఆశయాలను చాటుకుంది. 'ప్రాదరాబాద్లో విధ్వంసకర అభివృద్ధి', 'చీలపరం కాదిది ధనవరం', 'ఎడారిగా మారనుస్తూ తెలంగాణ' అనే శీర్షికలు పత్రిక లోపలిపేజీల్లోకి వెళ్లి చదువాలనే ఆసక్తిని, ఆత్మతను కలిగిస్తాయి. ఈ క్రమాన్ని నేఱికి అనుసరించడం పత్రిక నిబధ్ధతకు

నిదర్శనం. తెలంగాణ ఉద్యమకాలంలో పత్రికలు, ఎలక్ట్రోనిక్ మీడియా తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్షలకు ఎంత తక్కువ ప్రాధాన్యమిచ్చాయో అందరికీ తెలిసిన విషయమే. తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతిపట్ల వివిధ చూపడంతోపాటు అనేక పత్రికరణలకు వంతపాడింది మీడియా. ప్రత్యేకరాష్ట్ర ఉద్యమంలో ప్రజాస్ామిక ధోరణలకు అడ్డకట్టవేస్తూ హింసపై ప్రేపించేలా, ఉద్యమస్థాయి తీప్తతను లోకానికి చూపకుండా నిరోధించే కుట్టాలను చేసింది. ఇటువంటి ఆధిపత్యాలు నియంత్రణలైపై తిరుగుబాటే 'దక్కన్ల్యాండ్' పత్రిక. ఒక 'ప్రత్య్యామ్మాయ' మీడియాగా రూపుద్దుకొని తెలంగాణకు అండగా నిలబడింది. సంపాదకుడిగా వేదకుమార్గారి శ్రమ ప్రతిపటలో కనిపిస్తుంది. ఈ దశాబ్ది కాలయానంలో ప్రతిసంచిక చరిత్రలో ఒక మైలురాయాగా నిలబడుతుంది.

ఈ నూటా ఇరవై ఒకటి సంచికలను చూస్తుంటే ఒక అద్భుతాన్ని అక్కరుచూపంలో చదువుకున్నట్లుగా అనుభూతి చెందుతాం. పత్రికా రంగంలో నెలకొన్న కొన్ని మూసధోరణలను బద్దలు కొట్టింది దక్కన్ల్యాండ్. మానవ జీవితం చుట్టూ ఆవరించిన అనేక అంశాలపై లోతైన సమాచారాన్ని, జ్ఞానాన్ని, అలోచనాన్ని ప్రేపించే వ్యాసాలను అందించే ప్రయత్నంలో సఫలీకృతం అయింది. సమాజంలో నెలకొన్న భిన్న సమస్యలలోని బాగోగులను చర్చించింది. సాంస్కృతికంగా తెలంగాణ ఎంత విలక్షణమైందో, ఇక్కడి సంప్రదాయాల, జీవన విద్యాలాల్ని ప్రత్యేకతలను దృశ్యమానం చేసేలా ప్రచరించిన ప్రత్యేకవ్యాసాలు ఈ నేలబుఱం తీర్చుకునేలా అనిపిస్తాయి. విస్తృతికి, విస్తరణకు గురైన సాహిత్యాన్ని తెలుగు విభిన్న వ్యాసాలు సాహిత్య చరిత్రలోని భాగీలను పూర్ణాంగులు అనిపిస్తారు. కాని సమాజానికి అవసరమైన ప్రతి విషయాన్ని రికార్డ్ చేసే తపు కనిపిస్తుంది. మనివి కంట్లో పడని. నిర్వాస్యానికి, నిరాదరణకు గురైన ప్రదేశాలను పరిచయం చేయడం ఒక చారిత్రక స్వపూగా వేదకుమార్గారిలో ప్రతిఫలిస్తుంది. శిథిలమైన కట్టడాలు, అనామకంగా పడివస్తు శాసనాలను, కనుమరుగువున్న మానవజీవన అనవాళ్లను సాంస్కృతిక ఆధారాలను ఎంతో పదిలంగా కాపాడే ప్రక్రియ దక్కన్ల్యాండ్లో ప్రదర్శిత మైంది. చరిత్రకు కొత్త చేర్చును అందించి సరికొత్త చరిత్రకారుగిగా వేదకుమార్గారు దర్శనమిస్తారు. స్వయంగా తనలోవన్న పర్యావరణ పరిక్షణ పోర్సున్ ప్రేమ స్వయంగా చరిత్రకారుల బుధుంతో పర్యాపుత్తు ఆయా విశేషాలను తన పత్రికలో ప్రచరించి కొత్త సంధాయాన్ని నెలకొల్పారు. ఈ విభాగంలో ఎందరో ప్రముఖ చరిత్రకారుల పరిశేధనలు, అనుభవాలు విశేషవ్యాసాలుగా అందించి

పత్రికను బలోపేతం చేశారు. ఈ స్వార్థితో ఎందరో వర్తమాన చరిత్రకారులు, వ్యాసకర్తలు తయారుకావడంలో దక్కన్ల్యాండ్ ఒక మంచివేదికగా నిలబడింది. తెలంగాణ సాంస్కృతిక జొన్నత్తుం విస్తృతంగా ప్రచారం కలగడంలో దక్కన్ల్యాండ్ భూమిక విస్తరించలేనిది.

దక్కన్ల్యాండ్ పత్రిక పరిషామక్రమాన్ని రెండుదశలుగా చూడవచ్చు. ప్రత్యేక రాష్ట్రంకోసం ఉద్యమిస్తున్న కాలంనాటి సంచికలు తొలిదశగా చెప్పవచ్చు. తెలంగాణ ఉద్యమకాలంనాటి ప్రధాన సంఘటనలు, మలుపులు, ప్రజల భావోద్యేగాలు, ఉద్యమనాయకుల వ్యాహాలు, ఎత్తుగడలు, వాదనలు సమస్తం దక్కన్ల్యాండ్లో నికిష్టమైనాయి.'భవిష్యత్తులో' రాజకీయ, సామాజిక ఉద్యమాలను ఎలా నడిపించాలో తెలుసుకోవలనుకునే వారికి ఒక ముఖ్యమైన దాక్యమెంటగా దక్కన్ల్యాండ్ ఉపయోగపడుతుంది. తెలంగాణ ప్రజల పోరాట పొరాలుగా దిశాన్ధీకాన్ని చూపుతాయి. తెలంగాణ రాష్ట్ర స్వప్తం సాకారమైన తర్వాత పత్రిక రెండవదశగా పరిగణించవచ్చు. ఈ కాలాన్ని సంపాదకుపడు చాలా విషయాలలో సమన్వయం చేసుకోవాలిన అవసరం ఏర్పడింది. తెలంగాణ పునర్నిర్మాణ కాలంలో వర్తమాన పాలనకు అండండలు ఇప్పువలసిన బాధ్యత సహజంగానే ఉంటుంది. కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఎటువంటి సంక్షేప కార్యక్రమాలను రూపొందించి వాటిని అమలు చేయడంలో అనుసరిస్తున్న పద్ధతులను విఫ్ఫాఫించవలసిన పాతలోకి పత్రిక నడిచింది. జ్ఞాన తెలంగాణ, బంగారు తెలంగాణ అవిష్కరిం కావడానికి తనవంతుగా కృషి చేసింది. మరోవైపు తెలంగాణలో, అనేకరంగాలలోని పలిఖావంతులను పరిచయం చేసింది. మన చుట్టూవున్న మహా కళాకారులను, బొబ్బోగ్రాఫర్లను, మహిళా సాధికారమార్పల గొప్పదనాన్ని చూపేట్టింది. ఈ దక్కన్పేర భూమిలోని సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని, సామరస్యమత సహన జీవన సంస్కరితిని, భిన్న భాషా పరిమళ వాతావరణాన్ని, వాస్తు శిల్ప కళాభేధవాన్ని ప్రతి పేజీలోను జీవంపోసేలా విశేషాత్మక వ్యాసాలతో పారకులను కొత్త ప్రవంచంలోకి తీసుకెళ్గలిగింది.

ఈ నేపథ్యాల్ని దక్కన్ల్యాండ్ పత్రిక నాకు పరిచయమైంది. ఉద్యమకాలంలో అనేక నందరావులలో వేడకుమార్గారిని చూస్తుందేవాడిని. దక్కన్ల్యాండ్ పత్రికలోని భిన్న రీతులను గమనిస్తూ వేడకుమార్గారిపై దూరం సుందే గాఢమైన అభిమానం ఏర్పడింది. తెలంగాణ రచయితల నేడిక వారి ఉద్యమ సఫల్త్తు తరుచుగా పాల్గొనడం వల్ల కొత్త పరిచయం మొదలైంది. కాలక్రమేణా దక్కన్ల్యాండ్ పత్రికలోని అంశాలపై నా పరిశీలనలను, అభిప్రాయాలను చేపే వాడిని. నా అభిప్రాయాల్ని విమర్శనాత్మక కోణాలను నిశితంగా గమనించేవారు. ఔక్కి మాత్రం ఎటువంటి స్వందనలను వ్యక్తికరించకుండా మానంగా ఏదో ఆలోచనల్లోకి వెళ్లేవారు. దక్కన్ల్యాండ్ పత్రిక ట్రింపిగానే పిడిఎఫ్ కాపీ పెట్టి ఎలాపుండని నా వ్యాఖ్యలకోసం ఎదురుచూసేవారు. ఇక అప్పటినుండి నేను మరింత జాగ్రత్తా పత్రికను చదివి నా గమనిపులను తెలిపేవాడిని. కొన్ని అంశాలు వారికి నమ్మించిని. తదుపరి సంచికలో ఆ మార్పులు కనపడేవి. దక్కన్ల్యాండ్ పత్రికకు నన్నుకూడా ఆర్టికల్స్ రాయమని కోరారు. కొన్ని రాశాను. ప్రతినెల ఒక వుస్తుక సమీక్ష ఉండాలని పట్టబ్మిస్తి నా చేత ఒక ఇరై అయి సమీక్షలు రాయించారు. అలా రాయడం వల్ల నా వరనావ్యాసంగం, రచనాభ్యాసం మెరుగులు

దీర్ఘానికి కారణమైంది. ఈ సందర్భంగా వేడకుమార్గారి ప్రోత్సాహం ఉత్సేజికరమైంది. కృతజ్ఞతలు అనేది చినుమాట.

తెలంగాణలో సాహిత్య పత్రికలు తక్కువగా ఉన్నాయి. దక్కన్ల్యాండ్ పత్రిక అదిశగా కొన్ని పేజీలు సాహిత్యానికి కేటాయిస్తే బాగుంటుందని అప్పుడప్పుడు నసిగేవాణ్ణి కొంత వారితో స్నేహం, సాహిత్యాన్ని ఏర్పడినాడ. సాహిత్యప్రాధాన్యాన్ని నొక్కి చెప్పేవాడిని. వేడకుమార్గారు స్వతంత్రగా సాహిత్యాభిమానులే. వారి దక్కన్ ప్రచరణల ద్వారా ఎన్నో విలువైన సాహిత్య గ్రంథాలను ప్రచరించారు. వాటికి ప్రతిష్ఠాత్మకమైన అప్పార్లు కూడా వచ్చాయి. అందుకే దక్కన్ల్యాండ్లో సాహిత్యపేజీలను పెంచడానికి ఒప్పుకున్నారు. ఆ విభాగానికి సంబంధించిన బాధ్యతను నాకు అప్పజిప్పారు. ఆ విధంగా ప్రతినెల పత్రికలో ఇలప్రైపస్ట్సో కూడిన ఆరు కవితలు, ఒక కథ, సమాకాలీన సాహిత్యప్రాప్తిలు, సమీక్షలు, ప్రత్యేక వ్యాసాలతో దక్కన్ల్యాండ్లో సాహిత్యప్రాప్తిలు అనే ట్యూగ్లైన్కు 'సాహిత్య' అనే పదం ఆనధికారికంగా స్థిరపడింది. కొన్ని సందర్భాలలో ప్రత్యేక సాహిత్య సంచికగా దక్కన్ల్యాండ్ వెలువడింది. వద్దమాన సాహిత్య కారులకు మంచి వేదికెంది. ప్రముఖ సాహిత్యపేత్తలు ఈ మార్పును ఆనందిస్తూ స్నాగతించారు. దక్కన్ల్యాండ్ తెలంగాణకే పరిమితం గాకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంత పెరకులు కూడా రచనలు పంపించారు. వేడకుమార్గ గారిలో పున్న సాహిత్యాభియచ్చి దక్కన్ల్యాండ్లో మరింత స్పష్టంగా అవిష్కరించాడి. దక్కన్ల్యాండ్ చరిత్రలో ఇదొక మరవలేని సాహిత్యమజలిగింది. వేర్కొస్పచ్చవచ్చు.

ఈ డిజిటల్ యుగంలో పత్రికా నిర్వహణ అనేది పెనుభారంగా మారింది. వ్యాపారాత్మక పత్రికలు సైతం ఎంతో అప్రమత్తతో ఉండవలసివస్తున్న కాలం ఇది. ఇంతచీ సంక్లిష్టకాలంలోంచి దక్కన్ల్యాండ్ను దశాబ్దికి తీసుకురావడం వెనుక వేడకుమార్గారి అకుంతిత దీక్ష, నిబధ్యత ప్రధాన చేడకశక్తిగా పనిచేసింది. ఏది చేసిన త్రమపద్ధతిలో, వ్యవసాగిత త్రమలైక్షణతో త్రమించే వర్షపోలిక వేడకుమార్గ. పత్రికను ముద్దించడమేకాదు అది చందాదారులు కానివారికి కూడా జాగ్రత్తగా అందించడం ఆదర్శించి. ప్రతిసారి పీలిలునంతగా అచ్చుతప్పులు లేకుండా కళ్ళలో ఒత్తులు వేసుకొని ప్రావ్ చూసే సంపాదకులు వీరే. ప్రతి సంపాదకీయాన్ని బాధ్యతగల పొరధర్యాంతో సమాజానికి తన ఆలోచనను, ఆవేదనను విస్తువించు కోవడం వేడకుమార్గ లోని సంస్కరానికి నిదర్శనం. తన మాటలో ఎంత సాత్మీకత, మెత్తదనం పరచుకొనువుండో, తన స్వభావంలో ఎంత ప్రశాంతత దాగివుందో దాన్నంతా దక్కన్ల్యాండ్లో ప్రతిఫలించే విధంగా రూపొందిస్తారు. కొత్త పత్రికలో సాహిత్య పేజీలను త్రిగంచి కొత్త లక్ష్మీలను నీర్దేశించుకున్నారు. చరిత్రను, జానపదకళలు, ఆదివాసీ సంస్కృతి, పర్మాపరణం, వారసత్వసంపద, బాలసాహిత్యం, చేతివృత్తులు, శాసనాలు, శాస్త్ర సాంకేతికలపై దృష్టిని సారించారు. ఈ ధోరణిలోనూ దక్కన్ల్యాండ్ పత్రికలో ప్రామాణిక పత్రికలో ఉన్న మాటల్లో కల్పించాడి. ఈ ప్రతిష్ఠాత్మక పత్రికలో పత్రికలో ఉన్న మాటల్లో కల్పించాడి. ఈ ప్రతిష్ఠాత్మక పత్రికలో ఉన్న మాటల్లో కల్పించాడి. ఈ ప్రతిష్ఠాత్మక పత్రికలో ఉన్న మాటల్లో కల్పించాడి.

- డా. ఎస్. రఘు, m : 9848208533

e: raghusr17@gmail.com

**“మేరానామ్ రాజు
ఘురానా అ నామ్
బహుతీప్రో గంగా
జహోం మేర ధాంమ్”**

(జ్ఞ దేక్ మే గంగా బహుతీ ప్రో సీన్స్ పాట)
నిజమే. ఎవరి పేరు వారికి గొప్ప. ఎవరి ఊరు వారికి
మహాగొప్ప. మరి నేను మాత్రం తక్కువా?

లోకానికి
లోకేశ్వరుడిని
ముచికుందానది
తీర నివాసిని

నా నామకరణం కూడా వీనుల విందైన కథనే. గాన!
సుజనులారా అవధరించండి. ఆలకించండి.

× × ×

జూన్ పది 1951వ సంవత్సరం అర్థరాత్రి పెద్ద దవాఖానా

అని లోకులు పిలిచే ఉస్కానియా జనరల్ హస్సిటల్ లేబర్ రూం బేబుల్ మీద పురుటి నొప్పులు పడుతున్న అమ్మ తనకు నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబాబున్, పండిత్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ లాంటి కొడుకు పుట్టులని మనస్సులనే పెరుమాండ్లకు మొక్కుకుంటున్నది.

అప్పటికి ప్రాద్రాబాద్ సంస్థానంపై పోలీస్ రూక్సున్ జరిగి మాటు సంవత్సరాలు. దేశానికి స్వాతంత్యం వచ్చి నాలుగు సంవత్సరాలు. దేశంలో మొదటి సార్వత్రిక ఎన్నికలు జరిగింది కూడా అదే సంవత్సరం.

యాఖుంట్టపురా రైల్వేస్టేషన్ డగ్గరి రైన్ బజార్ల మట్టి పెరిగి ఐదో తరగతి కామ్యాబ్సిన అమ్మకు గాంధీ, నెహ్రూ, పటేల్ అంటే దేవుండ్రతో సమానం.

అట్ల ఏదుపదుల క్రింద ఆభరి నిజాం నవాబ్ మీర్ ఉస్కాన్ అలీఖాన్ బహదూర్ మూసినది తీరాన కట్టించిన ఉస్కానియా సర్కారీ దవాఖానాల నేను కండ్ల తెరిచి ఈ భూమ్మిదపడిన.

చందమామ కథల పత్రిక నుండి విశ్వాంధ నవలల వరకూ చదివే మా అమ్మకు నా పేరు భురా లక్ష వరహోల సమస్యగా మారింది. అర్వదైన అపురూపమైన పేరు పెట్టాలని ఆమె ఆలోచన. దాదాము సంవత్సరం కావోస్తూన్న సరిపన పేరే ఆమెకు ఇంకా దొరకలేదు.

పిల్లల పేర్లు తల్లితండ్రుల సంస్థానికి ప్రతిరూపాలు.

“దేవులాడితే దేవుడైనా కనబదండు” అని నమ్మే ఆమె నా పేరుకోసం దేవులాడుతూనే ఉంది. ఒకరోజు నన్ను సంకనేసుకుని అలియాబాద్ నుండి తన తల్లిగారిల్లు రైన్బజార్కు “గ్యారా నంబర్” బస్సు మీద బయలుదేరింది.

ఆరోజులల్ల బోగ్గుతో నడిచే బస్సులు ఒకటో రెండో సయాఫూల్ నుండి లప్పర్కు (సికింద్రాబాద్కు) అటుఇటూ తిరిగేవి. వాటిని నెంబర్ వస్తు బస్సులు అనేవారు. రిక్షలు తక్కువ. టాంగాలు, జట్టులు, ఎకాల్చులు (మనిషిలాగేవి) ఎక్కువ. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతర కరువు కాలంలో పైసలకు కటపిట అయ్యే రోజులవి. పైస కానరాని కాలంలో ఏ వాహనమైన ఒక విలాసమే. అందుకే పేదవాళ్ల రెండుకాళ్ల సడకే “గ్యారా నంబర్ బస్సె” అన్నమాట.

అమ్మ కాలినడకన అలియాబాద్ నుండి బయలు దేరి సయ్యద్ అలీ చబూత్రా దాటి శాలిబండా ఉత్తర్ దిగి మహోరాజా చందూలాల్ దేవుడి వైభవాన్ని తిలకిస్తూ సుల్తాన్ షాహీలోని మీర్ మొమీన్ దాయేరా డగ్గర మలుపు తిరిగి రాచెరువు కట్ట మీదికి ఎక్కి ఆ నిర్మనారణ్యం

నుండి దైన్ బజార్ వైపు నడవసాగింది.

కులీభుతుబ్బా నాలుగవ నవాబుకు మీర్ మొమిన్ వజీర్గా (ప్రథానమంత్రి) పనిచేసేవాడు. ఈయన పర్మియా దేశం నుండి వచ్చిన పండితుడు, పరిపాలనా ధృత్యుడు. ఇహన్లోని ఇస్మాఖోన్ సగరం నమూనాలో హైద్రాబాద్ నగరాన్ని, చార్బూనార్ స్టీయర్స్ వేక్షణలో నిర్మించిన మహానుభావుడు. అతని సమాధిని మీర్ మొమిన్ దాయెరా అంటారు.

ఖుతుబ్బా నవాబులు కట్టించిన చెరువు అది. రాజు కట్టించిన చెరువు కావున పామరుల నోళ్లలో నానినాని 'రాచెర్చు' కట్ట అయ్యాంది. ముస్లింలకు తలాబ్ కట్ట అయ్యాంది.

మిట్టమధ్యాహ్నాం ఎండాకాలం ఎండ మిసమిసలాడుతూ మండిపోతుంది. గులకరాళ్ల తేలిన కచ్చ సడక్ మీద నగ్గ పాదాలతో నడుస్తున్న అమ్మ. మందుతున్న ఎండక మాడుకాలుతున్న చీరెకొంగు తన తలపై కప్పుకోక నాపై కప్పి, నా పేరు గురించే సుదీర్ఘంగా అలోచిస్తూ నడుస్తున్న అమ్మ. అమెకు ముందు కొద్ది దూరంలో ఒక వృద్ధ బ్రాహ్మణ బాటసారి నడుస్తున్నాడు.

రాచెర్చు కట్టమీద ఆ నిర్జనారణ్యంలో వారిద్దరే పాదచారులు, బాటసారులు, సాగుతున్న నడక. ఎండ దెబ్బకు అలసిసాలసిన ఆ వృద్ధుడు దాహర్త్రిని తట్టుకోలేక తన రెండు చేతులు పైకెత్తి ఆకాశం వంక చూస్తూ దండం పెదుతూ “హో లోకేశ్వరా! ఎక్కున్నావయ్యా!!” అని ఎలుగిత్తి పిలిచాడు.

ఆ ఆక్రందన విన్న అమ్మకు మెదడు అడుగు పొరలలో తలిల్లున మెరువు మెరిసింది. చిక్కటి చీకటి ఆకాశంలో ఒక వియుల్లత వెల్లివిరిసింది. పేరుకు సంబంధించిన చిక్కుముడి విడిపోయింది. దాంతో సంతోషమూ, నవ్వ పట్టలేక “ఇగ్గో ఇక్కడే లోకేశ్వరుడు నీ వెనుకనే ఉన్నాడు” అని గట్టిగా అరిచింది.

ఆ విప్రదు కూడా నవ్వుతూ అనందంతో నన్ను ఎత్తుకుని అశీర్వదించాడు.

అట్ల నాకు ఆ నిర్జనారణ్య రాచెర్చు కట్ట మీద “లోకేశ్వర్” అని నామకరణ మహాత్మవం ఎవరూ లేకుండా నిరాదంబరంగా, ఒంటరోంటరిగా జరిగి పోయింది.

జర ఆగంది! కథ ఇంతటితో అయిపోలేదు.

అమావాస్యానాడు సరిగ్గ అర్థరాత్రి సమయంలో పుట్టానన్న అనుమానంతో మా అమృభావులు గుళ్లో అయ్యగారిని కలసి నా

జాతకం చెప్పమన్నారు. ఆయన వేళ్లమీద అవిజీవి లెక్కలేసి, నాడీగ్రంథం, తాళపత్రగ్రంథాలు తిరగేసి ఏతావాతా తేల్చిందేమంటే “ఈ విల్లవాడికి అడవులు పట్టుకుని తిరిగే సంచారతత్వం ఉండని - కావున శాంతి చేయించమని” సలహా ఇచ్చాడు.

ఆ జోస్యం విని భయంతో మా వాళ్ల తు.చ. తప్పకుండా అవన్నీ చేశారు. అయినా ఏం పొయిదా?

ఉత్తరోత్తరా నేను పెరిగిపెద్దగపుతుంటే అమ్మకు నేనోక పెద్ద నమస్యగా మారాను. ఇంటా బయటా రెబెల్ను. నా జీవితంతో నేనే అనేక ప్రయోగాలు చేస్తూ, దేవుడుగివుడూ లేడని, పెళ్లిగిల్లే వద్దనీ, చేస్తున్న సర్పాల్ నొఖరీ వదిలి సంజెకెంజాయకేతన సైనికుడిగా తిరుగుతుంటే తనని తాను చాలాసార్లు తిట్టుకుంది. నన్ను కనేముందు లోకనాయకులను, దేశనాయకులను స్వర్చించుకున్నందుకు, అట్లాంటి కొడుకు పుట్టాలని కోరుకున్నందుకు.

గుడిలో అయ్యావారు చెప్పిన జాతకం ప్రకారమే గాక నా పేరులో ఈశ్వరుడు కూడా ఉన్నందుకు నాకు సంచార తత్త్వం, దేశదిమృరితసం కూడా అఖ్యాందని చాలాసార్లు మొత్తుకున్నది.

ఇప్పుడు అమ్మలేదు. అమ్మలాంటి నడగం కూడా అట్లలేదు. అంతా ఉల్లాపల్లు అయిపోయింది. జీవితమే ఒక తీన్ తేరా నో అలారా అయ్యాంది!

ఆ రాచెర్చు కట్ట మాత్రం ఇప్పటికీ ఉంది కాని అప్పటిలా నిర్జనారణ్యంలా కాదు. కాంతీటు జంగల్ పుణ్యమా అని ఆ చెరువులో నీళ్లే కాక చివరికి తేమ కూడా ఎండిపోయి భూబకాసురుల దాహనికి గురై అదిపుడు అభోజగత్త హౌచరులు నివసించే మురికివాడగా మారిపోయింది. పటాన్ చెరువు, సరూర్ నగర్ చెరువు, మీరాలం చెరువు, దుర్గం చెరువు, హస్సేస్ నాగర్ లాంటి చెరువులు మాయమయ్య, మరికొన్ని కుదించుకుపోయి, ఆకాశహర్షాలు నిర్మించబడినాయి. దీనిని రాచెర్చుకట్ట అంటే ఇప్పుడు ఎవరికి అర్థం కాదు. నా తరం ముస్లింలకు తలాబ్ కట్టంటే కొంత సమజవుతుంది.

ఏదెప్పెతేనేం ఆరుపడుల క్రింద ఆ రాచెర్చుకట్ట మీద నా నామకరణ మహాత్మవం అట్ల జరిగిపోయి ఈశ్వరుడి మీద సమ్మకం లేకపోయినా లోకేశ్వరుడిగి ఇట్లా మిగిలిపోయిన.

(పార్టీసార్ కథలు-పుస్తకం సుంచి)

పరపు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

పరిశోధకులకు సుభవార్త

దక్ష్య ల్యాండ్ ఈఎస్ఎఎస్ అమోదం

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :

“చంద్రం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రధించవలిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com - ఎడిటర్

అవే ఎదురు చూపులు!

నిరీక్షణలో మరో దేవాలయం!!

శీ వీనరసింహార్వగారికి చిన్నప్పటి స్నేహితులు, పరిచయస్తుల్లో రాగి భద్రయ్య ఒకరు. ఆయనది, అప్పటి కరీంనగర్ జిల్లా, హజ్జారాబాద్ తాలూక, గొడిశాల గ్రామం. గొడిశాలను గుజ్జలపట్లి అని కూడ పిలుస్తారు. రాగిభద్రయ్య తరచూ నేను పనిచేసిన పురావస్తుశాఖకు వస్తూ ఉండేవారు. గొడిశాలలోని శిథిల శివాలయాలను బాగు చేయమని అప్పటి పురావస్తుశాఖ సంచాలకులు, డా.వి.వి. కృష్ణశాస్త్రిగారిని, 1990 ఆగస్టులో కలిసి విజ్ఞప్తి చేశారు. శాస్త్రిగారు నన్ను పిలిచి, ఆ ఆలయాలు మన రక్షిత కట్టడాలు, వాటిని ఎలా బాగు చేయాలో చూచి, నాకు చెప్పండన్నారు. మరునాడే నేను గొడిశాల చేరుకొని, రాగి భద్రయ్యారి అబ్బాయి శ్రీనివాస్ను తీసుకొని ఊరికి 1 కి.మీ. దూరంలో పొలాల్లో ఉన్న మూడు ఆలయాలను చూశాను. వాటిల్లో రెండు బాగా శిథిలమైనాయి. ఆ రెండు దేవాలయాల కొలతలు తీసుకొని, తిరుగు ప్రయాణంలో కరీంనగర్ కార్యాలయంలో బస చేసి, ఆలయాల పొట్టాలు సేకరించి తరువాత రోజు పైదరాబాద్కు వచ్చి, కృష్ణశాస్త్రిగారికి అలయ పరిస్థితిని

వివరించగా, పొట్టాలు చూచిన తరువాత బాగా శిథిలమైన ఆ రెండు ఆలయాలను ఊడడిని పునర్నిర్మించటానికి అంచనాలు తయారు చేయమన్నారు. ఊడడియటానికి నిధులు మంజూరు చేశారు. వెంటనే పనులు ప్రారంభించమన్నారు. అప్పుడు పీచి నరసింహార్వగారు మన ప్రధాని. ఆయన మిత్రుడు గొడిశాలకు చెందిన రాగిభద్రయ్య అందుకని ప్రాధాన్యత.

అప్పుడే నేను జాకారం శివాలయం ఊడడిశాను. ఇంకా సామాన్సు అక్కడే ఉన్నాయి. మహబూబ్ నగర్ జిల్లా నుంచి శంకరరెడ్డి బృందాన్ని పిలిపించి, సామాన్సులో సహా, పరకాల మీదుగా, హజ్జారా జాదు, ఎలచోతారం, బోర్నపట్లి మీదుగా గొడిశాల చేరుకున్నాం.

రాగి భద్రయ్యగారి ఇంటి పక్కనే గల ఒక భాళీ ఇంట్లో శంకరరెడ్డి బృందానికి బస ఏర్పాటు. నేను కూడా వాళ్ళతోనే. పని ప్రారంభించి నెలలోపే రెండు ఆలయాలను ఊడడిశాను. వెంటనే పునాదులు, బేస్మెంట్ వరకూ పూర్తెంది. అప్పుడు, కన్స్ట్రీషన్

ఆసిసైంట్గా పని చేస్తున్న రహీంషా ఆలీ, ఆసిసైంట్ డైరెక్టర్గా పనిచేస్తున్న భాస్కరన్ గార్డ్ ఆధ్వర్యంలో పనులు వకచకా సొగాయి. దెండేళ్ల తరువాత, ఆలయాల మొదటి పరుసల పునర్నిర్మాణం పూర్తింది. ఇక అప్పట్టించి నిధులు లేక పనులు చతురీలబడ్డాయి. మామూలే. మళ్లీ నాలుగేళ్లకు మరికొంత పని జరిగింది. నిధులేక 2000 సం॥ నుంచి పనులు ఆగిపోయాయి. గొడిశాల దేవాలయాలు కూడా, నిడిగొండా, జాకారం, రామానుజపురం ఆలయాల సరసన చేరాయి. కాకతీయ పెరిటేంజ్ ప్రాజెక్టు కింద ఊడదీశాం గానీ, పునర్నిర్మాణం చేపట్టి, పూర్తి చేయలేక పోయాం. గొడిశాలకు వెళ్లినపుడ్లు గ్రామస్తులు అగిగే ప్రశ్నలకు చిరునవ్వే నా సమాధానం. తన మాటకు విలువిచ్చి, పీవిగారి పేరు చెప్పగానే ఆలయాలు, ఊడదీసినందుకు రాగి భద్రయ్య కొంచెం గర్వంగా కూడా ఫీల్ అయ్యాడు. ఊళ్లో ఆయనకు గౌరవం పెరిగింది. పయోభారం చేత, రాగి భద్రయ్య మరణించారు.

ఆలయాలు ఊడదీశాంగానీ, పునర్నిర్మించలేపోయామన్న బాధ. ప్రభుత్వ నిర్దిష్టత శిథిలాలను మరింత శిథిలిం చేయడానికి దోహదం చేసిందనిపించింది. ఇదీ ఆలయాల ఊడదీత, పునర్నిర్మాణ పనుల సాగదీత కథ, కమామిషు.

ఆలయాలు, గర్వగృహం, అర్థమండపం, మహామండపాలతో, సాదా గోదలతో, ద్వార శాఖలు మాత్రం అలంకరణతో ఉన్నాయి. ఆలయం ముందున్న క్రీ.శ. 1236వ సం॥పు, జనవరి, 24, గురువారం నాటి శాసనంలో కాకతీయగణపతి దేవుని ప్రధానిగా వ్యవహరించిన రేచర్ల రుద్రుని మంత్రి కాటయ, ఈ గ్రామంలో, పంచలింగాలను ప్రతిష్ఠించి, చెరువులు తవ్వించి, తోటలు బెట్టించి, ఆలయ నిర్వహణకు పించరపల్లిని దానం చేసిన విపరాలున్నాయి. ఈ కాటయ, రేచర్ల రుద్రుని మంత్రి రాజనాయకుడు, అయిన భార్య రవ్యాంబల పుత్రుడని కాకతీయ గణపతి దేవుని భక్తుడని కూడా చెప్పబడింది.

జపులీకి 786 సం॥ క్రితం నిర్మించిన ఆలయాలను ఊడదీసి 30 సం॥లైంది. పునిర్మాణం ప్రారంభమై 27 సం॥లైంది. ఇంకా పూర్తి కాలేదు. మిగతా గుళ్ల మాదిరే గొడిశాల గుళ్లకూడా అవే ఎదురు చూపులు చూస్తున్నాయి. ఎవరో ఒక మహానుభావుడు, పునర్నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేస్తాడేమోనని నిరీక్షిస్తున్నాయి. బండలు, ఎండలకు పగిలి పోతున్నాయి.

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-స్థపతి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

సామాజిక స్పృహను నేర్చిన సిటీ కళాశాలకు

శత వసంతాలు

1912లో ఎడవ నిజాం అస్ఫ జాహీ మీర్ ఉన్నాన్ ఆలీఖాన్ అంకురార్పణ

ఒక కళాశాల వందేళ్ళ పొటు నిరంతరాయంగా సేవలందించిందంటే... దాని గొప్పదనం ఏమిటో అర్థమయ్యాడి. మూసి నది ఒడ్డున రాజసం ఒలకబోస్తూ లీఫీగా, కళాత్మకంగా కనబడే సిటీ కళాశాల' శత వసంతాలను పూర్తి చేసుకుంది. దాని నీడలో విర్యువు అభ్యర్థించి, దేశ విదేశాల్లో పేరు తెచ్చుకున్న ప్రముఖులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. కేవలం విద్యా బోధనకే పరిమితం కాకుండా... అనేక సామాజిక ఉద్యమాలకు, పోరాటాలకు అండగా నిలిచి, జాతికి గొప్ప సామాజిక స్పృహను నేర్చిన వందేళ్ళ సిటీ కళాశాల'.

విద్య అంటే ఉన్నత జీవితానికి దోహదపడేది మాత్రమే కాదు... అసలు విద్యయే జీవితం.

ఈ రకమైన పవిత్ర ద్వేయంతో శత వసంతాలుగా దేశ పురోభివృద్ధికి విస్తృతమైన విజ్ఞాన వసరులను సమకూరుస్తున్న సముస్త విద్యా సంస్థ ప్రభుత్వానికి కళాశాల. నాల్గి వైజ్ఞానిక రాష్ట్రం నుండి సిటీ తెలంగాణ రాష్ట్రం వరకు ఎన్నో ఆటుపోట్లను అధిగమించి, ఈ జ్ఞాన జీవనది పరవర్తులు తొక్కుతోంది. ఎడవ నిజాం అస్ఫ జాహీ మీర్ ఉన్నాన్ ఆలీఖాన్ అంసును సంకల్పించి దైవిక ప్రభుత్వానికి ప్రాపణించి ఉన్నాన్ అంకురార్పణ వందేళ్ళ క్రితం పురుషు పోసుకున్న సిటీ కళాశాల చరిత్ర పుటల్లోకి తొంగిచూస్తే అచంచలమైన విద్యాస్వార్థి కలుగుతుంది.

మూసి ఒడ్డున...

అత్యున్నతమైన బోధనా విలువలతో, నైతిక ప్రగతిదాయకమైన జీవనసూచాలతో, క్రీడా, సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఎరుకతో విద్యార్థుల జీవితాలకు సిటీ కళాశాల బంగారు బాటులు చేసుకొనే వుంది. రామ్ లాల్, డా. వెలిచాల కొండలరావు, టి.వి.నారాయణ, పరిమళా సోమేశ్వర్ వంటి ఎందరో ప్రధానాచార్యులు సిటీ కళాశాల ప్రగతికి శక్తివంచన లేకుండా నిరంతరం కృషి చేశారు.

ఆ కాలంలో బొంబాయి, మద్రాస్ ప్రావిన్సులతో, మైసూరు, బరోదా సంస్కారాలతో పోల్చి చూసినపుడు వైపు రాజ్యంలో

విద్యావంతులు తక్కువగాఉన్నారు. మూలికి ఒకరో ఇద్దరో అక్షరాస్వాలు మాత్రమే కనిపించేవారు. సంస్కులు అధికంగా ఉన్న వైజ్ఞానికాలు కాలీనాథుని నాగేశ్వరరావు వంతులు కూడా అభిప్రాయపడ్డారు. సర్వ త్రేయాదాయకమైన ఈ గొప్ప కార్యానికి ఎడవ నిజాం అస్ఫ జాహీ మీర్ ఉన్నాన్ ఆలీఖాన్ అంకురార్పణ చేశాడు. ప్రజలను విజ్ఞానవంతులను చేయాలనే మహాత్మ సంకల్పంతో 1912లో ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయాన్ని నెలకొల్పాడు. అంతకు ముందే నిజాం కళాశాల ప్రారంభమైనప్పటికే అది మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ఉండేది. ఈ క్రమంలోనే మీర్ ఉన్నాన్ ఆలీఖాన్ మూసినది ఒడ్డున మరొక బృహత్తరమైన విద్యాభ్యర్థనానికి అంకురార్పణ చేశాడు. 1919లో భవన నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించి, 8 లక్షల రూపాయలు వ్యయంతో 1921లో పూర్తి చేశారు. అంతకు పుర్వమే అరవ నిజాం మహాబాబ్ ఆలీఖాన్ విర్యువిన మదర్ సా సంస్థ దార్-ఉల్-ఉలూమును సిటీ వైస్కూల్ గా మార్చి కొత్తగా నిర్మించిన ఈ భవనంలోకి తరలించారు. 1965లో ప్రభుత్వ గుర్తింపు పొందిన తరువాత ఈ విద్యాసంస్థ గవర్నర్మెంట్ సిటీ స్టేషన్ కాలేజీగా ఏర్పడింది. ఆ తరువాత గవర్నర్మెంట్ సిటీ కాలేజీగా ప్రసిద్ధికెక్కింది.

అండక్ అర్థిత్తో రూపకల్పన...

మూసినది ఒడ్డున పదచౌరు ఎకరాల సువిశాల ప్రాంగణంలో 64 గదులతో 'ఇండో సార్సనికి' నిర్మాణ వైపుణ్యంతో లండన్కు చెందిన వాస్తుల్లిప్పి విస్మయంతో పోచి సిటీ కళాశాల భవనానికి రూపకల్పన చేశాడు. మూసినది పరదలను సమర్పించంగా ఎదుర్కొనేందుకు ఫీలుగా బహుళార్థ సాధక కట్టడంగా అత్యంత పట్టిష్టంగా కళాశాల భవనాన్ని రూపొందించాడు. పరద ముంచెత్తినపుడు సిటీ ప్రవాహం క్రింద నుండి వెలుపలకు పోయే విధంగా కళాశాల భవనం మొదటి అంతస్తును నిర్మించారు. ఎత్తయిన ప్రాకరాలతో, అందమైన మీనార్లలతో ప్రాంగణమంతా గాలి వెలుతురు ప్రసరించటానికి అనుమతి నిర్మాణ

రీతితో, ముఢంతస్తుల ముఖ్యైన స్ఫురూపంతో, అపుర్వమైన వాస్తుకళా సౌందర్య శేఖరితంగా, నెత్రపర్వంగా సిటీ కళాశాల భవనాన్ని నిర్మించారు.

సువిశాలమైన తరగతి గదులు, అధునాతనమైన సైన్స్ లాబ్స్, నాణ్యమైన కంప్యూటర్ లాబ్స్, డిజిటల్ క్లాస్ రూమ్స్తో కూడిన అధ్యుతమైన విద్యాపిషయక వాతావరణంతో అనునిత్యం కళాశాల కళకళ లాడుతూ ఉంటుంది. వివిధ సమావేశాలు, జాతీయ సదన్పులు నిర్వహించేందుకు వీలుగా నిర్మించిన 'గ్రేట్ హాల్' కళాశాలకు ఒక ప్రత్యేక అకర్షణ.

విలువైన విజ్ఞాన భాండాగారం...

సిటీకళాశాల గ్రంథాలయంలో 80 వేలకు పైగా అమృతమైన గ్రంథాలున్నాయి. తెలుగు, అరబిక్, ఉర్దూ, ఇంగ్లీష్, హిందీ, సంస్కృతం, కన్నడ, మరాఠి భాషలలో ఎన్నో అరుదైన పుస్తకాలున్నాయి. ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యంతో పాటు అంగ్రేష్ సాహిత్యంలో 17,18వ శతాబ్దాల నాటి పురాతన పుస్తకాలు కూడా గ్రంథాలయంలో లభ్యమవుతాయి. ప్రాదరాబాద్ నగర చరిత్రను చాలిచేపే 1901 నాటి 'Pictorial Hyderabad' ప్రాచీనమైన 'Indo persian dictionary' వంటి విలువైన పుస్తకాలు, అరుదైన శాసనప్రతులు ఇక్కడ చూడాచ్చు. గ్రంథాలయంలో పుస్తకాలను ఒకచోట నుండి మరొక చోటుకు తరలించడానికి వీలుగా నాణ్యమైన చెక్కతో తయారుచేయబడిన ఆసాటి ఘర్మిచర్ ఇంకా చెక్కు చెదరకుండా ఉండటం విశేషం. మారుతున్న పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ఈ గ్రంథాలయం ఎలక్ట్రానిక్ సమాచారాన్ని అందిస్తోంది. కళాశాల విద్యార్థులతో, వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల పరిశోధక విద్యార్థులతో, ఆచార్యులతో సమన్వృతమైన అధ్యయన వేదికగా ప్రతిష్ఠిత్వం ఈ విజ్ఞాన మందిరం విరాజిల్లటుంటుంది.

విశ్వసాహిత్య సాంస్కృతిక కళాకేంద్రం

కేవలం ఒక విద్యాసంస్కారానే కాకుండా విశ్వసాహిత్య, సాంస్కృతిక, కళా కేంద్రంగా కూడా సిటీ కళాశాల ఏక్క తరబడి సేవలందిస్తోంది బండవల్లి లాట్సీ నిరంజనం, బిలుదురాజు రామరాజు, చెలమచెర్ల రంగాచార్యులు, జీవీ సుబ్రహ్మణ్యం, మగ్గ్యాం మొహియుద్దిన్ వంటివారు ఈ కళాశాల ఆచార్యులుగా సాహిత్య విద్యను బోధించారు. 1948లోనే ఇక్కడ 'తెలుగు సాహిత్య సమితి' స్థాపించి ప్రతీ ఏడాది ఉత్సవాలు నిర్వహించేవారంటే ఎంతటి ఘనచరిత్రను సిటీ కళాశాల సాంతం చేసుకుందో అర్థమవుతుంది. ఈ సంస్కృతి నిర్వహించే పలు ఉత్సవాల్లో సువరం ప్రతాపరెడ్లి, బూర్జుల రామకృష్ణారావు, అయ్యెవెర కాలేజీశ్వరరావు వంటి మహానాయకులు ముఖ్య అతిథులుగా పాల్గొన్నారు.

ఎందరో మహాసుభావులు...

చారిత్రాత్మకమైన ఈ విద్యాసంస్కార్లో విద్యున్భ్యసించిన ఎంతోమంది ఇంజనీర్లుగా, శాస్త్రవేత్తలుగా, న్యాయకోవిదులుగా, ఉపకులపతులుగా, వ్యాపారవేత్తలుగా, సాహితీవేత్తలుగా, కళాకారులుగా, అంతర్జాతీయ క్రీడాకారులుగా గుర్తింపు తెచ్చుకున్నారు. యున్.బి.చవాన్, పీరేంద్ర

పాటిల్, మర్చి చెన్నారెడ్డి, శివశంకర్ వంటి ముఖ్యమంత్రులు, గవర్నర్లు... శివరాజ్ పాటిల్ వంటి కేంద్రమంత్రులు... పి.ఇంద్రారెడ్డి, కరణం రామచంద్రరావు వంటి రాష్ట్ర మంత్రులు... ఇంద్రసేనారెడ్డి, గురవారెడ్డి వంటి నాయకులు... ప్రిఫెసర్ నాగేశ్వర్, ఎస్ట్ సత్యనారాయణ, సినీరచయితలు పరుచూరి గోపాలకృష్ణ జె.కె.భారవిలాంటి ఎంతోమంది సిటీ కళాశాల హర్ష విద్యార్థులే. ఒకప్పుడు పాకిస్తాన్ సినిమాల్లో స్టార్గా చెప్పుకునే మహాముద్ద అలీ కూడా 1936లో సిటీ కళాశాలలో చదువుకున్నాడని చాలామందికి తెలియదు. ఈ చారిత్రక కట్టడం ఎన్నో సినిమా పూటింగులకు వేదికయ్యాంది. అయితే ఇంతటి ప్రతిష్టాత్మకమైన కళాశాల భఫనం ఇప్పుడు కొంత శిథిలాప్స్కు చేరుకుంది. హారిపేట్ భఫనంగా కూడా గుర్తింపు పొందిన ఈ అపురూప కట్టడాన్ని కాపాడుకోవాల్సిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ఈ వందేళ్ళ ఉత్పవాల వేళ... కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛం సంస్కలు, హర్షవిద్యార్థులు కలిసి బాధ్యతగా ఈ భవనాన్ని పునరుద్ధరించాలని విద్యావేత్తలు, ప్రజాస్వామ్యవాదులు కోరుకుంటున్నారు.

‘సిటీ కాలేజీ’ ట్రైప్ అది...

నేను కరీంసగర్ కళాశాల ప్రినీపాల్గా వనిచేస్తున్నప్పుడు ఆనాటి ముఖ్యమంత్రి జలగం వెంగళరావుగారు నన్ను రమ్మని కబురు పంపారు. “మీరు కాలేజీయ విశ్వవిద్యాలయం రిజిస్ట్రేర్గా వెళతారా?” అన్నారు. నేను ఒక్క నిముషం అలోచించి “లేదు సార్... నేను ప్రినీపాల్గా చాలా సంతృప్తికరంగా ఉన్నాను” అని చెప్పాను. ముఖ్యమంత్రి గారు “మరి ఎక్కడికి వెళతావు?” అన్నారు. “సిటీ కాలేజీకు అయితే వెళతాను సార్” అన్నాను. అప్పట్లో సిటీ కాలేజీకి అంత పేరుండేది. నిజాం పీరియడ్లో ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ తరువాత సిటీ కాలేజీకి అంత ప్రాముఖ్యత ఉండేది. ఆ రోజుల్లో ప్రతీ ప్రినీపాల్కి సిటీ కాలేజీలో వనిచేయాలనే కోరిక ఉండేది.

- దాక్టర్ వెలిచాల కొండలరావు, రిట్రైర్డ్ ప్రినీపాల్, సిటీ కళాశాల గాప్ అమృతాతి...

రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లో కూడా చారిత్రాత్మకమైన విద్యాసంస్కరణ ప్రభుత్వ సిటీ కళాశాల. అత్యున్నత విద్యుత్పాతాలతో పాటు క్రీడా, సాహిత్య, సాంస్కృతిక అంశాలకు కూడా ఇక్కడ ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. కళాశాల గ్రంథాలయంలో అరుదైన పుస్తకాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. ఇక్కడ జరిగే సెమినార్లు విద్యార్థుల్లో చైతన్యవంతమైన ఆలోచనలకు అంకురార్పణ చేస్తాయి. ఎంతో కీర్తి గాడించిన సిటీ కళాశాలలో ప్రవేశం విద్యార్థులకే కాదు... అధ్యావకులకు కూడా తెలియని అనుభూతినిస్తుంది.

- డా. పి. బాలబ్రహ్మస్వర్ - ప్రినీపాల్, సిటీ కళాశాల

- దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

తెలంగాణకే ప్రత్యేకమైన

పూల పండుగ బతుకమ్మ

ప్రత్యేకమైన బతుకమ్మ పండుగ వారి ప్రతి పనిలో బతుకమ్మ పొట ఉంటుంది. కొత్త పంటలు చేతికొచ్చే వేళ ప్రతి ఇంట్లో ఒక సంబురం. కొత్త బట్టలు ధరించి బతుకమ్మను పేర్చి ఆడపడుచుటలంతా ఒక చోటుకు చేరి ఆడుతుంటే కళ్ళార్పకుండా చూడాల్సిందే. తెలంగాణ సంస్కృతికి ప్రతిరూపంగా వెలుగొందే బతుకమ్మ పండుగ వేడుకలు మహాలయ అమావాస్యతో ప్రారంభమై ఆశ్వయుజ శుద్ధ పొడ్యుమి నుంచి మహార్ఘవమి వరకు కొనసాగుతాయి.

‘బతుకమ్మ బతుకు / గుమ్మడి పూలు పూయగా బతుకు / తంగెడి పసిడి చిందగా బతుకు / గునుగు తురాయి కులుకగ బతుకు / కట్ట నీలిమల చిమ్మగా బతుకు’ అని ప్రజాకవి కాళోజీ తెలంగాణ వారసత్వ సంపద బతుకమ్మ పండుగ విశిష్టతను తెలియచేశారు. బతుకుతో ఇంత ప్రత్యక్ష సంబంధమున్న పండుగ మారోకటి లేదు. ప్రకృతిలో నిబిడికృతమైన నిసర్ద సౌందర్యాన్ని తెలంగాణ గుమ్మం ముందు నిలిపిన పండుగ బత్సమ్మ.

పుష్పం పునరుత్సృతికి ప్రతీక, మానవ సమాజం ధరిత్రిపై అవిచ్చి స్వంగా కొనసాగడానికి స్త్రీకి ప్రకృతి కల్పించిన ప్రత్యేక ధర్మం సంతానో తృతీ. తల్లి కడుపులో శిశువు పెరుగు దలతో పాటు దాని జీవన సారాలనీస్తాయి. ఈ బొడ్డు తాడుకు, మహాత్మాన్ని, దైవత్వాన్ని అపాదించి రూపం కలిపిస్తే బొడ్డెమ్ము అవుతుంది. ఈ మహానుష్ఠాన పవిత్ర కృతజ్ఞతను వ్యక్తం చేసుకోవడం కోసం పూలను బత్సమ్మగా, బొడ్డెమ్మగా కొలిచే అద్యతీయ సాంప్రదాయం కేవలం తెలంగాణకి సాంతం.

తెలంగాణ అంటేనే జాతర, పండుగలు, బహుజన దేవతారాధన. ఇక్కడి చెట్లు, పుట్ట, చేను, చెలక, పిట్ట, పుష్ప అన్నింటికి ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. కాకతీయుల సామ్రాజ్య పాలకులు తెలంగాణ అంతటా చెరువులను తవ్వించడం ఒక ప్రధానమైన పనిగా

పెట్టుకున్నారు. చెరువులను అభివృద్ధికి ప్రతీకలుగా భావించారు. అప్పటినుండి ఈ సాంప్రదాయాన్ని జానపదులు కాపొడుతూ వస్తున్నారు. చిరు మార్పులతో ఆనాటి పండుగను నేటికీ జరుపుతున్నారు. ప్రజలు సుఖిక్షంగా ఉండేది చెరువుల వల్లే కాబట్టి అందరూ కలిసి ఏడాదికొకసారి చెరువులకు పూలతో కృతజ్ఞతలు చెప్పేయారు. అందుకే బతుకమ్మ చెరువుల పండుగ.

పండుగ జిరిపే నాటికి వర్షారుతుపు ముగింపులో ఉంటుంది. చెరువులు, కుంటలు నీలి బంగారంతో నిండి ఉంటాయి. ఎటు చూసినా ఆకుపచ్చ రంగు ఉంటుంది. రకరకాల పుష్పాలు విరబూసి నేలమై సింగిడి ఏర్పడుతుంది. బతుకమ్మలో వాడే గునుగు, తంగెడు, గుమ్మడి లాంటి అనేక పుష్పాలు చెరువు నీటిని శుద్ధి చేస్తాయి. పండుగ కొనసాగు తున్న 18 రోజులు వంచే ఘలపోరాలలో పుష్పమైన భనిజ, విటమిన్ పోషకాలు సమ్మద్దిగా ఉంటాయి. లయబొడ్డెమైన పాదపు కడలికలు, లలితమైన చప్పట్ల మోతలు, అద్యతమైన సారస్వత విలువలు గల పాటలతో రసరమ్మ మోహనరాగాలతో ఒక అలోకిక ప్రపంచంలో విహారిస్తున్న అనుభూతి కలుగుతుంది. ప్రేమలు, ఆశ్చేర్య తలు, మానవ సంబంధాలను చిక్కపరిచే బతుకమ్మ చిరకాలం వర్ధిల్లుతూనే ఉంటుంది.

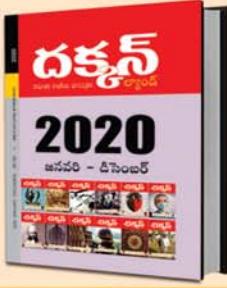
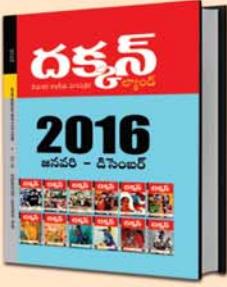
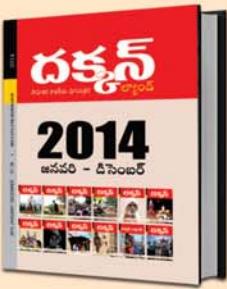
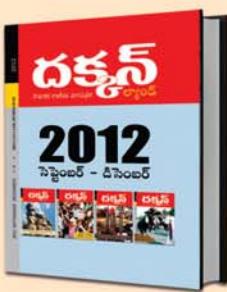
ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత కేసేలోర్ ప్రఫుత్సం తెలంగాణ సంస్కృతి, సంప్రదాయాలకు ఎంతో విలువనిచ్చి గౌరవించుకుంటూ ప్రపంచానికి తెలియజేస్తున్నది. పండగల కోసం ప్రత్యేక నిధులు కేంచాయిస్తున్నది. బతుకమ్మ పండుగను ప్రపంచానికి తెలియజేయడంలో తెలంగాణా మహిళా ఉద్యులు చిద్దలు మరియు తెలంగాణ జాగ్రత్తి అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి కల్వకుంటల్ కవిత కృషి ప్రత్యేకమైనది.

- దక్షణ్మాన్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

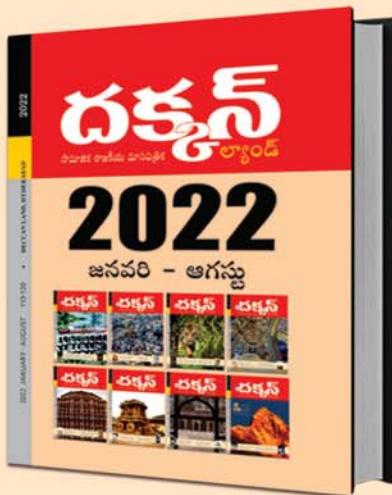
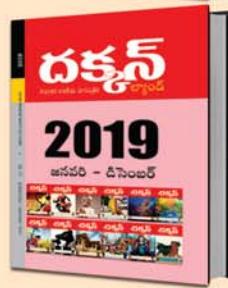
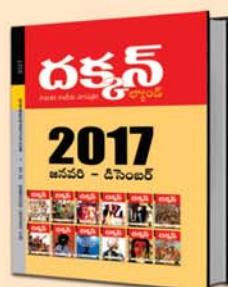
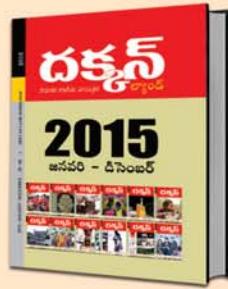
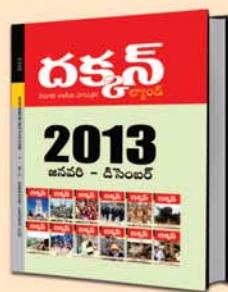

పది సంవత్సరాల ప్రస్తానం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్ధవించిన ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ మానవత్రిక 2022 ఆగస్టు సంచికతో 120 నెలలు ఫూర్చి చేసుకుంది. ఈ పది సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాపి చేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాలి చేప్పిందుకు ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ ఇప్పటి పరకు వెలువదిన సంచికలను (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022) సంకలనాలుగా (12 నెలలకు ఒక సంకలనంగా) రూపొందించి పొరకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో కూడా వచ్చే సంచికలను సంకలనాలుగా తీసుకు వస్తామని తెలియ జేస్తున్నాం. ఆసక్తి కలవారు ఒక్క సంకలనాన్ని రూ. 300/-లకు పొందవచ్చు (పొర్చుల్ ఛారీలు అదనం).

ISSN ఆమోదం పొందిన ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ మానవత్రిక పత్ర చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

సంకలనాలు పొందినచు మా రథుమాము:

ఎంబీర్, రాజుకొండ్
3-6-712/2, స్క్రీన్ నూ.12,
హిమయానగర్, హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288
Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

మహారాజు రథుమాములు:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
BRANCH : HIMAYATNAGAR
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0007463

పరిమాణం గోరంత... ప్రయోజనం కొండంత

@ నానో టెక్నోలజీ..!!

ఇప్పుడంటే ఇంటర్వెట్, ఓటీటీల హవా నడుస్తోంది గానీ, రెండు, మూడు దశాబ్దాల కిందట సామాన్య ప్రజానీకం వినోదం కొరక ప్రధానంగా ఆధారపడే సాధనం టీవీ అని చెప్పవచ్చు. అప్పట్లో టీవీలు పరిమాణంలో చాలా పెద్దవిగా ఉండి, ఎక్కువ స్థలాన్ని అక్రమించేవి, కానీ ప్రస్తుతం మిల్టీమీటర్ల మందంతో గోడకు అతికించుకొనే విధంగా, పరిమాణం, చాలా తక్కువగా ఉండి పలుచని, అతి తక్కువ మందం కలిగిన టీవీలు అందుబాటులోకి వచ్చాయి. ప్రస్తుతం ‘ఇందుగలదందులేదని సందేహం వలదు’ అన్నట్లుగా విస్తరించిన కంప్యూటర్ల విషయానికాన్నే తొలితరం కంప్యూటరైన ENIAC పరిమాణం ఒక గదిని అక్రమించేంత ఉండేది. కానీ ప్రస్తుతం ల్యాప్‌టాప్, టాబ్‌లెట్ల వంటి అతి తక్కువ పరిమాణం కలిగిన కంప్యూటర్ల అందుబాటులోకి వచ్చాయి. అవి ENIAC కన్నా లక్షల రెట్లు సమర్థవంతంగా వని చేస్తున్నాయి. సెల్ఫోన్ పరిమాణం మొదట్లో ఒక ఇండుకంత ఉండేది. కానీ ప్రస్తుతం అతి తక్కువ పరిమాణం కలిగి, ఎక్కువ ఫీచర్లతో మనం ఆశ్చర్యపోయే విధంగా మనకు సేవలందినన్న న్నాయందంలో అతి శయ్యాత్మి లేదు. సెల్ఫోన్ చేతిలో ఉంటే ప్రపంచమంతా మన అరచేతిలో ఉన్నట్టే అన్నట్లుగా ప్రస్తుత ప్రపంచ రూపురేఖలు మారి పోయాయి.

సాంకేతిక రంగంలో వస్తున్న ఈ విష్వవాత్క మార్పులన్నింటికి మూలం నానో టెక్నోలజీ. ప్రస్తుతం మనం ఉపయోగిస్తున్న ప్రస్తుతవులను, మరింత సూక్ష్మస్థాయిలోకి మార్చి, వాటిని మరింత సమర్థవంతంగా వనిచే యించడమే నానోటెక్నోలజీ ప్రధాన లక్ష్యం.

ఇలాంటి నానో టెక్నోలజీ గురించి, సమీప భవిష్యత్తులో అది తీసుకురాబోయే పెను మార్పుల గురించి మనం కూడా తెలుసుకోవాలిన అవసరం ఉంది.

నానో టెక్నోలజీ అంటే?

అత్యంత సూక్ష్మస్థాయిలోని అందువులు, పరమాణువులు మరియు విభిన్న రకాల వస్తువుల నిర్మాణం, స్వరూపస్వభావాలు, ప్రవర్తనారీతులను ఇంజనీరింగ్ మరియు సైన్స్ విభాగాలను మేళవించి అధ్యయనం చేసే సాంకేతిక శాస్త్ర విభాగాన్ని ‘నానో టెక్నోలజీ’ అంటారు.

నానో అన్న ట్రీకు పదానికి ‘మరగుజ్జు’ అని అర్థం. ఒక నానో మీటర్ అనగా ఒక మీటర్లో బిలియన్ వంతు (One billion the of ametre) లేదా 10^{-9} .

నానో టెక్నోలజీ - మూలాలు :

నానో టెక్నోలజీని మొదటిసారిగా జపాన్కు చెందిన నొరియ తొని గుచ్ఛి (1974) ప్రవేశపెట్టరు. నానో టెక్నోలజీ అనే పదాన్ని తొలిసారిగా 1959వ సంాలో రిచర్డ్ ఫెన్మెన్ అన్న శాస్త్రవేత్త తాను రాశిన “**There's Plenty of room at the Bottom**” అన్న సిద్ధాంత గ్రంథంలో ఉపయోగించారు. స్వతంత్ర అందువులను లాక్ష్మీపదం వల్ల శాస్త్ర పరిశోధనల్లో విష్వవాత్క మార్పులు వస్తాయని “ఫెన్మెన్” తెలిపారు.

నానో టెక్నోలజీలో మాలిక్యులార్ అందువులను ఉపయోగించడం ద్వారా నానో ఉపకరణాలను తయారుచేయవచ్చని అర్థర్ హాన్ పొప్పుల్ తెలిపారు. స్యానింగ్ టస్యూలింగ్ మైక్రోస్టోప్ కనగొన్న తరువాత అందువులను, పరమాణువులను విధివిడిగా చూడడం సాధ్యమైంది.

దీనితో పాటు అటవిక్ ఫోర్స్ మైక్రోస్టోప్ కనగొన్న తరువాత నానో టెక్నోలజీ వాస్తవరూపం దాల్చింది. స్యానింగ్ టస్యూలింగ్ మైక్రోస్టోప్ ను 1981లో ఐబీఎం సంస్కర చెందిన గెర్ర్ బిన్నింగ్, పెట్రిచర్సోవర్ కను గొన్నారు. దీనికి గానూ వీరికి భౌతిక శాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమతి లభించింది. **Engines of Creation : The coming Era of Nanotechnology (1986)** అన్న గ్రంథం ద్వారా ఎరిక్ డ్రెక్సెలర్ అన్న శాస్త్రవేత్త, నానో టెక్నోలజీకి విస్తృతంగా ప్రచారం కల్పించారు.

1) నానో టెక్నోలజీ - భారతదేశం

నానో టెక్నోలజీలై పరిశోధనలను ప్రోత్సహించేందుకుగానూ మన ప్రభుత్వం 60 కోట్ల రూాల నిధులతో “ది నానో షైప్స్ అండ్ టెక్నోలజీ ఇనిపియేటివ్”ని ప్రారంభించింది. అదే విధంగా 2007లో 5 సంారాల కార్బోనరిట్ ప్రణాళికతో విస్తృతమైన లక్ష్యాలను నిర్దేశించుకొని, 1000 కోట్ల రూాల నిధుల కేటాయింపతో నానో షైప్స్ అండ్ టెక్నోలజీ మిషన్ (ఎన్వెన్సెటీఎం) అన్న కార్బోక్రమాన్ని భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది.

నానో షైప్స్ అండ్ టెక్నోలజీ మిషన్ (ఎన్వెన్సెటీఎం): 2007- లక్ష్మీలు

- నానో బెక్కలజీకి అన్ని రంగాలలో ప్రాచుర్యం కల్పించడం
- నానో బెక్కలజీ రంగానికి సంబంధించి మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి
- నానో సైన్స్ పురోగతి కొరకు పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి కేంద్రాల ఏర్పాటు
- నానో బెక్కలజీలో మానవ వనరుల అభివృద్ధి
- నానో బెక్కలజీ రంగంలో అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని పెంపాందించుకోవడం.

పైన పేర్కాన్న లక్ష్యాల సాధన కొరకు డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఐబీ, డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ బయాబెక్కలజీ, డీఆర్ఎంబీ, సీయునిటార్ కోస్పిల్ ఆఫ్ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్) తదితర సంస్థలు, ఇంకా ఇతర విభాగాలకు చెందిన పరిశోధకులు తమవంతు సహకారం అందించారు.

బెంగుళూరులోని ఇండియన్ ఇన్సిస్ట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ (బిఎస్ఎస్ఎస్), ముంబైలోని ఇండియన్ ఇన్సిస్ట్యూట్ ఆఫ్ బెక్కలజీ (బిబీ)లలో నానో ఫాబ్రికేషన్ మరియు నానో ఎలక్ట్రోనిక్స్ జాతీయ కేంద్రాలు స్థాపించబడ్డాయి.

సాధించిన విజయాలు

- పైన పేర్కాన్ కార్బూకమాలు విజయవంతంగా అమలు చేయడం ద్వారా భారతదేశం జప్పాటి వరకూ నానో సైన్స్లో 23000 పరిశోధనా పత్రాలు ప్రచురించింది.
- 2013లో ప్రచురించబడిన పరిశోధనా పత్రాల సంఖ్య ఆధారంగా చైనా మరియు యూఎస్ తర్వాత ఇండియా తప్ప స్థానంలో నిలిచింది.
- నానో సైన్స్కు సంబంధించి 2013లో భారతీయ పేటం కార్బూలయానికి 300 పేటం దరఖాస్తులు వచ్చాయి. ఇది 2006 కంటే పది రెట్లు ఎక్కువ. ఇది నానో సైన్స్ అండ్ బెక్కలజీ మిషన్ యొక్క సహకారం వల్లనే సాధించబడిందని నిపుణులు విశ్లేషిస్తున్నారు.
- నానో బెక్కలజీకి సంబంధించిన ప్రమాణాలను నీర్దేశించేందుకు పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి కేంద్రాల ఏర్పాటు మరియు నానో బెక్కలజీ కొరకు నేషనల్ రెగ్యులేటరీ ఫ్రెమ్వర్క్ కోడ్ మ్యాగ్ తయారు చేయడం జరిగింది.

ఇకాన్ శాట్ సదస్య (ICON SAT 2020) మార్చి 5-7, కోలకతా - ప్రధానాంశాలు :

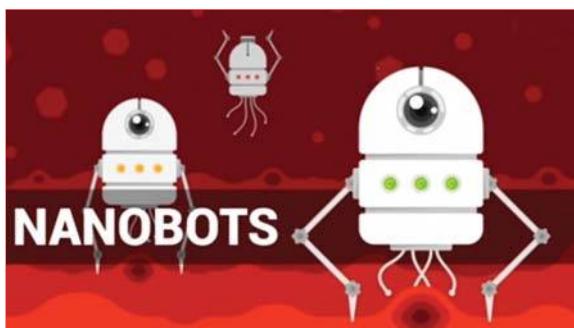
- ICONSAT అనగా ది ఇంటర్వెషనల్ కాస్టరెన్స్ అన్ నానో సైన్స్ అండ్ బెక్కలజీ ఇది ప్రతి 2 సంఖ్యాకాక్సారి జరిగే అంతర్జాతీయ కార్బూకమం. దీనిని డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్

- అండ్ బెక్కలజీ, నానో మిషన్ కింద నిర్వహిస్తుంది.
- ఈ సదస్యులో ఫిజిక్స్, కెమిట్రీ మరియు మెటీరియల్ డామ్యూన్ల అభివృద్ధికి అత్యాధునిక నానో బెక్కలజీని అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయించారు.
- నానో సైన్స్ మరియు నానో బెక్కలజీ సహాయంతో 5 M ల అయిన Mechanical (మెకానికల్), Material (మెటీరియల్), Machines (మెషిన్స్), Manufacturing (మ్యాస్యఫెక్చరింగ్) మరియు Man Power (మ్యాన్ పవర్)లను ఏకీకృతం చేయాలని నిర్ణయించారు.
- సుస్థిరాభివృద్ధితో నానో బెక్కలజీని ఏకీకృతం చేయడం.
- నానో సైన్స్ యొక్క అభివృద్ధికి నిపుణులతో కూడిన సెట్ వర్క్ ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా వ్యవసాయం, ఇంధనం, రహణా, ఆరోగ్యం మొదలైన రంగాలలో పరస్పర సహకారం యొక్క అవశ్యకతను నొక్కి చెప్పడం.

● నానో బెక్కలజీకి సంబంధించిన విభిన్న విభాగాలలో తాజా అభివృద్ధిపై రీసెర్చ్ చేసేందుకు గానూ దేశంలో మరియు విదేశాల నుండి వచ్చే విద్యార్థులు మరియు యువరిశోధకులకు ఒక వేదికను ఏర్పాటు చేయడం.

AWSAR పథకం :

- AWSAR అనగా Agumenting writing skills for Articulating Research అని అర్థం. దీనిని డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ బెక్కలజీ ప్రవేశపెట్టింది.
- ఇది ICONSAT సదస్యులో ప్రధానమైన అంశంగా ప్రకటించడం జరిగింది.
- యువ పీప్‌ఎచ్‌డి స్కూల్‌ర్లు, మరియు పోస్ట్ డాక్టర్ల్ ఫేలోలు తమ పరిశోధన మరియు అభ్యర్థులునాల సమయంలో విభిన్న వార్తా పత్రికలు, మ్యాగజైన్లు, జ్ఞాగులు మరియు సోపల్ మీడియా ద్వారా తమ రచనల్ని ప్రచురించే విధంగా తగిన ప్రోత్సాహని అందించడం ఈ పథకం ప్రధాన లక్ష్యం.
- విజ్ఞాన శాస్త్రానికి సమాజంలో ప్రాచుర్యం కల్పించడానికి, జనంలో శాస్త్ర విజ్ఞానానికి సంబంధించిన భావజాలాన్ని పెంపాందించడానికి యువశాస్త్రవేత్తల సేవలను వినియోగించుకోవడం.
- మాన్ మీడియాలో కథనాలు ప్రచురించబడ్డ 100 ఉత్తమ ఎంట్రీలకు ఆర్థిక సహకారంతోపాటు, ప్రశంసాపత్రాన్ని కూడా అందించడం జరుగుతుంది.
- పోస్ట్-డాక్టర్ల్ ఫేలోస్ సమర్పించిన పరిశోధనా పత్రాల నుండి 20 ఉత్తమ ఎంట్రీలు ఎంపిక చేయబడతాయి.
- వాటిలో అత్యుత్తమ పరిశోధనా కథనానికి ఒక లక్ష రూపాలు

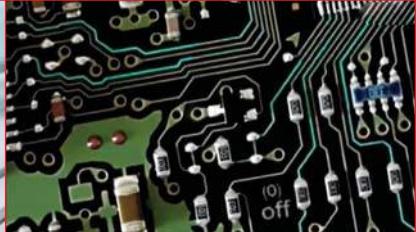

నానో సోలార్ ప్యానెల్స్

కింద పడినా పగలని
నానో గ్లాసెస్

నానో పెక్కాలజీ తో తయారైన
అతి చిన్న ఇంటిగ్రేషన్ సర్క్యూన్స్

నగదు బహుమతి ఇప్పుడం జరుగుతుంది.

నానో పెక్కాలజీ - అనువర్తనాలు :

1) అరోగ్యరంగం

a) డ్రగ్ డెలివరీ :

వ్యాధికారక కణాలను గుర్తించి, ఆ కణాలకు మాత్రమే జెప్పాలను సరఫరా చేసే నానో రోబోలు రూపొందించబడ్డాయి. తద్వారా అరోగ్యకరమైన కణాలను జెప్పాల యొక్క సైడ్ ఎఫెక్ట్ల నుండి రక్షించవచ్చు. క్యాస్టర్ చికిత్సలో ఈ విధానం విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకొచ్చి, కీమాథెరపీ యొక్క దుష్పుభావాలను గణియుంగా తగ్గించింది.

b) ఇమేజింగ్ మరియు డయాగ్నోస్టిక్ పరికరాలు :

ఇవి నానో పెక్కాలజీ ద్వారా రూపొందించబడతాయి. మానవులకు నంక్రెచించే రోగాలను తొలిదశలోనే గుర్తించి, వెరుగైన వ్యక్తిగతీకరించిన చికిత్స విధానాలను అందించేందుకు మార్గం సుగమం చేస్తాయి. తద్వారా వ్యాధులను నిరోధించడంలో మెరగైన విజయపకాశాలను నమోదు చేస్తున్నాయి.

c) రోగినిర్ధారణ మరియు చికిత్స :

ధమనులలో ఏర్పడే సూక్ష్మస్థాయి లోపాలను గుర్తించి, వాటిని సరిచేయడం లేదా అథర్స్ట్రోసిన్ యొక్క నిర్ధారణ మరియు చికిత్సలపై నానో పెక్కాలజీ ద్వారా విప్సుతుంగా అధ్యయనం జరుగుతోంది. ఇందులో భాగంగా శరీరంలోని మంచి కొలస్ట్రాల్ గుర్తించి, ధమనులలోని లోపాలను సవరించే నానో పొర్ట్రాకల్సు పరిశోధకులు రూపొందించారు.

d) పునరుత్పత్తి చికిత్సావిధానాలు :

నానో పెక్కాలజీ ద్వారా ఎముక మరియు నాడికణాల వంటి సున్నితమైన భాగాలలో దెబ్బతిన్న కణాలను పునర్నిర్మించే విధంగా పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. శరీరంలో దెబ్బతిన్న అవయవాలను తొలగించి, నానోపెక్కాలజీ సహాయంతో ఆ అవయవ కణజాలాలను, రోజుల వ్యవధిలో పునరుత్పత్తి చేసి, వాటిని తిరిగి పునఃప్రతిష్టించేందుకు, వెన్నెముకలో దెబ్బతిన్న భాగాలను గ్రాఫీన్ నానో రిబ్బెనలతో సరిచేసేందుకు విప్సుతుంగా పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి.

e) వ్యాస్టిస్ అభివృద్ధి:

సూదుల అవసరం లేకుండా మందులు శరీరంలోకి సరఫరా

చేసే విధంగా నానో వ్యాస్టిస్ ను రూపొందించేందుకు నానోపెక్కాలజీ ద్వారా విప్సుతుంగా పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి.

i) స్టోర్ పిల్స్ :

వీటినే స్టోర్ మాత్రలు అని పిలవవచ్చు. ఇవి అత్యంత సూక్ష్మస్థాయి నానో ఎలక్ట్రోనిక్ పరికరాలను చెప్పవచ్చు. ఇవి ఆకారం మరియు నిర్మాణంలో ఫార్మాస్యూటికల్ మాత్రల లాగానే ఉన్నప్పటికీ, సెప్పింగ్, ఇమేజింగ్, ప్రగెటివీల వంటి అధునాతన విధులను నిర్వర్తిస్తాయి. నానో పెక్కాలజీ ద్వారా గతంలో పిల్క్యామ్, సూక్ష్మ వీడియో కెమెరాతో కూడిన క్యాప్స్యాల్ మరియు డోస్ ట్రాకింగ్ మాత్రల వంటి వివిధ రకాల స్టోర్ మాత్రలను అభివృద్ధి చేయడంలో సహాయపడింది.

j) నానో బోట్లు :

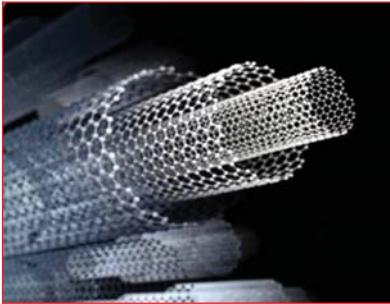
నానో బోట్లు సూక్ష్మస్థాయి రోబోట్లు అని చెప్పవచ్చు. ఇవి శరీరంలో సూక్ష్మ సర్జన్లలుగా పనిచేస్తాయి. కణాలతర నిర్మాణాలను సరిచేయడానికి మరియు భర్తి చేయడానికి వాటిని శరీరంలోకి చొప్పించవచ్చు. డీవెన్వి అణువులను చొప్పించడం ద్వారా అవి ప్రతిక్రూతి చెంది అవయవాలలోని జస్యులోపాలను మరియు వ్యాధులను నయం చేసుకునే విధంగా చేసేందుకు పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి.

k) నానోప్లైబర్లు :

నానో ప్లైబర్లను గాయాలను డ్రోఫ్స్‌ప్రోల్ చేయడంలోనూ, సర్జికల్ టెస్టిప్రైల్ మరియు కణజాల ఇంజనీరింగ్, ఇంప్లాంట్స్, క్యాప్ిత్ అవయవ విభాగాలలో విరివిగా వాడుతున్నారు. గాయాలకు కట్టుకట్టేందుకు స్టోర్ బ్యాండెజీలను రూపొందించే దిశగా శాస్త్రవేత్తలు పరిశోధనలు కొనసాగిస్తున్నారు. ఇది గాయం తగిన భాగంలో ఉనిచుపుడు గాయం మానిపోయిన తరువాత, స్టోర్ బ్యాండెజీ కణజాలంలోకి శోషించబడుతుంది. ఈ స్టోర్ బ్యాండెజీలలో పొందుపరిచిన నానో ప్లైబర్లలో గడ్డకట్టించే కారకాలు, యాంటీ బయోటికలతో పాటు ఇన్ఫెక్షన్ సంకేతాలను గుర్తించడానికి సెస్చర్స్లను కూడా కలిగి ఉంటాయి.

i) కోవిడ - 19 :

నానోపెక్కాలజీ సహాయంతో కోవిడ సంక్రమణాన్ని నిరోధించే

నానో టెక్నాలజీతో తయారైన స్టీల్ కన్నా బలమైన గ్రాఫీన్ తంతువులు

ప్రారంభంలో
ముహరీ కార్డు

నానోటెక్నాలజీ ఆధారిత
ప్రస్తుత మొరీ కార్డు

పీపీఈ కిట్లను రూపొందించవచ్చు. తద్వారా హెల్టోకేర్ వర్గుర్ ఆరోగ్యాన్ని సంరక్షించవచ్చు. వైరస్ సంక్రమణాన్ని నిరోధించే సర్ఫేస్ కోటింగ్స్, యూఎంటీవైరల్ డిసిన్స్ ఫెక్టాన్స్ ను రూపొందించి వైరస్ వ్యాపిని నిరోధించవచ్చు. వైరస్ ఇష్వాక్సన్ నీ త్వరగా గుర్తించడానికి అత్యంత నిర్ణిష్టమైన మరియు సున్నితమైన నానో సెన్సార్సును రూపొందించవచ్చు. వైరస్ సంక్రమించిన కంబిలాన్ని మాత్రమే లక్ష్యంగా చేసుకొని, సైండ్ ఎఫ్టైల్స్ నీ నూతన ఔపథాలు రూపొందించవచ్చు. అదేవిధంగా నానో ఆధారిత టీకాలను అభివృద్ధి చేయవచ్చు.

2) అపోరపరిత్రము :

- నానో సెన్సర్ ద్వారా, ఒక ఫ్లోవ్‌లైట్సు ఉపయోగించి కలుపితమైన ఆపోరంలో ఉన్న ఈ - కొలీ బ్యాక్టీరియాను గుర్తించవచ్చు.
- దాల్ఫీన చెక్కు ఒరెగానో నూనె మరియు జింక్, కాల్చియంల యొక్క నానో ప్యారికల్స్ తో తయారు చేయబడిన యాంటీ మైక్రోబియల్ ప్యాకింగ్ ఆపోరంలో బ్యాక్టీరియాను నాశనం చేస్తుంది.
- నానో బార్ కోణ్ ద్వారా ఆపోర ప్యాకింగ్లలో లోపాలను మరియు వ్యక్తిగతీకరించిన ఉత్పత్తులను గుర్తించవచ్చు (Tag individual products)

3) వస్తు పరిత్రము :

వస్తు పరిత్రమంగంగంలో నానో టెక్నాలజీ ద్వారా మరకలు పడని లేదా ముడతలు పడని స్టోర్స్ ప్లోక్లీకలను అభివృద్ధి చేయవచ్చు. అలాగే మోటార్ సైకిల్ హెల్పోల్ మరియు స్టోర్స్ పరికాలను తయారు చేయడానికి బలమైన, తేలికైన మరియు నాణ్యత కలిగిన మటీరియలను ఉత్పత్తి చేయవచ్చు.

4) ఎలక్ట్రోనిక్స్ :

- నానో టెక్నాలజీ ద్వారా ఇంటిగ్రేటెడ్ సర్క్యూట్లు మరియు ట్రాన్స్ఫర్స్ పరిమాణాన్ని గణసీయంగా తగ్గించవచ్చు.
- ఎలక్ట్రోనిక్ పరికరాల యొక్క డినోఫ్ స్ట్రీన్లను మెరుగు పరచవచ్చు.
- ఎలక్ట్రోనిక్ పరికరాల విద్యుత్ వినియోగం, బరువు మరియు మందాన్ని తగ్గించడంలో నానోటెక్నాలజీ సహాయపడుతుంది.

5) ఇంధన రంగం :

- నానో టెక్నాలజీ ద్వారా సౌరఘలకాల (Solar Panels) సామర్ఖ్యాన్ని, పనితీరును మెరుగుపరచవచ్చు. సౌరఘలకాల తయారీ ప్రక్రియను మరింత సరళీకరించి, అవి చోకగా లభ్యమయ్యే విధంగా చేయవచ్చు.
- ఇంధన ఉత్పత్తినీ మరియు పెట్రోలియం పదార్థాల వినియోగ సామర్ఖ్యాన్ని మెరుగుపరచవచ్చు.
- మందే స్వభావం అతి తక్కువగా ఉండి, సమర్థవంతమైన పనితీరు కలిగి తేలికైన మరియు అధికశక్తి సాందర్భం కలిగిన అనేక బ్యాటులలో నానో టెక్నాలజీ ఉపయోగించబడుతోంది.
- ప్రస్తుతం ఉన్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలు మరింత సమర్థవంతంగా, తక్కువ ఇంధనాన్ని వినియోగించుకొనే విధంగా తమ పనితీరును మెరుగుపరచుకునేందుకు నానోటెక్నాలజీ ఇతోధిక సహకారాన్ని అందిస్తోంది.

6) పర్యావరణం :

- నానో టెక్నాలజీ ద్వారా నీటిలోని మలినాలను గుర్తించి, నీటిని శుద్ధిచేయడం ద్వారా సరసమైన, స్వచ్ఛమైన తాగునీటిని అందించవచ్చు.
- నానో టెక్నాలజీ సహకారంతో రసాయనిక ప్రతిచర్యల ద్వారా అతితక్కువ ఫర్మాట్లో భూగర్జు జలాల్లోని పారిక్రామిక నీటి కాలుప్ప కారకాలను తొలగించవచ్చు.
- నానో టెక్నాలజీ సెన్సర్లల ద్వారా గాలి మరియు నేలలోని హోికరమైన రసాయన లేదా జీవ సంబంధ ఏజింట్లను గుర్తించడం, వడబోయడం, తటస్థికరణం చేయవచ్చు.

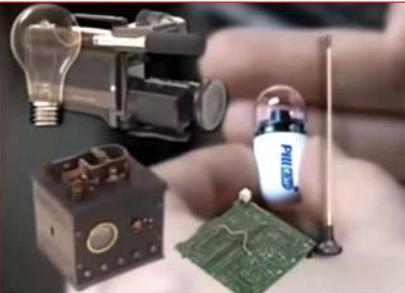
7) వ్యవసాయం :

a) నానో ఎరువులు :

వెంక్కులలో పోషకాల లోపాన్ని నివారించడానికి, పోషకాలలోపం ఉన్న నిర్ణిష్టప్రధేశాన్ని గుర్తించి, నానో టెక్నాలజీ సహకారంతో ఆ ప్రదేశానికి నెమ్ముదిగా, నియంత్రిత పద్ధతిలో పోషకాలను విడుదల చేసే స్టోర్స్ డెలివరీ సిస్టమ్సు శాప్రవేత్తలు రూపొందించారు. నానో ఎరువులు మొక్కకు అవసరమైన పోషకాల లభ్యతను పెంచడం ద్వారా పంట ఉత్పాదకతను పెంచుతాయి.

b) నానో పేసిసైస్ట్ మరియు నానో హార్టిసైస్ట్ :

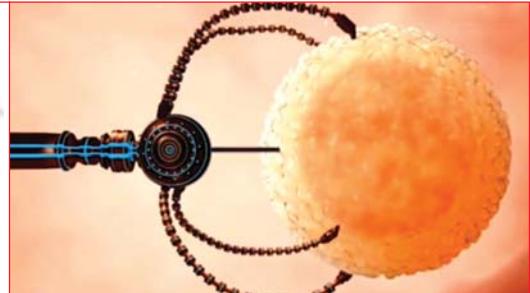
కలుపు మరియు చీడపీడల నిర్వహణకు నానో హార్టిసైస్ట్,

శరీరంలోకి జోవ్ధాలను తీసుకెళ్డడంతో బాటు, అక్కడి స్థితిగతులను కెమోరాలో బంధించే పిల్ క్యామ్

నానో వాట్రోలాపై మరకలు పడితే అతుక్కోకుండా ఇలా కిందికి జారిపోతాయి

ఆవాంభిత ప్రణాలను విచ్చిన్నం చేస్తున్న నానో లోబోట్

నానో పెష్టిసెడ్పు వాడకం ద్వారా పంట ఉత్సాధకతను గణియంగా పెంచవచ్చు. పాలిమెరిక్ నానో పొర్టికల్స్ మరియు ఇన్ ఆర్గానిక్ నానో పొర్టికల్స్ ను నానో పోర్టికల్స్ గా వినియోగించడం జరుగుతోంది.

c) విత్తన అభివృద్ధి :

విత్తనాల యొక్క నాణ్యతపై పంట ఉత్సాధకత ఆధారపడి ఉంటుంది. కార్బన్ నానో ట్యూబులను టమాటో విత్తనం యొక్క కవచంలోకి ప్రవేశింపజేసినట్లయితే విత్తనం మొలకత్తే సామర్థ్యాన్ని, మరియు మొక్కల యొక్క పెరుగు డలను గణియంగా మెరుగు పరుస్తాయిని విచ్చిన్న పరోఫరన్లో ఖుఱ్పుపైంది.

d) నానో బయాసెస్పుర్లు :

- నానా బయాసెస్పుర్లు మైక్రో ప్రాసెనర్ కలిగి ఉండి జీవ సంబంధ ప్రతిస్పందనలను విధ్యుత్త ప్రతిస్పందనలుగా మార్పాయి.
- నానో బయాసెస్పుర్లు రియల్ టైం సిగ్నల్ మానిఫిరింగ్ విధానం ద్వారా వ్యాధికారక సూక్ష్మజీవులు, యాంటీబయాలీట్ నిరోధకత, క్రిమిసంహరక మందులు, విషపూరిత రసాయనాలు మరియు భారతోహ కలుషితాలను ప్రత్యక్షంగానూ లేదా పరోక్షంగానూ గుర్తిస్తాయి. అదేవిధంగా పంట ఒత్తిడి, నేల స్థితిగతులు, మొక్కల పెరుగుదల, పోపుకాల పరిమాణం మరియు ఆహార నాణ్యతను పర్యవేక్షించడానికి ఈ సాంకేతికత ఉపయోగించ బడుతుంది.

8) అంతరిక్ష రంగం :

కార్బన్ నానో ట్యూబులతో నిర్మితమైన పదార్థాలు వాటి యొక్క నిర్మాణాత్మక స్థిరతావ్యాప్తి పెంచుకోవడం ద్వారా అంతరిక్షవాహకానాకల బరువును గణియంగా తగ్గించవచ్చు. స్పైన్ ఎలివేటర్లకు అవసరమైన కేబుళ్ళను తయారు చేయడానికి కూడా కార్బన్ నానో ట్యూబులను వాడవచ్చు. అంతరిక్షంలోకి వస్తువులను పంపడానికి అయ్యే ఖర్చును స్పైన్ ఎలివేటర్లు గణియంగా తగ్గిస్తాయి. స్పైన్ క్రాష్ట్లలోని ప్రాణాధార వ్యవస్థ, రేడియోషన్ విభాగాల పనితీరును పరిశీలించడానికి, రసాయనాల ఉనికిని పర్యవేక్షించడానికి నానో సెన్సర్లను వినియోగిస్తారు.

సమాచారాలు

- నానో పెక్కాలజీ రంగం మనదేశంలో ప్రగతిపడంలో

పరోగమిస్తున్నపుటికీ, ఇంకా మెరుగుపడాల్సిన అవసరం ఉంది.

- యూఎస్‌ఎల్, ప్రాప్ల్ మరియు చైనా వంబి దేశాలు నానో పెక్కాలజీకి కేటాయిస్తున్న పరిశోధనావ్యయంతో పోలిస్తే మనదేశం కేవలం ఒక భాగం మాత్రమే కేటాయిస్తోంది.
- 2011లో మొదటి 1 శాతం ప్రచురణలలో భారతదేశం నుండి 16 పేస్టర్ల మాత్రమే కనిపించాయి. అలాగే భారతదేశం నుండి యూఎస్ పేటింట్ కార్బూలయానికి ధరభాస్తు చేసిన పేటింట్ సంఖ్య, మొత్తం దరభాస్తులలో 0.2 శాతం మాత్రమే.
- నానో సైన్స్ మరియు పెక్కాజీని ప్రజలు సాముకూలంగా అప్పోనిస్తున్నపుటికీ, ఈ రంగంలో అండర్‌గ్రాండ్యూయేట్, గ్రాండ్యూయేట్ డిగ్రీ వదివే విద్యార్థుల సంఖ్య తక్కువగా ఉంది. మరియు కెరీర్ అపకాశాల కూడా పరిమితంగా ఉన్నాయి.
- నానో సైన్స్ అండ పెక్కాలజీలో సంారానికి 150 పీపోచ్చెదీలు మాత్రమే వస్తున్నాయి. మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ ద్వారా వచ్చే దశాబ్దంలోఏటా 10,000 పీపోచ్చెదీ విద్యార్థులను తయారు చేయాలనే లక్ష్యంతోపోలిస్తే ఇది చాలా తక్కువ.
- నానో పెక్కాలజీకి మార్కెట్ పరంగా మంచి డిమాండ్ ఉన్నపుటికీ ఈ రంగంలో పరిశోధనలకు ప్రైవేట్ రంగం తగినంత పెట్టుబడులు పెట్టకపోవడం అందోళన కలిగించే విషయమని చెప్పవచ్చు.

చివరిగా :

నానో పెక్కాలజీ వేగంగా పరోగమిస్తా, వృద్ధికి అవకాశాలున్న వర్ధమాన సాంకేతిక రంగంగా అభివర్షించవచ్చు. ఇది విచ్చిన్న రంగాలలో బహుళ అనువర్తనలను కలిగి ఉంది. వ్యవసాయం, వైద్యం, ఇంధనం, పర్యావరణ రంగంలో మన సమస్యలకు సత్యర పరిపూర్వాతక నానో పెక్కాలజీ అన్నప్రిమ్మున్సందున ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేటు రంగాలు నానో పెక్కాలజీ రంగానికి మరింత తోడ్పుటనందించాల్సిన అవసరం ఉంది. అప్పుడే ఈ రంగంలో ఇండియా గ్లోబల్ పవర్గా ఎదిగే అవకాశం ఉంది.

-పుట్టా పెద్ద ఓబులేసు,

m : 9550290047

e : obu.jmd@gmail.com

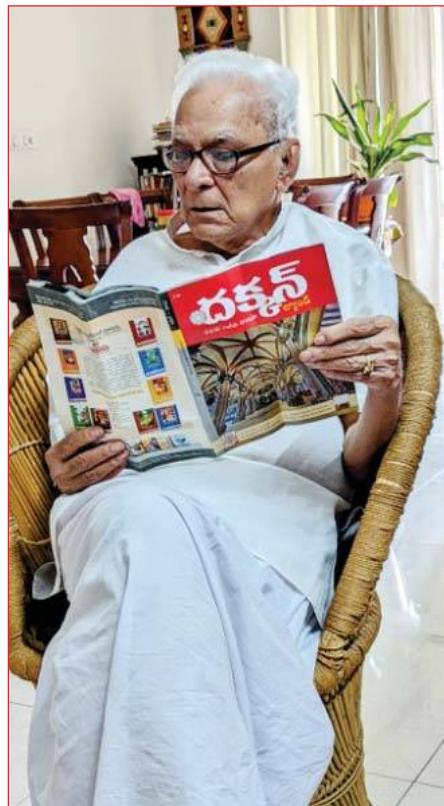
వెలుగుకు నోచుకోని అనేక విషయాలను వెలుగులోకి తెస్తున్న ‘దక్కన్ ల్యాండ్’

‘దక్కన్ ల్యాండ్’ పత్రికను పదేండ్లు సుదీర్ఘ కాలగమనంలో, ఇది సామాన్యంగా కన్నింపుచుచ్చేనేమో కానీ, సాహిత్య, సామాజిక, కళారంగాలకు చెందిన పత్రికా ప్రపంచంలో ఇది తక్కువేమీ కాదు. పత్రికను ప్రారంభించడం తేలిక! రెండు, మూడు సంచికలు వెలువడ్డాక, పత్రికా నిర్వాహకులు ఎదుర్కొనే పరిస్థితులు అనేకం. నిర్వహణ ఖర్చు ముఖ్యమైనా, దాన్సుటుంచి, పారకులోకి చొచ్చుకుపోయి, వారి మదిలో సుస్థిరస్తానం పొందడం తేలికెనునని కాదు. దీనికి ఎన్నో ఉదాహరణలు మన అనుభవంలో చూశాం. ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక, సాహిత్య, సాంస్కృతిక, సామాజిక అంశాలతో కూడిన అవసరాన్ని గుర్తించి, ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ దీన్ని ప్రారంభించడం ముదావహం. నదైన సమయంలో, కొత్త రాష్ట్రాన్ని సర్వతో ముఖంగా ప్రతిబింబించడానిప్పి, కాలక్రమంలో మరుగునవడి వెలుగుకు నోచుకోని అనేకానేక విషయాలను వివరించాలిన అవసరం వుందని పత్రికా నిర్వాహకులు భావించడం సబిబీ! భారతదేశ చరిత్రలో దక్కన్ పీరభూమికి ప్రత్యేక చారిత్రక, సామాజిక, సాంస్కృతిక మనుగడలున్నాయి. అటు ఉత్తర, ఇటు దక్కిణ భారతాలలో భాగంగా కూడా, కొన్ని సామాన్యికరణలకు లోబడి, చరిత్రలో దక్కన్ తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకొన్నది. ఉత్తర, దక్కిణ భారతాల చారిత్రక, సాంస్కృతిక వారసత్వం లోని ధనాంశాలను తనలో ఇముడ్ను కొంటునే, ‘దక్కనీయ సంస్కృతి’ (Deccan Cuisine) గూడ తన ప్రత్యేకతను నేటికి నిలుపుకుంటున్నది. ఆపరా, జీవనసరళి యిందులో భాగం. ప్రముఖ చరిత్రకారిణి స్వర్ణియ సరోజని రేగాని, దక్కన్ సంస్కృతలోని విశిష్టంశాలపై ప్రత్యేక అధ్యయనాలు అవసరమని చెప్పేవారు.

‘దక్కన్ ల్యాండ్’ పత్రిక దక్కనీయ సంస్కృతి పునరుద్ధరణలో భాగంగా నేను భావిస్తున్నాను. పత్రికకు పేరు పెట్టడంలో సంపాదకుల దృష్టిలో యిం సాంస్కృతికాంశం యిమిడి వుంటుందని నేను భావిస్తున్నాను.

ఇంతకి ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ ప్రత్యేకత ఏమిటి?

ISSN ఆమోదం (International Standard Serial Number) రావడం అత్యంత ముదావహం. పరిశోధకులకు - చరిత్ర, సంస్కృతి, సాహిత్యం, సమాజం - ఇదివరంలాంటిది. దీనివల్ల యిందులో ప్రచురితమయ్యే వ్యాసాలకు అదనపు అర్థాత లభిస్తుంది. ఇదొక్కటేకాదు. రాజకీయ, సామాజిక రంగాలు, ఆర్థికంతో సహి - సంస్కోభాలకు గురవుతున్నాయి. వాటి ప్రకంపనలు, తెలంగాణతో సహి. అన్ని ప్రదేశాల్లోనూ వ్యక్తమవుతున్నాయి. దీంతో సమ్యక్ సామాజిక దృష్టి, ఆభిలషించదగ్గ చైతన్యం కొరవడుతున్నాయి. చరిత్ర, వారసత్వం నంపద వరిరక్షణ నామ మాత్రంగా ఏగిలి పోతున్నాయి. ఈ ప్రాంతంలో నెలకొన్న ప్రజా జీవన సరళి. అందులోని వైవిధ్యం, అంతరించి పోతున్న వారసత్వం సంపద, చేతి వ్యత్సులు, ప్రజాకళలు కనుమరుగువుతున్న శోచనీయ సందర్భంలో వాటిని పరిరక్షిం చాలన్న సత్యంకల్పించే ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ మొదలై అనేకానేక ఇబ్బందులకు లోబడి, క్రమం తప్పకుండా వెలువడ్డం ప్రశంసనీయం.

“దక్కన్ ల్యాండ్” పత్రిక విజయ వంతంగా ముందుకు సాగడానికి, ఇతరత్రా ఎందరో సహియ సహకారాలతో పాటు, శ్రీ వేదకుమార్ (సంపాదకులు) గారి పెద్దరికం, కార్యశీలత, సంయ మనం, స్నేహసంబంధాలు ఎంతగానో తోడ్డడాయి.

ఇలాగే, మరో పదికాలాల పాటు, ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ మనుగడ సాగించాలని, తెలంగాణ ఇతిహాసపు చీకటి కోణంలోని ముఖ్యంశాలను, చరిత్ర, సంస్కృతి, ప్రజాకళలు, జీవనసరళి వెలుగులోకి తేవాలని ఆశిస్తూ - సెలవు.

- విశ్వామి రామకృష్ణ

m : 98668 41409

ఆదిమ మానవుడు నివసించిన ప్రాంతం... భీముడు తలదాచుకున్న చోటు!!

భీమబెట్టు శిలా గుహలు

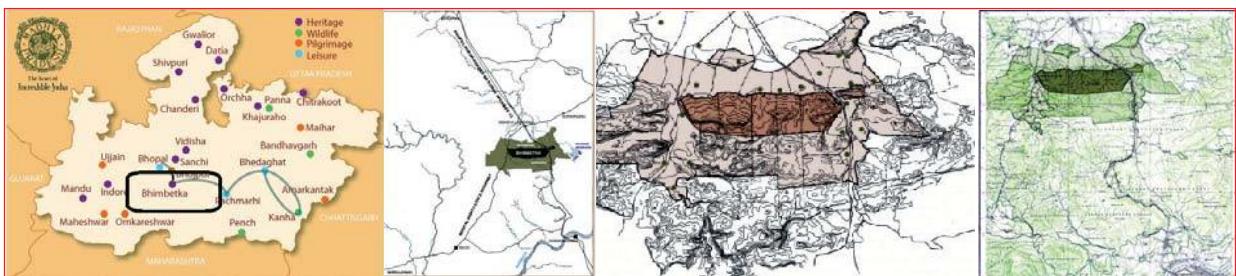
2003లో ప్రపంచ వారసత్వ సంపదగా యునెస్కో గుర్తింపు

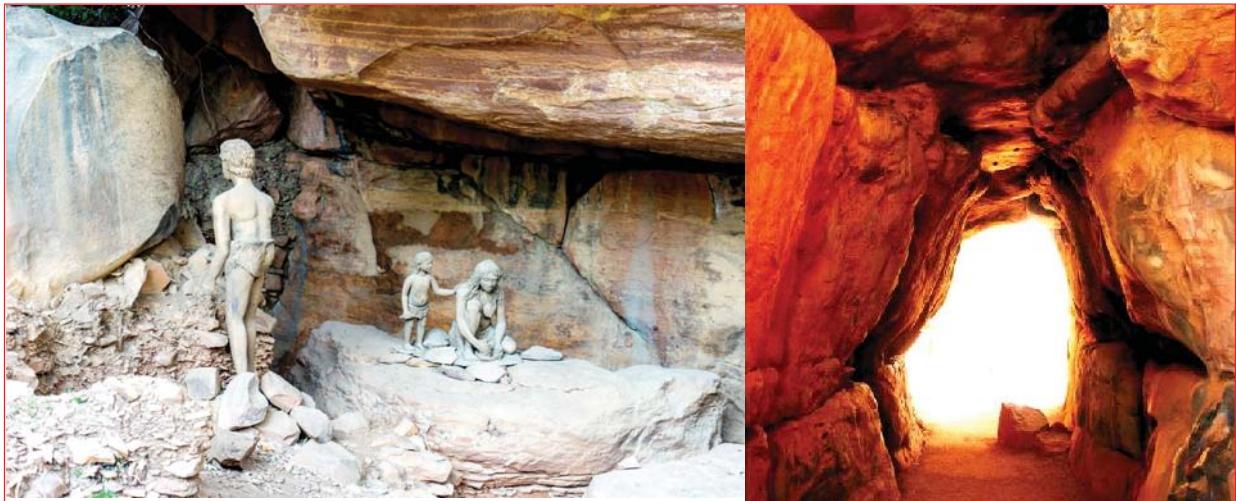
అక్షోబ్ర్ నె వరల్డ్ జియో హెరిటేజ్ దినోత్సవం సందర్భంగా...

భీమ బెట్టు భారతదేశంలో అత్యంత ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్న గుహలు. ఈ గుహలకు అటు పురాణ ప్రాధాన్యతతో పాటు చారిత్రాత్మక ప్రాధాన్యత కూడా ఉంది. భీముడు బెట్టు గుహలు మధ్యప్రదేశ్ లోని భోపాల్ కు కేవలం కేవలం 50 కిలోమీటర్ల దూరంలో అమర్ కంటక్ నదీ తీరంలో రతపాని వస్యప్రాణి అభయారణ్యంలో

చూడవచ్చును. ఒకప్పుడు ఆదిమానవులకు, ఆత్మరూప క్రూరమ్మగాలకు నిపాసమైన ఈ ప్రదేశం నిర్మలంగా, నిత్యజ్ఞంగా, ప్రశాంతంగా ఉంటుంది.

భీముడు బెట్టు అన్న పేరు మహాభారతంలోని భీముడి పేరు మీద వచ్చిందని స్థానికుల అభిప్రాయం. జాదంలో రాజ్యం

బోగొట్టుకున్నాక పొండవలు కొంతకాలం ఈ గుహల్లో తలదాచు కున్నట్లు పురాణ కథనం. మనిషి మొత్తమేదట జీవించింది ఇక్కడే అట. 1888లో పురావస్తు శాఖ స్థానిక ఆదివాసీల కథనం ప్రకారం పూర్వం ఈ గుహలు బోద్ద రామాలని నమోదు చేసింది. పురావస్తు శాఖ అధ్యయనం ప్రకారం 15000 ఏళ్ల కిందటే ఆదివాసవుడు ఇక్కడ నివసించినట్లు ఆధారాలు వున్నాయి.

ఎలా కనుగొన్నారు?

భీమ్ బెట్టు గుహలు కనుగొన్న తీరు ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. ప్రముఖ పురాతత్వ శాస్త్రవేత్త వీ.ఎన్. వకాస్కర్ రైలులో భీమ్ పోల్కు వెళుతుండగా తాను ఐంపో బండంలో చూసిన గుహలను పోలిన వాటిని ఇక్కడ చూసాడు. ఆతర్వాత 1957లో తన బృందంతో కలిసి గుహలను సందర్శించి కనుగొన్నాడు.

భీమ్ బెట్టు గుహలు ప్రాచీన లిలాయుగం కాలం నాటియి. ఈ గుహలు భారతదేశంలో ఆదివాసవుడి ఉనికి తెలియజేస్తున్నాయి. ఈ రకముగా దక్షిణ ఆసియా రాతి యుగం ఆరంభాన్ని కూడా చాటుతున్నాయి. ఈ గుహలలో లక్ష సంవత్సరాల క్రితం హౌమో ఎరక్కన్ ఆదివాసవులు నివసించారు. భీమ్ బెట్టులో మొత్తం 750 గుహలు కనుగొన్నారు. అందులో 243 భీమ్ బెట్టు చెందినవిగా,

178 లక్ష జూర్ వర్గానికి చెందినవిగా గుర్తించారు. ప్రస్తుతం ఈ గుహలలో సందర్శకుల కోసం 12 మాత్రమే తెరచి ఉంచారు.

గుహలలో పెయింటింగ్స్, ఆదివాసవులు వేసిన పెయింటింగ్స్ ప్రధాన ఆకర్షణలు. ఇవి 30,000 ఏళ్ల క్రితం నాటివిగా చెబుతారు.

భీమ్ బెట్టు రాక్ పెల్లెర్న్

భీమ్ బెట్టు యొక్క రాక్ పెల్లెర్లు మధ్య భారత పీరభూమి యొక్క దక్షిణ అంచున ఉన్న వింధ్య పర్వతాల దిగువ భాగంలో ఉన్నాయి. సాపేక్షంగా దట్టమైన అడవి వైన ఉన్న భారీ ఇసుకరాయి ఉద్దారాలలో, సహజ శిలా ఆశ్రయాల యొక్క ఐదు సమూహాలు ఉన్నాయి, ఇవి మొసోలిధిక్ కాలం నుండి చారిత్రక కాలం వరకు కనిపించే చిత్రాలను ప్రదర్శిస్తాయి. సైట్ ప్రక్కనే ఉన్న ఇరవై ఒక్క గ్రామాల నివాసుల సాంస్కృతిక సంప్రదాయాలు రాక్ పెయింటింగ్స్‌లో ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న వాటికి బలమైన సారూప్యతను కలిగి ఉన్నాయి.

భీమ్ బెట్టు గుహలను యునెసో 2003లో ప్రపంచ వారసత్వ సంపదగా గుర్తించింది. భీమ్ బెట్టు గుహల్లో ఉన్న ఏక శిలమై ఉపయోగించిన రంగుల యొక్క ముదిసరుకు బార్దేధా వనరుగా వ్యవహరించారు పురాతత్వ శాస్త్రవేత్తలు. ఒకానొక ఏకాంతమైన రాతి గుహల్లో ఒక రాతి చిత్రం చేతిలో త్రిపూలం కలగి సృత్యం చూస్తున్న

థంగిమలో ఉంది. దీనికి డాక్టర్ వకాన్సర్ గారు నటరాజు అని నామకరణం చేసారు. ఈ చిత్రాలు వాతావరణ అవపాతం కోతకు గురై కొంతమేరకు చెరిగిపోయినవి. కొన్ని వాతావరణ పరిస్థితుల కారణంగా గుహలలో అరుదైన చిత్రాల కోతకు గురవుతున్నాయి. వీటిని సంరక్షించడం కోసం పురావస్తుశాఖ రసాయనాలను, మైనాన్ని ఉపయోగిస్తున్నది.

సందర్భ సమయం : ఉదయం 7 గంటల నుండి సాయంత్రం 6 గంటల వరకు భీమ్ బెట్టా గుహలను పర్యాటకులు/ యాత్రికులు సందర్శించవచ్చు.

ఎలా చేరుకోవాలి : భీమ్ బెట్టా గుహలు భోపాల్కు 50 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్నాయి. కనుక ముందు భోపాల్ చేరుకొని అక్కడి నుంచి లోకల్ ప్రూణస్వేణ్ ద్వారా భీమ్ బెట్టా చేరుకోవచ్చు. భీమ్ బెట్టా గుహలకు సమీపాన 45 కిలోమీటర్ల దూరంలో రాజ భోజ్ ఎయిర్ పోర్ట్ కలదు. దేశంలోని అన్ని ప్రధాన నగరాల నుండి ఇక్కడికి విమానాలు వస్తుంటాయి. టాఫ్స్ లేదా క్యాబ్ అద్దెకు తీసుకొని భీమ్ బెట్టా సులభంగా చేరుకోవచ్చు. రైలు మార్గం భోపాల్ రైల్స్

స్టేషన్ భీమ్ బెట్టాకు 37 కి.మీల దూరంలో కలదు. ఈ రైల్స్ స్టేషన్ దేశంలోని అన్ని ప్రధాన నగరాల నుండి, పట్టణాల నుండి చక్కగా కనెక్ట్ చేయబడింది. రోడ్లు మార్గం ద్వారా అయితే భీమ్ బెట్టా కు చుట్టూపక్కల ప్రాంతాల నుండి, భోపాల్, ఇండోర్ నుంచి ప్రభుత్వ బస్సులు అందుబాటులో ఉంటాయి.

చివరగా: భారతదేశం ఒకప్పుడు అనేక సామూజ్యాల సమాప్తం. రాజులు, చక్రవర్తులు ఈ క్రమంలో శత్రువుర్చ్యులైన కోటలు, దేవాలయాలు నిర్మించారు. అవి ఇప్పటికీ చెక్కుచెదరకుండా చరిత్రకు సాధించాలి. విటీలో కనుమర్ముని వాటిని వెలికితీని ప్రాచుర్యం కలిగించడంలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కృషి అభివృద్ధియిం. ప్రభుత్వాలే కాక, ఇంటాక్, దక్కన్ హారిటేజ్ అకాడమీ, ప్రీవ్ ఇండియా ఫోండేషన్, కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర జ్యందం తదితర స్వచ్ఛంద సంస్థలు వారసత్వ సంపదను కాపాడేందుకు అనేక సూచనలు చేస్తాఁ. కొత్త వాటిని వెలికి తీయడంలో విశేష కృషి చేస్తున్నాయి.

-సువేగా,
m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

హాయ్ పిల్లలూ..

అక్షోబర్ 2 జాతిపిత జయంతి!

మన “తాత” పుట్టినరోజు తెల్సు..!! తాత అంటే తెలుసు కడా.. బక్షపులచని శరీరం, తెల్లిపి పంచ, ఘుజం మీద ఓ కండువా, గుండ్రటి కళ్ళజోడు, ఓ చేతిలో కర్త, మరో చేతిలో డైరీ.. ఆ..ఆ.. గుర్తుకు వచ్చేసింది అన్నయ్యా..! ‘గాంధీ తాత’ కడా.. కర్త పిల్లలూ. మీరు చాలా తెలివిగల వాళ్లు. ఈ రోజు మనం ఇంత స్వేచ్ఛగా జీవిస్తున్నాముంటే దానికి కారణం మన తాతే. మన తాత గురించి కొన్ని విషయాలు తెలుసుకుండామా..!

గాంధీ తాత పూర్తి పేరు మోహన్ దాస్ కరంచంద్ గాంధీ. తల్లిపేరు పుత్రులీ బాయి, తండ్రి కరంచంద్ గాంధీ. 1869 అక్షోబర్ 2వ తేదీన గుజరాత్లోని పోర్చబండర్లో జన్మించారు. అప్పట్లో బాల్యవిపాపోల ఆచారం ఉండేది. అందువల్ల గాంధీ 13 ఏళ్లకే పెట్టి చేసుకోవాల్సి వచ్చింది. అనంతరం తన 19వ ఏట 1888లో గాంధీ ఉన్నత పదువుల కేసం ఇంగ్లాండు వెళ్లారు. అక్కడ భారిస్తరు పూర్తి చేసి 1891లో తిరిగి భారతేశానికి వచ్చారు.

1893లో ఒక సంవత్సరం పాటు కాంట్రాక్టు పని మీద దశ్మిణాప్రికా వెళ్లారు. కానీ.. ఆయన అక్కడే 21 సంవత్సరాల పాటు గడిపారు. అయితే గాంధీ తెల్లవాడు (విదేశీయుడు) కాకపోవడం వల్ల అక్కడి ప్రజలు అతనిపై జాతి వివక్ష చూపేవారు. ఎలాగొని దీనిని నిఱ్చాలించాలని అప్పటి నుండే మహాత్మా గాంధీ ఉద్యమాట పట్టారు. 1914లో గాంధీ భారతదేశానికి వచ్చారు. దేశంలో తెల్లదొరలు చేస్తున్న దురాఘుతాలను ప్రతిఫలించడానికి గాంధీజీ కంకణం కట్టుకున్నారు. “సత్యం”, “అపాంస” తోనే గాంధీ తెల్లదొరలను దేశం విధిచి పారిపోయేలా చేశాయి.

1948 జనవరి 30వ తేదీన ఢిల్లీలో బిల్లా నివాసంవద్ద ప్రార్థనా సమావేశానికి వెళ్లుండగా గాంధీ తాతను “సాధువుర్ము గాంధీ” తుపాకీతో కాల్చి చంపాడు.

సిరిసంపదలు గల కుటుంబంలో జన్మించినపుటీకీ గాంధీ సామాన్యుడిగానే తన జీవితాన్ని గడిపారు. క్రమశిక్ష, సమయ స్వార్థ, పట్టురల, నిరంతర కృషి పంచివి గాంధీ గారు చిన్నపుటీ నుంచి ఆచరిస్తున్న సూత్రాలు. అవే ఆయనను ఈ రోజు “జాతిపిత”ను చేశాయి.

- దక్ష్మన్యాస్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

ఆహారం వృధాను అరికడుదాం..

అక్షోబర్ 16వ ప్రపంచ ఆహార దినోత్సవం

ప్రపంచవ్యాప్తంగా కోట్లాది మంది నిరుపేదలు ఆకలి కడువుతో రోజులు గడువుతున్నారు. ఆహారం వృధాను అరికట్టి అందరి కడువులు నింపడం మనందరి సామాజిక బాధ్యత. కరోనా మహమార్గి కారణంగా ప్రస్తుతం అందరికి ఆరోగ్యంపై అవగాహన కాస్త అయినా పెరిగింది. పోపుకాపోరాన్ని తీసుకోవాల్సిన ప్రాధాన్యతను అది నొక్కి చెబుతున్నది. అయితే అందరికి మూడు పూటలా ఆహారం లభించడం లేదని మన కండ్ల ముందు కనబడుతున్న వాస్తవం. ఈ నేపథ్యంలో అక్షోబర్ 16న మనం జరువు కుంటున్న ప్రపంచ ఆహారదినోత్సవం (పర్ట్ ప్రెడ్ డే) గురించి తెలుసుకోవాల్సిన అవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. యునైటెడ్ నేషన్స్ ప్రెడ్ అండ్ అగ్రికల్చర్ ఆర్డరేనేషన్ (ఎఫ్ఎఎఫ్) దీనిని 1979లో గుర్తించింది. ఆప్టమ్యూనిచ దీనిని ప్రతి దేసా నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రారంభంలో ఇది ఎఫ్ఎఎఫ్ స్టేపించిన దాని గుర్తుగా నిర్వహించినా.. తర్వాత.. ఆహార కొరత గురించి అవగాహన కల్పించడానికి ప్రపంచవ్యాప్తంగా దీనిని జరువుకుంటున్నారు.

పర్ట్ ప్రెడ్ డే ప్రాముఖ్యాత :

ప్రజలందరికి పోపుకాపోరం కల్పించాలనే మహ సంకల్పంతో ఐక్యరాజ్యసమితి ముందుకెళ్తుంది. ప్రపంచంలోనే పేద, బలహీన వర్గాలపై దృష్టి సారించి.. వారికి ఆహార భద్రత కల్పించడమే గాక.. అందరికి పోపుకాపోరం కోసం అవసరమైన చర్యలను చేపట్టడానికి అనేక అవగాహన కార్యక్రమాలను యూఎస్ చేపట్టునుంది. అధికారిక లెక్కల ప్రకారం.. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆకలి సమస్యలో బాధపడుతున్న వారి సంఖ్య 13 కోట్లకు పై మాటే. ఆప్రీకన్, మద్యాసియా దేశాల్లో అంతర్యాధాల కారణంగా అక్కడ సమస్య తీవ్రమవుతున్నది. ఇండియా లోనూ చాలా మంది ఆకలితో అలమటిస్తున్నారు. మనం తినంగా మిగిలిన ఆహారాన్ని వృధా చేయకుండా.. ప్యాకింగ్ చేసి అనార్థ లకు అందించడం ద్వారా వారి కడువు నింపిన వారమవుతాం.

- దక్ష్మన్యాస్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

తెలంగాణ చరిత్రలో మైలురాళ్లు!

‘కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర’ బృందం ప్రతి నెల నిర్వహిస్తున్న వెబినార్లో భాగంగా
సెప్టెంబర్ మాసంలో ముఖ్య వక్తగా ప్రసంగించిన డా॥ ఈమని శివనారిడ్డి-స్థపతి వ్యాసం

కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందం కన్సినర్ రామోజు హరగోపాల్ గారు ఈ నెల నున్న మాటలాడుని కోరి, చరిత్ర చదవాలిన అవసరం, బోధనా పద్ధతుల్లో రావల్చిన మార్పులు, ఉద్యోగావకాశాలు, చరిత్ర చదవటం వల్ల వ్యక్తిగతంగా ఒనగూడే ప్రయోజనాలు అన్న అంశాలను స్పుశించమన్నారు. ఆయి సందర్భాల్లో గమనించిన కొత్త విషయాలను పాతరాతియుగం నుంచి క్రీ.శ. 1000వ సం॥ దాకా ఏకరువు పెడతాను.

1983 ప్రాంతంలో నేను మునుపటి మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా, కొల్లాపురం తాలూకా, సోమశిల గ్రామంలోని సోమేశ్వరస్వామి దేవాలయ సముదాయాన్ని శ్రీశైలం జలాశయం మంపు నుంచి ఎగువకు తరలించే పనిలో భాగంగా నేను సోమశిలలో ఉండే వాడి. కృష్ణశాస్త్రిగారి పోత్తాహంతో, డా॥ బి. సుబ్రహ్మణ్యం గారితో నేను కూడా పురావస్తు అన్వేషణాపై కృష్ణానది దిగువన గల అమరగిరి, బోల్లారం ప్రాంతాలకు వెళ్లాం. అక్కడ మధ్యరాతి యుగపు కొండ చరియ ఆవాసాలపై గల శిలాయుగపు చిత్రాలను, ఒక మశయాళ స్వామితో పాటు వెళ్లి చూశాం. లెక్కలేనన్న రేఖలు, ఎరువు రంగులో ఉన్నాయి. చూట్టానికి అనేక ముగ్గులు ఒకచోట పోటి పడుతున్నాయా అన్నట్టున్నాయి. అసలు ముగ్గులు తెలంగాణాలోనే వుట్టాయా అన్న సంశయం కూడా కలిగింది. సహజసిద్ధంగా దొరికే ఎర్రమట్టితో వేసిన రంగులు ఇప్పటికే చెక్కు చెడరకుండా ఉండటం, రేఖలు, కోనాలు కోకొల్లలుగా ఉండటంతో ఆ నిర్లయానికి రావటం జరిగింది. శిలాయుగపు చిత్రకళ ఇబ్బడి ముఖ్యిగాన్న బోల్లారం కొండ చరిత్ర కింద ఏవైనా అలనాటి మానవుల ఆనవాళ్లు దౌరుకుతా యేమో నన్న ఆశతో సుబ్రహ్మణ్యంగారు జరిపిన అన్వేషణలో అరుదైన పొడవాటి, వెడత్తున కాప్టెటు కలం కత్తి ఫీలిక దొరికింది. ఆయన ఆనందానికి అవధులైపు. మొట్టమొదటిగా నాకే చూపించి, ఇలాంటివి మన దేశంలో దొరకటం ఇదే తొలిసారి అన్నారు. ఇది పాతరాతి యుగ తెలంగాణా చరిత్రలో ఒక మైలురాళ్లు.

సోమశిలలోనే బన చేసినప్పుడు ఒకరోజు అనసోక్కండా ప్రముఖ పురావస్తు శాస్త్రవేత్త డా॥ ఎం.ఎల్.కే. మూర్తిగారు సోమశిల వచ్చారు. గుడారం మండం మేం ఉంచిన రాతియుగపు పనిముట్టును పరిశీలించి ఒక గండుని రాతిని తీసుకొని ఇది ఎక్కడ దొరికిందని అడికే, తీసుకెళ్లి ఆ స్థలాన్ని చూపించాం. గుండుని నల్లశాసవరాయికి కింది వైపు మొన నుసుపుగా చేసి ఉంది. దాన్ని డిస్ట్రిబ్యూడ్ అంటారని, ఇలాంటివి కేవలం

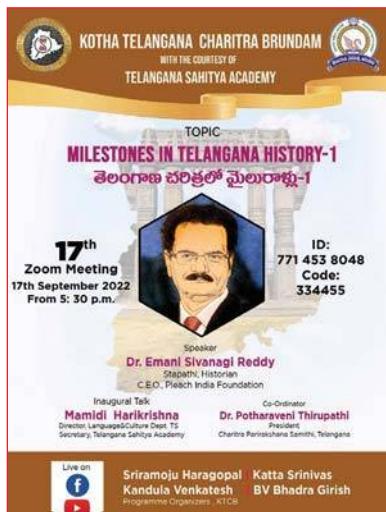
ఆశ్చేపియా లోనే దొరికాయని, కొత్తరాతి యుగపు తెలంగాణ చరిత్రలో ఇదొక అరుదైన పరికరమన్నారు.

కొత్తరాతి తాలూకా చిన్నమారూరు పెద్దమారూరులలో జరిపిన తప్పకాల్లో కొత్తరాతి యుగపు చుట్టీంటి పునాది బయటపడింది. చిన్న నాపరాతి ముక్కల్ని నిలుపుగా, 10 అడుగుల వ్యాసంలో గుండగు పాతి, గుంజలు పాతి ఒక గుడిసెను కట్టుకొన్న ఆధారాలు దొరికాయి. ఇంతకు మండ అనంతపురం జిల్లా, హలికట్లలో క్రీ.పూ. 2100 సంలాపాతి చుట్టూ బండలు పేర్చిన జింటిపెను బయట పడింది. చిన్న మారూరులో బయల్పుడిన ఈ చుట్టీల్లు కూడా అప్పటికే. తెలంగాణ కొత్తరాతి యుగానికి సంబంధించి ఇదొక కొత్త అనవాలు. అక్కడే జరిపిన తప్పకాల్లో అనేక ఇనుపయుగు సమాధులు బయటపడినాయి. ఒక సమాధిలో మానవ అస్తిపంచరంతో పాటు, చిన్న ఇనుప పరికరాలు ఎలుగు చూశాయి. ఇవి ఈనాటి డాక్టర్లు శస్త్ర చికిత్సకు వాడే పనిముట్ల లంటివి. అందుకని కృష్ణశాస్త్రిగారు వీటిని శస్త్ర చికిత్స పరికరాలుగానే గుర్తించారు. ఇలా, క్రీ.పూ. 1000 సం॥ నాడే తెలంగాణాలో శస్త్ర చికిత్సలు జరిగాయన్న విషయం తెలిసింది.

అలంపురం తాలూకా శేరుపల్లిలో కృష్ణా నది ఒడ్డున బి. సుబ్రహ్మణ్యం గారు 1983లో జరిపిన ఇనుపయుగు స్థావరం తప్పకాల్లో నేను కూడా పాల్గొన్నాను. సమాధులకు దూరంగా, రెండు అడుగుల లోతులో ఒక చుట్టీల్లు బయల్పుడింది. దాని నేలంతా, ఇప్పటి మాదిరిగానే నాపరాతాతో పరబజడింది. చెమ్చు నుంచి కాపాడు కోపటానికి నేలపై బండలు (ప్లోరింగ్) పరచటం తొలిసారిగా తెలంగాణాలో, క్రీ.పూ. 1000 ఏళ్ల నాడే ఆచరణలో ఉండటం చరిత్రలో ఒక మైలురాళ్లు.

కరీంసార్ జిల్లా, బుడిపల్లి తప్పకాల్లో కొత్తరాతియుగం, రాగి - రాతి యుగం, ఇనుపయుగు అనవాళ్లు బయట పడినాయి. పక్కనే ఉన్న ఒక బండపైన రాళ్లతోనే, ఇనుప పరికరాలతోనే ఏర్పరచిన అత్యంత అందపైన ఎద్దు బొమ్మను గుర్తించారు. కృష్ణశాస్త్రిగారు. అంగసోప్పపంతో పాటు, రూపలాపణ్యం కూడా కల ఈ ఎద్దు, అప్పటి తెలంగాణా జాతి ఎద్దుగా గుర్తించబడి, ముమ్మర వ్యవసాయ పనుల్ని తెలియజేస్తుంది.

చారిత్రక తొలియుగానికి సంబంధించి, 16 మహాజనపదాల సరస తెలంగాణాలోని అస్పకజనపదం ఉండటం, బుద్ధుని జీవిత కాలం లోనే బావరి ద్వారా తెలంగాణకు బొర్డ ధర్మ వ్యాపించటం కోటిలింగా

లలో ఇంత వాహనముందరి కాలవు గోవిధ అనే రాజు తన వేరుతో తొలిసారి నాచేలను విడుదల చేయటం తెలంగాణా చరిత్రలో మైలురాళ్లే.

చారిత్రక తొలియుగానికి సంబంధించి తెలంగాణలోని పెద్ద బంకారు, ధూళికట్టల్లో చాలా కొత్త ఆధారాలు వెలుగు చూశాయి. ధూళికట్టల్లో ఇప్పటి లేసానే సభ్యులు పోలిన ఒక సభ్యు బిల్లు దొరికింది. పెద్దబంహూరులో గెడ్డంగీసుకొనే కత్తి దొరికింది. ఇపీ రెండూ క్రి.శ. 1వ శతాబ్దికి చెందిన చారిత్రక మైలురాళ్లే. ఖైదరాబాదు - కర్నూలు జాతీయ రహదారిపైన పెబ్బేరు దాటిన తర్వాత వచ్చే బ్రిష్ట్ వక్కనే గల రంగాపూర్లో జరిపిన తప్పకాల్లో ఒక చదరపు ఇటుక రాతి ఆలయపు నాది బయల్పుడింది. మధ్యలో శివలింగాల, తప్పకాల్లో శాతవాహన నాణం, కుండ పెంకులు, 58x29x7 సెం.మీ. కొలతలు గల ఇటుకల అధారంగా, ఈ ఆలయం, క్రి.శ. 1వ శతాబ్దికి చెందిందని మన దేశపు తొట్టతొలి నాగరశైలి దేవాలయమని, ఇదీ తెలంగాణలో వెలుగు చూడటం ఆశ్చర్యమేని ఐ.కె. శర్మాగారు అన్నారు. చారిత్రక తొలి యుగానికి సంబంధించిన తెలంగాణా చరిత్రలో ఇది మరో మైలురాయి.

పటాన్ చెరు - సంగారెడ్డి మధ్యలో జాతీయ రహదారి పక్కనే 1983లో పురావుశాఖకు చెందిన ఎన్ ఆర్పీ ప్రసాద్ గారు కందిలో జరిపిన తప్పకాల్లో బయట చదరం, లోపల ఎనిమిది పలకల గర్భాలయం, ముందు దీర్ఘ చదరపు మండపంతో ఒక ఆలయ పునాది బయల్పుడింది. దొరికిన పురావస్తులు, ఇటుకరాతి పరిమాణాన్ని బట్టి ఈ ఆలయం క్రి.శ. 3 పి.వ శతాబ్ది నాటి ఇక్కాకుల కాలందని తేలారు. ఇదే ఇప్పటి వరకూ బయల్పుడిన తొట్ట తొలి ద్రావిడ సంప్రదాయ శైలి ఆలయం. అదీ తెలంగాణా నుంచే.

మునుపటి నల్గొండ జిల్లా తిరుపుల గిరి మండలంలోని ఘణిగిరి తప్పకాల్లో బయల్పుడిన ఇక్కాకు రుద్రపురుష దత్తుని 18వ పాలనా సంఠి. శాసనం, అతని పాలనా కాలాన్ని మరో తొమ్మిదేశ్చ పెంచటమే కాక, కృష్ణానికి సంబంధించిన తొలి ప్రస్తావన, ధర్మచక్ర ప్రశస్తి తెలంగాణా చరిత్రలో కొత్త మైలురాళ్లే.

మునుపటి మహాబాట్సంగ్రహ జిల్లా, వనపర్తి తాలూకా గుమ్మడంలో రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ జరిపిన తప్పకాల్లో నలుమైపులా ప్రొజక్షన్ (భద్రం అంటారు) గల చదరపు ఇటుకరాతి ఆలయపునాది బయల్పుడింది. ఇలా నలుమైపులా ద్వారాల నుమ్మిలింగం గానీ, జైన చౌముఖ్ గానీ ఉండి ఉండాచ్చని, అందుచేత ఇది ఒక సర్వతో భద్రాలయ పునాది అని ఏక శర్మాగారు చెప్పారు. ఇటుకల సైను బట్టి ఇది క్రి.శ. 4వ శతాబ్ది (ఇప్పు కుండినుల) నాటిది. ఇలా మల్లీ మన దేశంలోనే తొట్టతొలి సర్వతో భద్రాలయాన్ని అందించిన ఫునత కూడా తెలంగాణాకే దక్కింది.

ఇప్పు కుండినుల కాలానికికి చెందిన కీసరగుట్టలో తెలంగాణా తొట్ట తొలిగిరి ధుర్భం, రాజధాని, పాదబంధ అధిష్టానంతో నున్న ఆలయాల సముదాయంతో పాటు తులచువాస్తు అన్న క్రి.శ. 5-6 శతాబ్దాల నాటి రెండు పదాల తొలి తెలుగు శాసనంగా గుర్తింపు పొందిన నేపథ్యంలో పురావస్తుశాఖ గుర్తించినా, బహాత ప్రచారంగా పస్తుర్కు కొత్త తెలంగాణా చరిత్ర బృందం కన్సెనర్ శ్రీరామేజు హరగోపాల్గారు చేస్తున్న కృష్ణ అభినందించదగ్గదే. పూర్తిస్తాయి తొలి తెలుగు శాసనంగా కలమళ్ల

గుర్తింపు పొందగా, అంతకంటే ముందు కాలానికి చెందిన ఈ కీసరగుట్ట రెండు పదాల తెలుగు శాసనమే రెండు రాష్ట్రాల్లోకి అతి చిన్న తొలి తెలుగు శాసనంగా గుర్తింపు పొందటం మరో మైలురాయి.

ఖైదరాబాదు నగర సుందరి వయసు 400 సంగీరేని ఇటీవలి వరకూ జిరిగిన ప్రచారం, మైత్రీపురిలో పరిబ్రహ్మశాస్త్రిగారు ప్రకటించిన విష్ణుకుండిన గోవిందవర్మ (క్రి.శ. 4వ శతాబ్ది) ప్రాకృత శాసనంతో, నగర సుందరి వయసు క్రి.శ. 4వ శతాబ్ది వరకు పోవదమే కాక, తొలిసారిగి పిండపాతికులనే పొద్ద భిక్షువుల గురించి తెలిసింది. అలానే తుమ్మలగురుడెం శాసనంలో బుద్ధుని 32 మరో పురుషలక్ష్మణాడు గల దశ బలుడని, అష్టాదశ త్వాశనిక గుణాలు కలవాడన్న విషయాలున్న తొలిరాగికే శాసనంగా కూడా ఇది గుర్తింపు పొందింది.

బాదామీ చాళుక్యులకు సంబంధించి, ఖైదరాబాదులో బయల్పుడిన రెండో పులకేశి రాగేరు శాసనంలో, అప్పటి వరకూ అతడు క్రి.శ. 614లో సింహసనాన్ని అధిష్టించాడనుకొన్న దాని కంటే భిన్నంగా, క్రి.శ. 610లోనే అతడు సింహసనంపై పట్టాభిషిక్తుడై నాడన్న కొత్త చారిత్రక ఆధారం బయటపడింది. ఇది బాదామీ చాళుక్య చరిత్రను సపరింపజేసిన శాసనంగా తెలంగాణ నుంచి వెలుపడిన శాసనంగా గుర్తింపు పొందింది. బాదామీ చాళుక్య వినయాదిత్యుడు, కృష్ణ తుంగభద్ర నడుల సంగమస్సానం కూడ వెల్లిలో నిర్మించిన కూడలి సంగమేశ్వరస్వామి దేవాలయాన్ని, నీటి ముంపు నుంచి తరలించే సందర్భంగా జరిపిన తప్పకాల్లో ఆ ఆలయం కింద 14-0 అడుగల లోతు రాతి పునాదులు బయల్పుడినాయి. భారత దేశ చరిత్రలోనే, ఆలయానికి ఇంత గట్టి పునాదులున్న ఆధారాన్ని అందించిన ఫునత తెలంగాణాకే దక్కింది. ఇది తెలంగాణ దేవాలయ నిర్మాణ చరిత్రలో ఒక మైలురాయి. అలంపూర్లోనే బాలబేహ్యశ్వాలయ గోడలపై గల క్రి.శ. 674-75 సంగానికి చెందిన బాదామీ చాళుక్య విజయాదిత్యుని 75 పంతుల ప్రస్తుతి శాసనాన్ని అందించిన ఫునత కూడా తెలంగాణాడే. ఇందులో విజయాదిత్యునికి ‘మహాదేవి’ అనే మరో రాణి ఉన్న విషయంతో పాటు, అతడు పశ్వవ్యుత్సులలు కట్టించి, శైవ, షైఖ, శాక్త అలయాలతో పాటు బోధ్య, జైన మతాలను కూడా సమాదించి, అశోకుని తరువాత సామరస్య సంకేమ పాలనసందించిన చక్రవర్తిగా తెలియజేస్తున్న ఈ ప్రశ్న శాసనం తెలంగాణా చరిత్రలో ఇంకో మైలురాయి.

బాదామీ చాళుక్యుల తరువాత తెలంగాణా రాష్ట్రకూటుల ఏలుబడిలోకి వచ్చింది. రాష్ట్ర కూటులు సాముంతుడైన శంకరగండరస, కొలనుపాకును రాజధానిగి పాలించాడన్న సంగతిని కూడ తొలిసారిగి, శ్రీరామేజు హరగోపాల్గారు అనేక శాసనాధారాలతో నిరూపించటం కూడా తెలంగాణ చరిత్రలో కొత్త కొత్త తొలి చారిత్రక అనవాళ్లనే కాక, భారతదేశ చరిత్రకు మైలురాథాన్దునికి ఉంది.

‘తెలంగాణ చరిత్రలో మైలురాథ్లు’ అన్న అంశంపై ప్రసంగించే అవకాశం కల్పించిన కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందంకు, ఈ వ్యాసాన్ని ప్రచురించిన వేదకుమార్గారికి నా ధన్యవాదాలు.

-ఈమి శివనాగిరెడ్డి-స్టుపటి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

కాకతీయుల శాసనాలు

- సమగ్ర పరిశీలనం

(గత సంచిక తరువాయి)

సాంఘిక స్థితిగతులు

కాకతీయుల కాలంలో సాంఘిక వ్యవస్థ ప్రాచీన భారతీయ రాజీనీతి విధానాన్నే అనుసరించినారు. రాజ్యవిస్తరణలో భాగంగా వివాహాది సంబంధాలకు కుల ప్రాతిపదికను రాజులు స్వీకరించలేదనే చెప్పవచ్చు. సంఘంలో అన్ని కులాలవారు వారి వారి కులసంబంధ వృత్తులను చేసుకునేవారిని శాసనాల ద్వారా తెలుస్తుంది. రాజ్య వ్యవస్థలో బాహుతర నియోగాధిపతులు ఉండేవారు అందులో అన్ని కులాల వారికి భాగస్వామ్యం ఉండేది. కరణం, పెద్ద కాపు, తలారి, పురోహితుడు, కమ్మురి, కంసాలి, వండుగి, కుమ్మురి, చాకలి, మంగలి, చర్చకారుడు ఇట్లా ఆయా కులాలవారు వృత్తులను చేసేవారు. దేశ సంరక్షణలో కూడా అన్ని శాఖల్లో ఆయా వర్గాల ప్రజల భాగస్వామ్యం ఉండని తెలుస్తుంది.

ఒక వ్యవస్థలో ఉన్నప్పుడు వారికి సంబంధించిన అన్ని అవసరాలను చూసుకునే బాధ్యత రాజీదే. అటువంటి శాసనం ఒకటి మనం రేచర్ల రెడ్డిపంచాసికి చెందిన నామిరెడ్డి పిల్లలముటి శాసనం. శక సంవత్సరం 1124 = క్రీ.శ. 1202 దుండుభి చైత్ర శుద్ధ ఏకాదశి రోజు రేచర్ల నామిరెడ్డి తన పేరుమీద పిల్లలముటిలో నామేశ్వర శివ లింగాన్ని ప్రతిష్ఠించి దేవుని అంగరంగ భోగాలకు, ధూపదీప నైవేద్యాలకు భూమిని దానమిచ్చి వేయించిన శాసనం ఇది.

శాసనకాలం పేరొన్నబడని మరొక శాసనం నామిరెడ్డి వేయించినది నామేశ్వరాలు గోడపై 17 పంక్కల్లో ఉంది. బహురాశికి ఇది ఆలయ నిర్మాణం జరిగిన తర్వాత వేయించి ఉండవచ్చు. ఇందులో దేవాలయంలో ఆలయ నిర్మాణ బాధ్యతలు చూసేవారికి, అందులో సేవలు అందించేవారికి ఇచ్చిన దానం గురించి ఉంది.

ఈ శాసనంలో శ్రీ నామేశ్వర స్వామిపతికి, రంగంవారికి పిల్లలముటి కోటులో ధారా పూర్వుకంగా ఇంఢు కట్టించి ఇచ్చిన విషయం తెలుస్తుంది. అందులో ప్రధాన పూజారి అయిన గంగజియ్య, ఆవజం (సంగీత వాయిద్యం) వాయించే ముపోజ్ఞాకు, మద్దెల వాయించే మల్లోజు, దామ దామను, బ్రహ్మలకు, పాత్ర (స్తుత్యం చేసేవారు) సీతము, అస్యము, పార్వతి, ముత్రములకు, వాసేకార (మురళి వాయించే వాడు) పోతనకు, మోకరి (శంఖం ఊచేవారు) దామకు, పాడి (పాటలు పాడేవారు) త్రిపురము, జక్కము, బ్రమ్మకు, మారకలకు, పడిషారి (ప్రతిషారి) విమలకు, పూజారులు రామజియ్యకు, ప్రోలజియ్య, కొమ్మజియ్యలకు ఇంఢు నిర్మించినట్లుంది.

సమాజంలో స్త్రీలకు విశేష గౌరవం ఇష్టబడింది. రాజులే

కావుండా సామాన్య స్త్రీలు, వివిధ వృత్తుల్లో ఉన్నవారు, కళాకారులు గౌరవింపబడినారు.

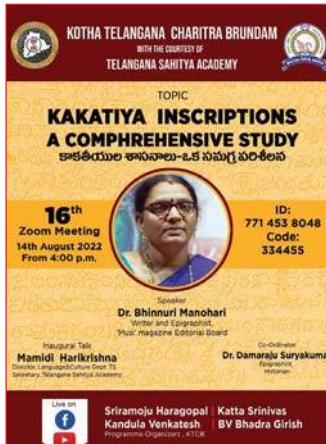
గోన వంశంలో జన్మించిన కుప్పాంబిక మల్యాల వంశంలో బలవంతుడైన గుండడండాధీశుని పెండ్లి చేసుకున్నది. గుండయ మరణానంతరం ఇతని భార్య అయిన కుప్పసానమ్మ (కుప్పాంబిక) క్రీ.శ. 1276లో బూడుపరంలో ఒక శాసనం వేయించింది.

కుప్పాంబిక గోన వంశోద్ధవగా చెప్పుకున్నాం. బూడుపరంలో తన భర్తకు పుణ్యలోక ప్రాప్తి కొరకు ఆతని పేరుమీద ఆలయాన్ని నిర్మించి గుండేశ్వరస్వామిని లింగప్రతిష్ఠ చేసి అనేక దానధర్మాలు చేసి శాసనం వేయించింది. కుప్పాంబిక కట్టించిన ఈ క్షీత్రం అతుల్యమైనదిగా, అధిక ఫలాన్నిచేసిగా చెప్పబడింది. కుప్పాంబిక తన కొడుకులు బాచయ బోపుండు, గణపతిదేవండు, పర్వతము మల్లయ, తమ్ముడు గోన బుద్ధయ, గోన విరయ కుమారుడు గుండయలతో కలిసి గుండేశ్వర దేవునికి బాస సముద్రంలో రెండు మర్రుర్లు, కుప్ప సముద్రంలో 1 మర్రురు, గణప సముద్రంలో 1/2 మర్రురు, బథుని కుంటలో ఒకటిస్నూరు మర్రురు మొత్తం 5 మర్రుర్లు నీరు నేల, బూడుపరంలో 12 మర్రుర్లు వెలిపాలం, పోతుల మధుగులో 9 మర్రుర్లు మొత్తం 21 మర్రుర్లు అవందార్ధంగా దానం ఇచ్చింది. ఈ దానాన్ని స్వీకరించి చీలజియ్యల కొడుకు వైజజియ్యలు తన తరంగాల వరకు దేవుని పాదోపశ్వేప్తై ఉండాలని, శాసన సంరక్షణార్థం శబ్ద విశారద కవిశ్వరుడైన ఈశ్వర భట్టోపాధ్యాయులు శాసన రచయితగా చెప్పబడినాడు.

శాసనంలో కుప్పాంబిక గురించి చాలా గొప్పగా వర్ణించబడింది. సకల గుణగణాలంకృత, పత్రపత. కల్పించో చెప్పిన ప్రకారంగా లక్ష్మీనారాయణ, జలశర్యరును, అశ్వస్యశయ్య, అనంత, అరుంధతీయ, ద్వారశ వంటి అనేక ప్రతాలను ఆచరించిన వనితగా కీర్తించబడింది.

ఇంకా కుప్పసానమ్మ అనేక నూతలు త్రవ్యించింది, పశువులకు నీటి కుంటల వంటి అనేక నీటి వసతులు కల్పించి భూతదర్యను ప్రదర్శించింది. అనేక శివాలయాలను నిర్మించింది, తోటలు వేయించి, చెరువులు త్రవ్యించి, విష్ణు విగ్రహాలను, శివలింగాలను ప్రతిష్ఠించింది. ఇటువంటి సత్యార్థాలు అనేకం చేసి ప్రజల ఆదరాభిమానాలు పొందింది.

ఇంకా శాసనంలో కుప్పసానమ్మ చేసిన మంచి పనులను గురించి వర్ణన ఉంది. ఈమె అనేక భూగ, గో, సువర్ణ (బంగారం) దానాలు, రథములు, గుణ్ణములు, ఎల్లపుండు అన్నదానం, నీరు, గృహమానం చేసినట్లు చెప్పబడింది. ఆయా కన్సలకు అన్నివిధాల ప్రేష్టలైన వరులను

వెతికి పతిదానం (వివాహాలు జరిగిపించింది),

ఇంకా ఆమె కీర్తిని వర్ణిస్తూ “ప్రశాంతమైన పాల తరంగ కాంతులను జయించిన ఆమె కీర్తి అన్ని దిక్కులకు వ్యాపించిందట. కీర్తిసముద్రగ్రహంలో ఉండే గొప్ప అవకాశం ఒక్క పురుషోత్తముడికే కాదట. కుందమాంబ కీర్తికాంతుల వల్ల జగత్తులో ఉన్న సమస్త జనులందరూ కీర్తిసాగరంలోనే ఉన్నట్లు సాధారణమయ్యందట. బాల భారతి కల్పనా చాతుర్యం మనకు ఇక్కడ కనబడుతుంది.

ఆమె కుందపురంలో త్రవ్యాంచిన కుంద సముద్రం(పెద్ద చెరువు) ఏవిధంగా ఉండంటే: కీర్తిసాగరమథనంలో సముద్రం నుండి పుట్టిన చందులు క్షుయం పొందుతాడు (పుక్క, కృష్ణప్పక్కాలు), ఇంకా కళంకం ఉన్నవాడు. కానీ ఈ కుంద సముద్రంలో పుట్టిన కీర్తిచంద్రునికి ఆ రెండు దోషాలు లేవు. కాబట్టి సముద్రం కంటే ఈ తటాకమే శ్రేష్ఠంగా ఉండని, తటాకం అంత విశేషమైందని చెప్పబడింది.

మత ధార్మిక స్థితిగతులు

కాకతీయులు అంటే సాధారణంగా వీరశైవ మతావలంబకులని, వారు అనేక శివాలయాలు నిర్మించి విరాళంగా దాన ధర్మాలు నిర్వించారని చెప్పుకుంటాం. అయితే కాకతీయుల జన్మస్థలం, వారి పంశం కాకతి అనే జైన దేవత మూలంగా పచ్చిందనే వాడం కూడా మనం చింటుంటాం. ఏది ఏమైనా కాకతీయుల శైవమతాన్ని వ్యాపి పరిచినపుట్టికి జైన, వైష్ణవ మతాలను నిరాదరించలేదు. వారికి తగిన వసతులు, ఆలయాలు నిర్మించి అన్ని మతాల వారి ఆశీస్తులు అందుకొన్నారు. మత ఘర్షణలు జరిగి పూర్వపు ఆలయాలను పడగాట్టి శైవాలయాలు నిర్మించినట్లు కొందరు చెప్పున్నారు. కానీ శాసనాల్లో ఆ విధమైన ప్రస్తావములు మనకు కనిపించటం ఇందుల్లో ఉన్నాయి.

ఏరి కాలంలో వేయించబడిన బూరుగుగడ్డ శాసనం ఇందుకు ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. ఇది కాకతి రుద్రమదేవి కాలం నాటిది శ.సం. 1190 = క్రీ.శ. 1268.

ఈ శాసనము వేయించినవాడు దేవకీపుత్రదాసుడు. ఇతడు రుద్రమదేవి ప్రధాని అయిన సత్రం బోల్లరాజు సోదరుడు. ఇతడు బూరుగుగడ్డ గ్రామం మధ్యలో ప్రజలందరికి హితం చేకూర్చేవిధంగా శ్రీదేవి, భూదేవి సమేత చెస్త గోపీనాథుని ప్రతిష్ఠ చేసి అంగరంగ భోగాలకు వృత్తులను సమర్పించి శాసనం వేయించినాడు. బ్రోలసముద్రం పడుటటి దిక్కున కూచినేని కాలవలో కార్తిక, వైశాఖాల్లో పండించే రెండు పంటలకు గాను పది మర్మరు భూమిని సమర్పించినాడు. అదేవిధంగా మహాప్రధాని సత్రము బోల్లరాజు తమ తల్లి పేరుమీద మంద్రాజు చెరువు ముందు మాపురాన్ని కట్టించి చెస్త గోపీనాథ దేవునికి ఆచంద్రార్మముగా సమర్పించెను. ఈ సమర్పణ రుద్రమదేవికి పుణ్యంగా ఇచ్చినట్లు తెలుస్తుంది. ఈ ఊరికి నాలుగు ఇక్కలు నిరిహాధ్యలు కూడా చెప్పబడినవి.

ఇదే శాసనంలో గోకర్కుదేవ వల్లభరాజు కొడుకు రుద్రదేవుడు గోపీనాథ దేవుని అంగరంగ భోగాలకు కార్తిక, వైశాఖమాసాలకు సంబంధించిన పంటలకు నీరు నేలను సర్వమాన్యముగా ధారపోసినట్లు ఉంది. గోపీనాథ మూర్తిని చేసిన కనె గోపాలదాసరి, కనె కరుణాకర దాసరి అనే ఇద్దరికి రెండు మర్మరులు, రెండు పుట్లు; మద్దల వాయించేవారు ముగ్గురికి మూడు మర్మరులు, మూడు పుట్లు; ఆవజకానికి ఒక మర్మరు, ఒక పుట్లు; నీరు ఎత్తి బోసేవారికి ఒక మర్మరు, పుట్లు; కరడకము(

జేగంట) వాయించేవాడికి ఒక మర్మరు, పుట్లు; ముఖరి వాయించే ఇద్దరికి రెండు మర్మరులు, 2 పుట్లు; పొత్తులు (స్వత్యం చేసేవారు) ఇద్దరికి రెండు మర్మరులు, రెండు పుట్లు; సిహాళితులు (పాటలు పాడేవారు) ఎనిమిది మందికి ఎనిమిది అడ్డలు, ఎనిమిది పందుములు (పందుము = 10 తూములు); జేగంటలవారు ఏడుగురికి ఏడు పాడికలు, (పాడిక = పణంలో 4 పంతు), ఏడు పందుములు; గొడుగులు పట్టేవారు నలుగురికి నాలుగు పాడికలు, 4 పందుములు; సిహానాదముల వారు ఇద్దరికి రెండు పాడికలు, రెండు పందుములు; శంఖం ఊడేవారు ఇద్దరికి రెండు పాడికలు, రెండు పందుములు; తోటపిని చేసేవారు ఇద్దరికి 3/4 అడ్డ, 3/4 మప్పందుము; ఎర కలువల మడుగు చూసేవారికి; బానినలు ఇద్దరికి (సేవకులు) రెండు పాడికలు, రెండు పందుములు; పవులు కాసేవారు పదిమందికి పది పాడికలు, పది ఎందుములు; తలారి (దేవాలయ అంగరక్కకడు) ముయడ్డ (3/4), ముప్పంచుము; ఆగు శాస్త్రజ్ఞులు తొమ్మిదిమందికి 9 అడ్డలు, 9 పందుములు; దేవాలయంలో ఉండే భండారి (భాండాగారం నిర్వహించేవాడు)కి ఒక మర్మరు, ఒక పుట్లు; అధికారి శ్రీ రామదాసికి ముయడ్డ (3/4), పుట్టెడు వెలిపొలం ఇచ్చి ఆలయ నిర్వహణ బాధ్యతలను ఆయా వ్యక్తులకు అప్పగించినారు.

ఈ శాసనంలో రెండు మూడు అంశాలను మనం ప్రత్యేకంగా గమనించవచ్చు. 1. ఈ శాసనం కాకతీయ వ్యక్తపర్తి అయిన రుద్రమదేవి కాలంలో వేయించినట్టిది. కాకతీయులు రుద్రమ కాలం నాటికి వీరశైవ మతావలంబకులుగా, ఆ మతాన్ని ప్రోత్సహించినట్లుగా మనం చరిత్రలో చదువుకున్నాం. కానీ ఈ శాసనం వల్ల రుద్రమ కాలంలోనే రామానుజ స్వామి వారి వైష్ణవమతం బాగా వ్యాప్తిలో ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. శాసన ప్రారంభం కూడా రామానుజులను స్తుతిస్తూనే ప్రారంభమైంది. 2. కాకతీయుల కాలం నాటి నీటిపారుదల అభివృద్ధి, చెరువులను త్రవ్యించడం, తర్వారా పంటపొలాల పరిరక్షణ వంటివి ఈ శాసనంద్వారా తెలుస్తుంది. ఎన్నో రకాల చెరువుల కింద ఉన్న భూమిని దేవాలయ వ్యవస్థకు సంబంధించిన వ్యక్తులకు దానం చేసినట్లు ఈ శాసనంలో మనం గమనించవచ్చు.

కాకతీయులు, వారి సామంతులు, మాండలికులు ఇతర అధికార, అనధికార గణం అనేక ఆలయాలను, తటుకాలను నిర్మించి దేవునికి నిత్య వైవేద్యానికి, అఖండ దీపానికి స్వామివారి రంగభోగానికి భూములను, వస్తువులను, ధనాన్ని సమర్పించి శాసనాల వేయించినారు. ఏరి కాలంలో నిర్మించబడిన ఆలయాల్లో హనుమకొండ వేయిస్తంభాల గుడి, వరంగల్ కోటలోని ఆలయాలు, కాసాపురం, త్రిపురాంతకం, పిల్లలమప్రార్థి, పాలంపేట రామపు దేవాలయం, ఘనమిపురం ఆలయాలు, పానగల్లు, వర్ధమానపురం, నాగులపాడు, బూరుగుగడ్డ, ఇనుగురి, ధర్మరాజు తల్లి పేరుమీద మంద్రాజులు చెరువు ముందు మాపురుణ్ణి కట్టించి చెస్త గోపీనాథ దేవునికి ఆచంద్రార్మముగా సమర్పించెను. ఈ సమర్పణ రుద్రమదేవికి పుణ్యంగా ఇచ్చినట్లు తెలుస్తుంది. ఈ ఊరికి నాలుగు ఇక్కలు నిరిహాధ్యలు కూడా చెప్పబడినవి.

(తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

- డా॥ బిమ్మారి మనోహరి

m : 9347971177

e : editormusi@gmail.com

తెలంగాణ మలి ఉద్యమానికి దిక్కునుచిలా నిలిచిన దక్కున్ ల్యాండ్ పత్రిక!

ఆక్షర రూపం దాల్చిన ఒక సిరాచుక్క లాట్ మెదల్లకు కడలిక.. అని ప్రజాకవి, పద్మవిభూషణ కాళోజీ నారాయణరావు గారు అర్థ శతాబ్దిం కిందటే అన్నారు. 1969 తెలంగాణ ఉద్యమానికి నెగడై నిలిచారు. తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఉద్యమానికి తొలి తరానికి చెందిన పెద్దలు కాళోజీ, ఆచార్య కొత్తపల్లి జయశంకర్, డా. మర్తి చెన్నారెడ్డి తదితరులు పునాదులై నిలిచారు. ప్రస్తుత విషయానికి వస్తే తెలంగాణ మలి ఉద్యమం ద్వారా ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటైనాక, కొన సాగుతున్న ఎనిమిదేళ్ళ పర్మమాన ఆభివృద్ధి గూర్చి ప్రజలకు సవిరంగా చెప్పాల్సి ఉంది. ప్రముఖ చరిత్ర కారుడు, పర్యావరణ వేత్తయిన మజిక్కోండ వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో పస్తున్న దక్కున్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ప్రారంభించిన ఒక దశాబ్ది కాలంలోనే ఒక చరిత్ర స్టోనించింది. దక్కున్ ల్యాండ్ పత్రిక ISSN (ఇంటర్వెపనల్ స్టోండర్డ్ సీరియల్ సంబర్) ఆమోదాన్ని పొందడం ద్వారా మరొక మొట్టు ఎక్కు గొప్ప ప్రతిష్ఠను, విజయాన్ని సాధించిందని చెప్పవచ్చును. ఉత్తమ పీరియాడికర్ పత్రికగా తన ప్రతిష్ఠను పొందింది. ISSN 2581-3188. దీని వల్ల ఇందులోని వ్యాపాలకు తగినంత ప్రాచుర్యత అందివచ్చినట్లయింది. పత్రిక దశాబ్ది విజయంగా సాధించిన ఒక గొప్ప అంశమని చెప్పవచ్చును. పత్రిక దశాబ్దికాలపు పయనంతో నాకూ ఎంతో అనుబంధం ఉంది. ఈ కాలంలో పత్రిక తీరు తెన్నులపై ఒక సమీక్ష ఆభిప్రాయాన్ని వారు రాయమని నన్ను కోరినపుడు నేనెనంతగానో ప్రతిస్పందించి, ఆనందించాను.

పత్రికలు ప్రజల ఆశయాలకు భిన్నంగా పని చేయాడు. ప్రజా ఉద్యమాలను నీరు కార్యాలాడు. తెలంగాణ మలి ఉద్యమం ఉవ్వెత్తున నడుస్తున్న కాలంలో ఆంధ్రా పెట్టుబడి పత్రికల దారుల తీరు తెలంగాణ ఉద్యమానికి భిన్నంగా ఉండేది. విజయాడ నుండి వివిధ దినపత్రికల ఎడిపస్తు 1980 కాలంలో హైదరాబాద్కు తరలి వచ్చినా, పత్రికల ఎడిబిల్స్ విధానం తెలంగాణ ఉద్యమానికి అనుకూలంగా ఉండేదికాదు. ఇందుకు సంబంధించిన వార్తలు సరిగా రాయలేదు. తెలంగాణ పటల్లో, మారుమూలల్లో జరుగుతున్న వాస్తవ ఉద్యమ వార్తలను, అట్టి సమాచారాన్ని అంతగా పట్టించుకొని రాసేవి కావు. ఇవ్వే దృష్టిలో పెట్టుకొని తెలంగాణ ప్రజా ఉద్యమ కారుడు, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ వ్యవస్థాపకులు, సుప్రసిద్ధ చరిత్ర కారులు, బాలల చిత్రోత్సవాల నిర్వాహకులు, బాలల సాహిత్యాధారకులు

అయిన మజిక్కోండ వేదకుమార్ గారి సంపాదకత్వంలో దక్కున్ ల్యాండ్ మాస పత్రిక ప్రారంభమై ఒక దశాబ్ది కాలపు చరిత్రను పొవనం చేసుకొంది. ప్రధాన పత్రికల భిన్న స్థాయి ధోరణలకు తెరచింది, తెలంగాణ అభివృద్ధికి, తెలంగాణ ఉద్యమానికి వెన్నుపూరై నిలిచింది. తెలంగాణ మలి ప్రజా ఉద్యమానికి ఆలంబనగా నిలిచి ప్రత్యేక తెలంగాణ సాధనలో పాలు పంచుకొని తనదైన ఉద్యమ స్వరూప పుటులను ఎంతో విశిష్టతగా ఆపిష్టరించుకొందని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయ్యాక్తి లేదు. మరో రకంగా చెప్పాలంటే మలి తెలంగాణ ఉద్యమానికి ఊపిర్లు అందించి, ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని గంగా యమునా తెహజీబ్ లాగా పరవళు తొక్కించింది. నిఖార్షిన తెలంగాణ ఉద్యమ చరిత్ర రికార్డ్ కావడానికి అసలు సిస్లెన దాక్కుమెంట్స్గా, తెలంగాణకి పెద్ద రిసోర్స్ సెంటర్గా నిలిచింది. మలి తెలంగాణ ఉద్యమానికి సూత్రధారియై, పాత్రధారియై మూసీ దక్కున్ సంస్కృతి నిరంతర ప్రమాణమై, అక్షర ఆయుధంగా తన ఉనికిని సుసార్డకం చేసుకోవడంలో పత్రిక విజయం సాధించిందని చెప్పవచ్చును.

ప్రజాభిప్రాయాన్ని విస్తృతస్థాయిలో వ్యక్తం చేయడానికి మేధావులు, విద్యావంతులు, సామాజిక ఉద్యమ కార్యకర్తల నుంచి మేలైన రచనలను ఆవ్యాసిస్తున్నట్లు, ఇది ప్రజా స్వామ్యవాదుల గొంతుక, ఉద్యమకారుల వేదికగా ఈ పత్రిక తన పయనాన్ని ప్రారంభిస్తున్దని సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు 2012లో సెప్టెంబర్ ప్రారంభ సంచికలో తన లక్ష్యాలను నిర్దేశిస్తూ స్పష్టం చేసారు.

పత్రిక ప్రారంభించి పది వసంతాలను విజయ వంతంగా పూర్తి చేసుకొని, 11వ సంవత్సరం లోకి అడుగిదడం చూస్తే, పత్రిక ప్రజల మృదుయాలలోకి ఎంతగా చొచ్చకెళ్లిందో రుజువైంది. సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు సహజంగానే సౌమ్యలు, హిత్తెమలు, విద్యావంతులు. వారికి వివిధ రంగాలకు చెందిన సాహిత్య, చరిత్ర కారులు, మేధావులతో దగ్గరి సంబంధ బాంధవ్యాలు ఉన్నాయి. ఇవ్వే వారి పత్రిక విజయ వంతం కావడానికి తోడ్చాటు నందించాయని చెప్పవచ్చును.

మూసీ పరివాహక ప్రాంతంలోని ఒక చింత చెట్టులు చక్కటి ఫలితాలను అందిస్తోంది. ఈ పత్రికతో నాకున్న అనుబంధం గాధమైందని చెప్పాలి. ఒక పారకుడిగా, ఒక రచయితగా పత్రికతో నేను అడుగులు వేశాను. ఒక చరిత్రకారుడిగా వారితో రెండు దశాబ్దాల

పరిచయం ఉంది.

మా ఉమ్మడి కరీంనగర్ జిల్లాలో శాతవాహన స్థావరమైన కోటిలింగాల, కోట్ల నర్సింహులపల్లి, కురుక్యాల త్రిభాషా బోమ్ములమ్ము గుట్ట-కండ పద్య శాసనం, చారిత్రక స్థావరాలైన ధర్మపురి, ఎలగందుల, సైద్ధాహుర్ మండలంలోని సర్వాయి పొన్న గుట్టలను సందర్శించాము. సిద్ధిపేటలో జరిగిన బాల చెలిమి సాహిత్యవేత్తల చర్చ గోఫ్సీలో పాలు పంచుకొన్నాను. తెలంగాణలో గుట్టలు, చారిత్రకాంశాల పరిరక్షణ, రామపుర గుడుల పరిరక్షణ గూర్చి వారితో కలిసి పనిచేశాము. తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్లో కూడా నాకు అనుబంధం ఉంది. నేను పంపిన వ్యాసాలు ఎడిట్ చేస్తూ వారు నాతో ఆత్మియంగా చర్చిస్తూ ఉండేవారు. సలహోలు కూడా ఇస్తుండే వారు. అవి క్రమం తప్పక వస్తుండేవి. ఉస్కానీయా యూనివర్సిటీ శత వసంతాల ఉత్సవాల వ్యాసం రాసినపుడు వారు నాతో సమాచారం మధింపు గూర్చి చర్చించారు. వేదకుమార్ గారు టీ.ఆర్.సి. జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ ప్రాంగోన్లోనే ఆధ్వర్యంలో జూన్ 20, 2019లో ప్రారంభించిన జర్నల్ ప్రారంభోత్సవ సమాచారాన్ని ఒక వ్యాసంగా అందించగా, వారు దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రికలో ఆగస్ట్ సంచికలో ప్రచురించారు.

నేను వారి సహృదయతకు కృతజ్ఞతగా 2018లో నుమారు మూడు వందల పేజీలతో ప్రచురించిన తెలంగాణ ఉద్యమంలో చారిత్రకాంశాలు అనే వ్యాస పుస్తకాన్ని వారికి అంకితం ఇచ్చాను. వారు ఎంతో గౌరవంతో స్వీకరించడం నాకు అనందమనిపించింది. నేను వారికి అంకితం ఇచ్చే సందర్భంలో రాసిన నాలుగు మాటలను ఇక్కడ ఉచ్చారిస్తున్నాను. నేను రాసిన చిరిత్ర సంబంధిత వ్యాసాలను ఆత్మియతతో తమ పత్రికలో ప్రచురించి వెలుగులోకి తెచ్చినందుకు కృతజ్ఞతతో అంకితం ఇస్తున్నాను. వేదకుమార్ గారు ఒక చరిత్రకారుడిగా, పురాతత్వ వేత్తగా, బాల సాహిత్య ఉద్యమ నేతగా, తెలంగాణ ఉద్యమ ఏర్పాటగా, ఇంటాక్ సంస్థలో క్రియాలీగా, ఆర్టిష్ట్ ఇంజనీర్గా, పర్యావరణ వేత్తగా, సినిమా నిర్మాతగా అన్నింటినీ మించిన సంపాదక సుగుణ శీలిగా, హితుడిగా, సన్నిహితుడుగా మరోసారి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నానని రాశాను.

ఉద్యమ సుస్థిరతను సాధించుకొని ఉద్యమకారుల అభిమాన పాతమై, ఉద్యమ కారులో సరికొత్త వెలుగుల్ని ఆత్మ ఫ్రెంచ్ న్ని నింపింది. సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు మొదట్లో పేర్కొన్న ఆశయాలకు కట్టుబడి నిలిచిందని చెప్పడం ఏమాత్రం అతిశయ్యాక్తి కాదు. భారతీయ నాగిరికతకు ఎనుగుర్యా నిలిచిన సత్యమేవ జయతే నినాదానికి ఈ పత్రిక వందకు వంద శాతం ప్రాణం పోసింది. అయోమయాలు, గందర గోళాలు, గోబల్ ప్రచారాల సమాచారాల వంటి అవాస్తవాల జోలికి వెళ్ళలేదు. ఎందుకంటే సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు నిఖార్యయిన తెలంగాణ ఉద్యమ వాది, జాతీయ దృక్ప్రథం గల

చరిత్రకారులు కావడమే.

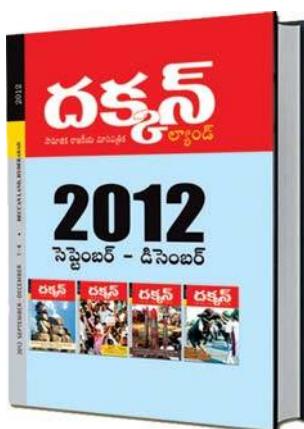
2012లో వెలువడిన పత్రిక ప్రారంభ సంచికకు తిరిగి చూశాను. ఈ పది సంవత్సరాల సమయంలో ప్రధాన మీడియాకు భిన్నంగా, ప్రత్యామ్నాయ పత్రికగా సమాజం పట్ల నిర్వహించవలసిన బాధ్యతను నిబ్దితతో నిర్వహించిని సంపాదకులు అభిలషించి చెప్పిన వాక్యాలు సత్యాలే. ఈ పదేళ్ళ సంచికలు పరిశీలిస్తే, ప్రజా సంక్లమమే ధ్యేయంగా వని చేస్తున్న తీరు అభినందించడగినది. రాజ్యాంగ స్పూష, ఫెదరల్ విధానాల ఆచరణ, ఆవశ్యకత, ప్రపంచ పరిణామాలను అర్థం చేసుకోవాలిన పద్ధతిని తెలియజేసే విశేషమాత్రమే వ్యాసాలను అందించాయని ఎడిటర్ గారు వెలిబుచ్చిన అభిపొయం అక్షరాల సమంజసమైనదే.

ప్రత్యేక తెలంగాణ సాధించుకొన్న తర్వాత రాజధాని నగరం నేటి ప్రైదరాబాద్ ఎంతగా అభివృద్ధికి నోచుకుందో మనకు అరటి పండు ఒలిచి పెట్టినట్టుగా అర్థదువుతుంది. అధ్యాతన మాలిక,

సాంకేతిక సౌకర్యాలు, ఐబీ, లాజిస్టిక్, పొరిక్రామిక, ఉన్నత విద్యా హబ్గా ప్రైదరాబాద్ ఎదిగిన ప్రస్తానాన్ని మనం నేడు గమనించ వచ్చును. నుమారుగా ఒక లక్ష కోట్ల రూపాయల అంచనా వ్యయంతో జరిగిన ఇర్మిషన్ ప్రగతిని మన ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రంలో గమనిస్తాము. అవర భగీరథుడిగా మన ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ గారు కీర్తించబడ్డారు. అతి తక్కువ కాలంలో నిర్మాణం పూర్తి చేసుకున్న పవిత్ర గోదావరి జల కాశేశ్వరం ఎత్తి పోతల పథకాల అభివృద్ధి మనకు కళ్ళ ముందు సాక్షాత్కారం అవుతోంది. ప్రపంచ చరిత్రలోనే ఇదొక ఇంజనీరింగ్ నిర్మాణ మహాయుతంగా ప్రశంసలు నిపుణుల నుండి దక్కాయి. ఉమ్మడి మహాబుస్ నగర్ జిల్లాలో పొలమూర్-రంగారెడ్డి కృష్ణ ఎత్తిపోతల పథకాలు నిర్మాణ దశలో వేగవంతంగా జరుగుతున్నాయి.

2012 డిసెంబర్ సంచికలో తెలుపతిలో డిసెంబర్ 27, 28, 29 తేదీలలో మూడు రోజుల పాటు జరుగబోయే చివరి నాల్గ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను బహిష్టరించాలని అప్పుబోయి తెరవే అధ్యక్షులు జాలూరు గౌరీశంకర్ ఇచ్చిన పిలుపు అప్పుబోయి తెలంగాణ వాదులకు ఎంతో శిరోధార్యమైనది. దక్కన్ల్యాండ్లో పచ్చిన ప్రకటనకు నాతో పాటుగా, ఎంతోమంది తెలంగాణ వాదులు స్పురించి బహిష్టరించారు. నమ్మమైన వర్తలు రానే పుత్రిక దక్కన్ ల్యాండ్లో అట్టి వార్త రావడంతో, మేము అట్టి సభలను బహిష్టరించాము. అందుకే తెలంగాణ ఉద్యమ వాదిమాత్రమే వేదకుమార్ గా నిలిచింది, చెరగని ముద్ర వేసుకొంది.

మొదటి ప్రారంభ సంచిక మన ప్రాచీన చరిత్రకు సజీవ సాక్షాత్కార దక్కన్ శిలులు అనే ముఖ చిత్రంతో కమనీయం చేసింది. ప్రైదరాబాద్ దక్కన్ శిలలకు 68 మిలియన్ సంవత్సరాల చరిత్ర

ఉండని, వెల్లువెత్తిన లావా పొరలు పొరలుగా ఘనీ భావిస్తే అవి శిలలా రూపంలో ఆకృతిని కళ్లు ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని ఇనుమహింప జేస్ట్రేయని సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు పేర్కొన్నారు. వారికి గుట్టలు, కొండలు వంటి ప్రకృతి సహజ వనరుల పరిరక్షణ పట్ల ఉన్న ఆసక్తి మనకు తెలియ జేసింది. ఒక సమగ్ర పూర్వ చరిత్రను అవిష్కరించే పర్యావరణ వేత్తను మనం వారిలో గమనిస్తాం.

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం, ధర్మర్ల విద్యుత్త కెంద్రాలు, త్రాగు, సాగు నీటి కొరత, విద్యుత్ సమస్య, ఫోర్మెండ్ బాధితులు, పోలవరం, టైగర్ ప్రాజెక్టులు, గనులు, సెజ్జలు, రైతుల భూముల స్వాధీనం ఇలా ఎన్నో అంశాలు కుదివేస్తున్నాయని తెలంగాణ ప్రత్యేక ఉద్యమ అందోళనను సంపాదకుల వారు వ్యక్తం చేయడం చూస్తే వీరు తెలంగాణ ఉద్యమం పట్ల ఉన్న మెండ్రెన అభిమానం మనకు కనిపిస్తుంది. తెలంగాణ భూములు, వనరులు, జలాలు, ఉద్యోగాల దోషించి నుండి విముక్తం కావడానికి జరుగుతున్న మలి ఉద్యమానికి ఆసరాగా దక్కన్లూండ్ నిలిచి తన విచిష్టతాయాన్ని గొప్పగా చాటుకొంది.

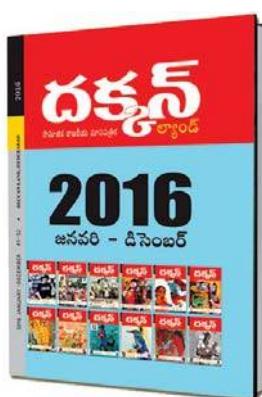
తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రాముఖ్యతను వివరిస్తూ ఇలా చెబుతారు. తెలంగాణ ప్రజల చరిత్రను, సంస్కృతిని జీవన విధానాన్ని మరియు మానవుడు జీవ రాశులు, ప్రాంత సంపద జీవన విధానం, జీవన వైవిధ్యాలు, జీవన విధానంలో ముఖ్యముగా సంస్కృతి, ఇక్కడి కళలు, వృత్తులు, వాటికి సంబంధించిన పరికరాలు, ఉపకరణాల సమాచారాన్ని సేచి తరానికి ప్రింట్, ఆధియో, వీధియో ద్వారా అందించే ప్రయత్నం చేస్తుందని సంపాదకుల వారు తన బృహత్ ఆశయ సాధనలో భాగంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న రిసోర్స్ సెంటర్ లజ్జుయాన్ని పొరక లోకం ముందు ఉంచి అనేక సదుస్యలు, కార్బ్రూక్మాలు ఏర్పాటు చేసి ప్రజా పొత్తాన్ని తన పథ లక్ష్య గామిగా నీర్దేశించు కోవడం కనిపిస్తుంది. ఇలా వారు రిసోర్స్ సెంటర్ ద్వారా చేసిన కార్బ్రూక్మాలను దక్కన్లూండ్లో వరుసగా ప్రచురిస్తూ ప్రజా జైతన్యానికి అహరహం కృషి చేశారని విడతమం అవుతుంది.

తెలంగాణ ఉద్యమంలోని వివిధ సంఘట నలను అంశాలను సంకలనాలుగా ప్రచురించారు. ప్రజలను విస్తరించిన శ్రీ కృష్ణ నివేదిక, ఎనిమిదో అధ్యాయంలో ఏముంది, అణచివేత ఉరఫ్ 177 జీవో, తెలంగాణ జీవనది ఆచార్య కొత్తపల్లి జయశంకర్, సీమాంధ్ర రాజకీయ నాయకుల కుట్ట, ఉరఫ్ 14 - ఎఫ్, తెలంగాణ సాధనకై మిలియన్ మార్క్స్ 2011, ఈ ఆరు అంశాలను ప్రచురిస్తున్న సమయంలో ఈ సంకలనాలు నెగడు (తెలంగాణ ఉద్యమం సంకలనం) అనే శీర్షిక పేరు పెట్టడం జరిగింది. నెగడు-7 తెలంగాణ సాధనకై సకల జనుల సమ్మే-1, నెగడు-8, తెలంగాణ సాధనకై సకల జనుల సమ్మే-2, నెగడు-9, మానవ ప్రకృతి విధ్వంసం-పోలవరం, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఇప్పటి వరకు అంటే పత్రిక ప్రారంభించిన కొద్ది కాలం లోనే సమాంతరంగా పలు పుస్తకాలను

వరుసగా ప్రచురించు కొంటూ వస్తోంది.

పరిమితమైన ప్రకటనలు వచ్చినా రాకున్నా, అనలు ప్రకటనలతో పెద్దగా ప్రమేయం లేకుండా పత్రిక నిర్విష్టంగా, నిరంతరాయంగా కొనసాగి పదేళ్లు పూర్తి చేసుకొని, 11వ ఏడులో 121వ సంచికగా సప్లైబర్ 2022తో తాజాగా అడుగిడదం మామాలైన విషయం కాదు. ఆపామాషీ వ్యవహారం కాదు. 121వ సంచికలో సంచిక ప్రపంచ పర్యాటక దినోత్సవ ముఖచిత్రం, దీనికి సంబంధించిన వ్యాసంతో పొరకుల చేతికి అందింది. అదే ప్రారంభ స్థాయి ఎనర్టీ తో, సమస్త ప్రమాణాలతో పత్రిక అందదం దీని వెనుక ఉన్న సంపాదకుల వారి మాటల్లో చెప్పులేని శ్రమ ఎంతో ఉండన్న కలోర వాస్తవం మనకు అర్థమవుతుంది. మఖలో పుట్టి పుఖులో మాసిపోయి, మాయమయ్యే ఎన్నో పత్రికలను నేడు మనం చూస్తున్నాం. ఇంటర్వెట్, బీవి ప్రత్యేక వార్తా ప్రసారాలు పోరాటి నడుస్తున్న అడ్వెన్స్ సాప్లైబర్ కాలంలో కూడా దక్కన్ లూండ్ పత్రిక నిజాయితీగా మనగడ, మరోగమనతలు గొప్పవి, ఉదాత్తమైనవని చెప్పవచ్చను. దాచుకోవాల్సిన విలువైన సమాచారం ఈ దశాబ్ది కాలపు 121 సంచికల్లో నిర్మిష్టమై ఉంది. ఇది తెలంగాణ చరిత్రను విధిధ కోణాలలో రాయాలనుకునే వారికి ఒక రెఫరెన్స్ మెటీరియల్గా ఉపయోగ పడుతుది. ఈ మొత్తం సంచికల్లో పరిశీలిస్తే ఒక పురావస్తు, పర్యావరణ అంశాల, ప్రాదుర్భావ దక్కన్ చరిత్ర సమగ్రాంశాల బాండాగారం, వివిధాంశాల ఒక గ్రంథాలయ నిధి, ఒక ఆర్టిఫ్షస్ట్ అని నిస్పంకోచంగా చెప్పవచ్చును.

పర్యావరణము, పురావస్తు, వారసత్వ సంపద పరిరక్షణ-పర్యాటక రంగం అభివృద్ధి, ఆవశ్యకత, పెటర్ హైబరాబాద్ సిటీ గా ఎదుగుదల, శతాబ్దాల నాటి శాసనాలు, పురావస్తు మ్యాజియములు, సాంకేతిక విజ్ఞానం, జీవవైధ్యం, దక్కన్ చరిత్ర అంటే ముఖ్యంగా 4వందల ఏండ్ర హైబరాబాద్ పాలకుల చరిత్ర, తెలుగు, ఉర్దూ సాహిత్యం, సాంస్కృతిక కళారంగం, కుల వృత్తులు, సామాజిక న్యాయం, న్యాయ వ్యవస్థ సమాచారం, కొంగొత్త ఆవిష్కరణలు, గిరిజనుల నంస్యతీ, ఆచారాలు, వివిధ విశ్వవిధాలూలు సమాచారం, సిద్ధాంత రచనలు, సమీక్షలు, జాతీయ పండుగలు, జాతీయ సమైక్యత, దేశభక్తి, ఆర్థిక, ద్రవ్య, వినిమయ, వినియోగదారుల రంగం తదితర అంశాలపై రాయబడ్ ఎన్నో వ్యాసాలు ఈ దశాబ్ది సంచికల్లో విశేషంగా రికార్డ్ చేయబడ్డాయి. కరోనా వంటి విశ్వమహారూపి విలయ తాండవం చేస్తున్న రెండేళ్ల వికృత కాలంలో పత్రిక కొనసాగింది. ఇందుకు సంబంధించిన చికిత్స విధానాలు, భయాలు అపోహాలు లేకుండా వైద్యనిపుణుల చేత ఇంటర్వ్యూలు, వ్యాధి నివారణ పరిస్కారాలు, ముందుస్తు జాగ్రత్తలు వంటి అంశాలపై పత్రిక దృష్టి సాధించి పారక లోకానికి విలువైన సమాచారాన్ని అందించగల్లింది.

రీ-డిస్ట్రిబ్యూటరీలో తెలంగాణా, తెలంగాణా చారిత్రక వారసత్వాన్ని ఏకత్వంలో భిన్నత్వంగా దక్ష్ము సంస్కృతిని కొనసాగిస్తూ సచిత వ్యాసాల పరంపరతో పత్రిక ఒక రకంగా సముఖతమైన చారిత్రక విజయాన్ని సాధించిని చెప్పివచ్చును. రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ వారు ఒ నాలుగేళ్ళ పాటు నిర్వహించిన సెమినార్ల పరంపర వ్యాసాలను కవర్ చేయడంలో పత్రిక ముందంజలో ఉంది. తెలంగాణా పురావస్తు శాఖ సంచాలకురాలు ల్రీమతి విశాలాశ్చీ గారు 2017 ప్రాంతంలో వరుసగా నిర్వహించిన తెలంగాణా పురావస్తు సద్ధన్ల సమాచారాన్ని, ముఖ్య వ్యాసాల వివరాలను అందించింది.

సంపాదకులు వేదకుమార్ గారు అప్పుడు ఫోన్ చేస్తూ, దక్ష్ము ల్యాండ్ పత్రిక గూర్చి ఫీడ్ బ్యాక్ అడిగే వారు. అందులో భాగంగా నేను రాసిన అభిప్రాయాలను రాసి వారితో పంచుకొన్నాను.

2012 నుండి నెలసరిగా నేటి సంచిక వరకు తెలంగాణా నబ్బండ వర్షాల నర్వసాంస్కృతి భూజానికెత్తుకొని నిస్సాక్షికంగా సాగుతున్న మీ మా దక్ష్ము ల్యాండ్ పయనం విలక్షణమైనది, ఆద్యవంతమైనది. ఉద్యమ తెలంగాణ నుండి, బంగారు తెలంగాణా కోసం అపరహం తాపత్రయ వదుతూ తన నడకని సార్థకం చేసుకొని సమధిక ఉత్సాహంతో కొనసాగిస్తున్నది. పారకులనుండి ఆర్థిక వరమైన మధ్యతు ఉన్నా లేకున్నా ఒడిచుకులను చేదిస్తూ కొనసాగుతున్నది. పారకుల పరంగా, ప్రజా పక్షం నిలుస్తోనే, సముఖత నిజాయితీ విలువలలో కొనసాగుతున్నది. ఎందరెందరో రచయితలు మీ పత్రిక ద్వారా కథనాలను పరిశోధనాత్మకంగా వెలుగులోకి తెస్తూ, వెలుగులోకి వస్తున్నారు. పాటల వాగ్దీయుకొరులు గోరేటి వెంకన్సు గారి నుండి, ఆచార్య జయధీర్ తిరుమల రావు గారి వరకు, పరవస్తు లోకేష్వర్ గారి నుండి పురావస్తు దా॥ శివాగిరెడ్డి మరియు దా॥ ద్వావనపల్లి సత్యనారాయణ వరకు, దా. సినారె నుండి ఆచార్య ఎన్. గోపి వరకు, జీవధారాలతో మనగల్లుతున్నది. విపక్షం నుండి విరసం, అరసం, ప్రభుత్వం పరకు తమపర భేదాలు లేకుండా ఒకే నాదం, జనామోదంతోనే మార్గదర్శకంగా ప్రజ్ఞలిస్తున్నది.

కరోనా సోకి హెం క్వారంటైనో చికిత్స పొందుతున్నపుడు...

నేను, నా ల్రీమతి కరోనాతో భాధపడుతున్నపుడు జూన్ 2020 నంచిక మాకు చేరింది. అప్పుడు నేను రాసిన సంశీష్ట అభిప్రాయం. వారు తర్వాత ఫోన్ చేసి మా అర్థగ్రం, చికిత్స గూర్చి అత్మియంగా పది నిమిషాలు మాట్లాడటం మాకెంతో ఘైర్యాన్ని ఇచ్చింది.

గుజరాత్ తర్వాత ముత్తాల తయారీకి హైదరాబాద్ కేరాఫ్గా నిలిచింది. కుతుబ్ సాహి కాలం నాటి నుండి ముత్తాల నగినీలతో రాణులకు వస్తాలు తయారపడుతుండేదివి. నాట్యమైన ముత్తాల అభరణాల తయారీకి, పాత బస్తి కేంద్రంగా ఉండడం, గులాబీ, తెలుపు ముత్తాలకు చందన్ పేట ప్రాముఖ్యాన్ని చక్కగా రచయిత

చెప్పారు. ములుగు జిల్లా అడవుల్లో బయట పడిన దేవుని గుట్టు కట్టడాల గూర్చి ప్రమఖ చరిత్రకారులు శ్రీ రామోజు హగోపాల్ గారు రాసిన వ్యాసం విశేషమాత్రకంగా ఉంది. నిర్మల్ లో చారిత్రాత్మకమైన నాటి కోట ఫిరంగిల తయారీ గూర్చి చరిత్ర కారులు తుమ్మల దేవారావు గారు చక్కగా, పరిశోధనాత్మకంగా రాశారు. హైదరాబాద్ దక్ష్ము చరిత్రను, సంస్కృతిని జోపోసనం పట్టిన పరవస్తు లోకేష్వర్ గారి వ్యాసం చదువుతూ ఉంటే, నాటి చరిత్ర కాలంలోకి వెళ్లిన మధుర స్నేతులను స్థించ జేశారు. పాత బస్తి విధులను, అక్కడి ప్రజల జేవన విధానాల గూర్చి సూక్ష్మ అధ్యయనం చేశారు. హైదరాబాద్ చరిత్రను రాసిన నరేంద్ర లూతర్ తర్వాత వీరే సుప్రసిద్ధులు. ఇలా సంచిక సర్హాంగ సుందరంగా ఉంది. తెలంగాణా సినిమాకు తొలి చిత్రకారుడు బి.నర్సింగరావు గురించి పేచ్. రమేష్ బాబు రాసిన తెలంగాణా సినిమా రంగు ఆటిముత్తాలు, ఆ పాత మధురాలుగా రాసిన వ్యాసాలను, తెలంగాణా చిత్రకారులు సొంతంగా తాము రాసుకొన్న వ్యాసాలను పత్రిక సచిత్రకంగా ప్రచురించి విలువైన సమాచారాల్ని అందించింది. అంతేకాక దక్ష్ము ల్యాండ్ తాను సొంతంగా రాసిన ఆర్టికల్స్ ఎన్నింటినో ప్రచురిస్తున్న విధానం అభిసందించడిన విషయం. అలాగే తెలంగాణా ఉద్యమ కాలంలో విడుదలైన తెలంగాణ ఉద్యమ పుస్తకాలను, నాటి సమీక్షలను అసాధార ఓంగా ప్రచురిస్తూ, ఉద్యమ కారులకు గొప్ప చైతన్యాన్ని అందించింది.

డిసెంబర్ 9, 2009 నాటి పోరాట ఫలాన్ని తీరిగి సాధిధ్యం అని సంపాదకుల వారు కేంద్ర మంత్రి చిదంబరం తెలంగాణా ఇస్తున్నట్లు చేసిన ప్రకటన గూర్చి డిసెంబర్ సంచిక లో సంపాదకుల వారు ఆశించారు. 1969 నాటి తొలి తెలంగాణా ఉద్యమాన్ని కూడా ప్రస్తావిస్తూ 2014 ఎన్నికల వరకు ఆగుండా తెలంగాణా సాధన జరిగి తీరే అవకాశం ఉందని అంచనా వేసి చెప్పడం చూస్తే సంపాదకుల వారికున్న తెలంగాణ సాధన పట్ల ఉన్న అంకిత భావాన్ని మనం గమనిస్తాము. సెప్టెంబర్ 30 న జరిగిన తెలంగాణ మార్చీ ఉద్యమానికి ఉమ్మడి ఆంద్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం లోని పాలకులు ఎంత కుట్ర చేస్తున్నారని రాసిన వ్యాసం ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమ సాధనాన్ని మనకు ఒక చరిత్ర అంశంగా గమనించ వచ్చును.

గత సంచికల నుంచి విలువైన రచనలను, ఈ దశాబ్ది పురోగమనాన్ని వివరించే, విశేషించే సమీక్ష వ్యాసాన్ని రాయమనడం మణికొండ వేదకుమార్ గారి జీదార్యానికి, వారి సహృదయతలకు నిదర్శనం. తెలంగాణ విలీన, విముక్తి వ్యక్తిత్వం జేజీలు పలుకుతూ వారికి సలాం చేస్తున్నాము. తెలంగాణ ఉత్తమ పీరియాడ్కర్ మ్యాగ్జిన్ సంపాదకులగా వేదకుమార్ గారు నిలిచిందని అభిప్రాయాలు. నాగేంద్రశర్మా 26371
e: nagendrasharma283@gmail.com

-సంప్రాప్తి నాగేంద్రశర్మ, m : 80748 26371
e: nagendrasharma283@gmail.com

తెలంగాణకు దశ వసంతాలు దిశ చూపిన

డక్టర్ ల్యాండ్

ఎవర్తులైనా ప్రజల అభిప్రాయాలకు కొంతైనా ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. రోజుా వార్తలు వింటాము, దిన పత్రికలు చదువుతాము. ఐనా కొన్ని విషయాలు, అంశాలు ప్రత్యేకంగా చర్చిస్తే తప్ప ప్రజల మనసుల్లో నిలిచిపోవు. అటువంటి అంశాలను ప్రజలచేత చర్చింప జేసే డక్టన్ ల్యాండ్ మాన పత్రిక లక్ష్మిం నెరవేరినట్లే.

ధృత్య మాధ్యమం అధికమైన ఈరోజులలో ఏ పత్రిక నడవడమైన సులభంగా లేదు. దినపత్రికలు కూడా తమ సిబ్బందికి సరైన జీతాలు, సౌకర్యాలు ఇష్టాలేకపోతున్నయిని తెలుస్తున్నది. ఇటువంటి గడ్డారోజులలో ఒక దశాబ్దకాలం అడ్డంకులన్నీ అధిగమించి డక్టన్ ల్యాండ్ మాన పత్రికను సకాలంలో ప్రసరించి పారకులకు అందజేయడం సామాన్య విషయం కాదు. మన తెలంగాణ ప్రజల్లో ప్రజలు ఉ ద్వా మాలకు అందించినంతటి చేయాత పత్రికలకు అందించడంలో కనిపించదు. అందుకే ఒక పత్రిక నడవడం నీళ్ళమీద ఈదినట్టు ఉండదు, రాళ్ళమీద ఈదినట్టుంటది. ఇది నా అభిప్రాయం కాదు. 2004 వరకు నా తెలంగాణ వారపత్రిక కొరకు రకరకాలుగా నేను చేతనైనంతగా ఏమాత్రం ఎక్కువా ఏ విధమైన రెమ్మునేరేషన్ తీసుకోకుండా బోటల్ ఫ్రీగా, నా ట్రాన్స్పోర్ట్ ద్రైష్ట్ షన్ తోనే వని చేసిన రోజుల్లో మా దేవరకొండలో ఒక మామూలు చదువరి ఆ పత్రిక బాగోగులు తెలుసుకున్న వ్యక్తి వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయం అది. తెలంగాణ కొరకు దిన, వార, మాస, పశ్చ పత్రికల వంటి ఏ పత్రికలేని రోజుల్లో నేను అపత్రిక కొరకు పనిచేసిన. అది 2004 ఏప్రిల్లో చివరిసారిగా ప్రచురించబడింది. అంతటితో ఆగిపోయింది. కనుక మరే పత్రికనై వస్తే బాగుండు అనుకుంటున్న క్రమంలో డక్టన్ ల్యాండ్ మొదలయ్యాంది. నాకైతే విపరీతమైన సంతోషం కలిగింది. తెలంగాణ గోసను వినిపించడానికి మరో వేదిక దొరికి నందుకు. అందుకే తెలంగాణ ఉడ్యమానికి డక్టన్ ల్యాండ్ చీకటిలో చిరుదివ్వేలా కనిపించింది. అది వారపత్రికగా, దిన పత్రికగా వస్తే బాగుండునని టీఆర్సి వేదికల మీదనే నా అభిప్రాయం ప్రకటించిన. ఐతే అపని ఇష్టాలేకి కాకున్నా ముందు ముందు సాకారం జీతుందనే అశతో ఉన్నాను. ఎన్నో పత్రికలు వచ్చి పలు కారణాలుగా మూతబడినయ్య, అధృత్యమైనయ్య. అటు కాకుండా నిరాఫూటంగా డక్టన్ ల్యాండ్ కొనసాగడానికి సామాజిక సాహితీ ప్రియుడైన, కృషీపలుడైన వేద కుమార్ గారి వలన మాత్రమే సాధ్యమయ్యాంది. ఈపత్రికను చదివిన తదుపరి నాకు దగ్గరలో ఉండే బార్బర్ షాపులో, నేను వెటుతుండే కమ్యూనిటీపోల్ పాత కాపీలను ఉంచుతుంటాను. ఈ పత్రిక బయట న్నాయి పేపర్ వెండర్ దగ్గర దొరకదని, సరిగ్గ చదువుతాననే వాళ్ళకే

ఇప్పమని చెప్పు వారికి పత్రిక విలువను గుర్తుపట్టేలా చేస్తుంటాను. పత్రిక చదువుతున్నప్పుడు, దాని గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు టీఆర్సి మీటింగ్లో గుర్తుకొస్తాడు. టీఆర్సి మీటింగ్లో వచ్చిన ప్రతి ఒక్కరికి వేదకుమార్ గారి నిబధ్యత, క్రమశిక్షణ, సభలు సమావేశాలు నిర్వహించడంలో, డక్టన్ ల్యాండ్ ను తేవడంలో ఆయన చేసే నిశ్చలమైన తపస్సు అరోజుల్లో ప్రత్యేకంగా కనిపించేవి. వేదకుమార్ గారు బహుమాణి ప్రజ్ఞతాతో. ఒకవైపు ప్రింటింగ్ ప్రైస్ ను నడుపుతూ, ఇంకోవైపు టీఆర్సి మీటింగులను, డక్టన్ ల్యాండ్ ను నిర్వహించడం బహుదా ప్రశంసనియులు. వారం వారం నిర్వహించే టీఆర్సి మీటింగ్లో సాయంత్రం పూట అష్టాదకరమైన వాతావరణంలో మీటింగ్కు వచ్చిన ప్రతి ఒక్కరికి టీ, టీఫిన్, స్నాక్లను అందించేసి, జరిపిన చర్చలతో ఆలోచింపజేసి ఉద్యోగాన్ని ఖులుగా అనేకులను మార్చిన ఘనత తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ది. దాన్ని నిర్వహించే వేదకుమార్ గారిది. వారు నడుపుతున్న డివెల్ (డక్టన్ ల్యాండ్) ఒక వేదమే. హిమాయత్ నగర్ చంట్రం బిల్డింగ్లో జరిపిన మీటింగ్లో అస్తే సామాజిక ప్రయోగ శాలలే. నిత్యం అక్కడ ఏదో ఒక యిజ్ఞం జరుగుతున్నట్టే ఉండేది. వచ్చిన జనాలనుబట్టి సభా స్థలం మారుతుందేది. 30 మంది వరకే ఉంటే ఒక హల్లులో, వంద మంది వరకు ఉంటే ఓ పెన్ ఎయిర్ థియేటర్లో, అంతకు మించి వస్తే మరో అవరణలో వేదిక మైక్ సెట్‌టైంగ్ అన్ని హంగులతో మారుతుందేది.

ఎంత ప్లానింగ్రా బాబు అనిపించేది. ఇదంతా ఆ విద్యా సంస్థను నడుపడం వల్ల వచ్చిన అనుభవంతో సాధ్యమై ఉంటుందని నా అభిప్రాయం. అటువంటి ప్రాంగణం ఉద్యుమ కేంద్రంగా దొరకడం మన తెలంగాణ అధ్యమైంది.

ఇప్పుడు డక్టన్ ల్యాండ్ విశిష్టత గురించివ కొంతైనా ముచ్చటించుకుండాం. పత్రిక మొదటి పేజీసుండి గమనిస్తే మెయిల్ బాక్స్ నుండి కూడా ప్రత్యేకంగా కనిపిస్తుంది. పారకుల లేఖలు, స్పుండనలు, అభిప్రాయాలు ఏ పత్రికకైనా ప్రతిభించించే దర్శణాలే. పెద్ద పెద్ద దినపత్రికలలో కూడా పారకుల అభిప్రాయాలు మొక్కబడిగా ప్రచురిస్తున్న ఈరోజులో అతి తక్కువ వేజీలు కలిగిన డక్టన్ ల్యాండ్ లో గత సంచికలలో వచ్చిన ఆయా రచనల మీద 5,6 లేఖలకు చోటిప్పుడం ఎడిటర్ గారు పారకులకిచ్చే విలువగా భావిస్తాను.

2014లో తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటిన పిపిప కూడా డక్టన్ ల్యాండ్ తన అవసరాన్ని పరి పరి విధాలుగా చాటిచెప్పింది. ప్రభుత్వాన్నికి ప్రజలకు వారథిగా నిలిచింది డక్టన్ ల్యాండ్. పాలకులకు పారకులకు నడుమ,

పాలకులకు రచయితలకు నడుమ కూడా అనుసంధాన కర్తృగా నిలిచింది దక్కన్ ల్యాండ్. అందుకే గత సంవికలో అంబటి వెంకన్న అన్నట్టు దక్కన్ ల్యాండ్ను తెలంగాణ బ్రాండ్ అనడం సమంజసం. బ్రాండ్గా తెలంగాణకు వెచ్చగిన సేవలందించింది. దిశను కూడా చూపించింది నాకు కూడా అనిపించింది. ఔను అంబటి అన్నట్టు ప్రభుత్వం చేసిన దాన్ని, కళముందు కనిపిస్తున్న దాన్ని మెచ్చుకోవడం, మంచిని మంచిగా ప్రచారం చేయడం తప్ప కాకపోగా మన బాధ్యతగా భావించాల్సి ఉంది. కాచేస్టరం వంటి ప్రపంచ స్థాయి జల వసరులపై సందేహాలు కలిగించిన విమర్శలకు శ్రీధర్ దేశపాండే వంటి ప్రభుత్వాధికారుల చేత స్వార్థ రిలీఫో సాగునీటి ప్రాజెక్టులమీద వ్యాసాల రూపంలో ఇచ్చిన ఇప్పించిన సమాధానాల సమాపురం ఎందరిలోనే చైతన్యం తీసుకొచ్చిందనడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఐతే ప్రభుత్వంపై దక్కన్ల్యాండ్ విమర్శలు అందరిలా కాకుండా సుతిమెత్తని చురుకలతో ఉండడం కూడా చెచిత్యమే.

మన దక్కన్ ల్యాండ్ మాన పత్రికలో రచయితలు, వారి రచనలూ విశిష్టమైనవే. పత్రిక పోస్ట్ మ్యాన్ లైచెన్స్ రోజే పసులన్నీ పక్కకుబెట్టి, చివరికి తినేదున్నా పక్కకుబెట్టి ఓపెన్ చేస్తే ముందుగా నా కళ్ళ వెటికెది పరపత్తు లోకేష్వర్ గారి అంగళ్ళ రతనాలు అమ్మినార్థ ఇచట, పార్టీవాడ పిట్టలోళ్ళ గోసి, పహరామూలు పుస్తకంలోని గాధలు వంటివి వెంటనే చదివేస్తుంటాను. తదుపరి నా కళ్ళ వెతికెది సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్ గారి మనం మరిచిన మహిళా సంస్థానాలు, చరిత్రక్రమి బహుజన స్వార్థి మూర్ఖుల వంటివి. ఆ తరువాత జెంబో గారి నిషేధాలు-భావప్రకటన స్వీచ్ఛ, న్యాయం జరిగినట్టు అనిపించాలె వంటి రచనలు చదువుతుంటాను. గత సంచికలలోని విభిన్న, విశిష్ట రచనలు తెలుసుకోవడానికి పారకుల లేఖలు చదువుతారు. అందులో కొన్ని లేఖలు పాత సంచికలను వెతికి చదివేలా చేస్తుంటాయి. ఆ తరువాత వేద గారి భావితరాల కొరకు నేటి విద్య విధానం, ముల్లన్న సాగర్ రిజర్వ్స్ యూర్, ఓస్టీ ఒన్ ఎల్ వంటి సంపాదకీయాలు చదువుతుంటాను.

తెలంగాణ తేజోమూర్ఖుల నుండి నేకరించి రాసిన ఎవరి రచనైనా సుమారు అన్ని రచనలు చదువుతుంటాను. శ్రీరామేషు హరగోపాల్, ఈమని శివపాండి, బిస్మిల్ మనోహరి, ద్వావహన్ పెల్లి సత్యనారాయణ వంటి పరిశోధకుల, చరిత్ర కారులు పూర్వస్తు తవ్వాకలు, అందులో బయటవడిన శాసనాలు, వారి ఆవిష్కరణలు చదువుతుంటాను, పారకులందరిని చదువుమంటాను. వాటిని చదవడమే కాక సివిల్స్ లో అంత్రా పాలజి తీసుకున్నప్పాళ్ళను, పోటీపరీక్షలు రాసేవాళ్ళను వెతికిపట్టి ఇవి చదవమని సలవో ఇస్తుంటాను. భూగోళంపైన, ధృవాలపైన, వాతావరణంపైన గాండ్ల లచ్చయ్యగారి వ్యాసాలు చదువుతుంటే నేను చదువుకునేరోజుల్లో ఇటువంటి రచనలు మాకు దొరకకపోయేనే అని వెనక్కు వెళ్ళి చింతిస్తుంటాను.

అందులో పచ్చ విభిన్న అంశాలపై ఆయా రచయితల, వ్యాసాల పరంపర సమాజానికంతో ఉపయోగకరమైనవి. కొత్తగా వెలువడిన కొన్ని పుస్తకాలు కూడా అప్పుడప్పుడు వేస్తుండడం పారకులు గమనించ దగినవి.

- చందా రాములు, రిటైర్డ్ ప్రోఫెసర్

m : 6281562496

e: ramuludsnr@yahoo.co.in

కలామ్ పుట్టిన రోజైన అక్టోబర్ 15న

ప్రపంచ విద్యార్థుల దినోత్సవం

ప్రపంచ విద్యార్థుల దినోత్సవం ప్రతి సంవత్సరం అబ్బుల్ కలాం జయంతి రోజైన అక్టోబర్ 15న నిర్వహించబడుతుంది. 2015లో పక్కరాజ్య సమితి అబ్బుల్ కలాం జయంతిని ప్రపంచ విద్యార్థుల దినోత్సవంగా ప్రకటించింది. భారతదేశపు క్లిపటి సాప్రవేత్త, 11వ భారత రాష్ట్రపతి అయిన ఏ.పి.జె.అబ్బుల్ కలామ్

2015, జులై 27న మరణించాడు. ఆ సందర్భంగా పక్కరాజ్య సమితి అబ్బుల్ కలామ్కు ఖున నివాళి అర్పించింది. అత్యంస్త రాష్ట్రపతి వారిలో ఉన్నప్పుడు కలాం విద్యార్థుల్లో విజ్ఞానాన్ని నింపడానికి ప్రయత్నం చేశాడనీ, భారత రాష్ట్రపతిగా ప్రపంచ శాంతి కోసం వరితపించారని పక్కరాజ్యసమితి కొనియాడుతూ అబ్బుల్ కలాం జయంతి రోజైన అక్టోబర్ 15ను ప్రపంచ విద్యార్థుల దినోత్సవంగా నిర్ణయించింది. అబ్బుల్ కలాం చేసిన కృషి, చిత్రశాస్త్రాల విభిన్న విభిన్న విషయాల ప్రయత్నం చేశాడనీ, భారత సంఖ్యలో విద్యార్థులు ఇప్పటికీ స్వార్థిదాయకమైన రోల్ మోడల్ గా భావిస్తున్నారు.

1939 సంవత్సరంలో అక్టోబర్ 15వ తేదీన తమిళనాడు రాష్ట్రం రామేశ్వరంలో జిస్మించిన దాక్టర్ ఎపిజె అబ్బుల్ కలాం జయంతి రోజైన అక్టోబర్ 15ను ప్రపంచ విద్యార్థుల దినోత్సవంగా నిర్ణయించింది. అబ్బుల్ కలాం చేసిన కృషి, చిత్రశాస్త్రాల విభిన్న మార్యాదల ప్రయత్నం చేశాడనీ, ఆయన సిద్ధాంతాలు కూడా చాలా స్వప్పంగా ఉన్నాయి. సగటు విద్యార్థిగా ఎదిగేందుకు, కేవలం పార్శవపుస్తక పరిజ్ఞానం మాత్రమే సరిపోదని, తన సిద్ధాంతాలను చదవడం, వాటిని ఆచరణాత్మక అనువర్తనాలను అర్థం చేసుకోవడం వంటి అన్ని ఎంపికలను అన్వేషించాలి.

యువతకు స్వార్థి..

తన రాజకీయ, శాస్త్రియ జీవితమంతా దాక్టర్ కలాం తనను శాస్త్రియుడిగా భావించారు. అందుకే అతను విద్యార్థుల నుద్దేశించి మాటల్డాచేటప్పుడు చాలా సంతోషంగా ఉండటం వల్ల వారిని విద్యార్థుగా మారేలా చేసింది. ఆయన సిద్ధాంతాలు కూడా చాలా స్వప్పంగా ఉన్నాయి. సగటు విద్యార్థిగా ఎదిగేందుకు, కేవలం పార్శవపుస్తక పరిజ్ఞానం మాత్రమే సరిపోదని, తన సిద్ధాంతాలను చదవడం, వాటిని ఆచరణాత్మక అనువర్తనాలను అర్థం చేసుకోవడం వంటి అన్ని ఎంపికలను అన్వేషించాలి.

- దక్కన్మధ్యమ్, m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

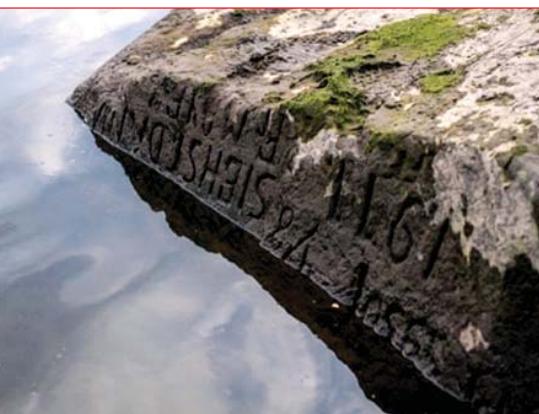

యూరప్ ఖండంలో

తీవ్రమైన కరువు దేనికి సంకేతం?

“ప్రతీకారం తీర్చుకుంటున్న ప్రకృతి” శేర్మికన అక్షోబర్ 2021 సంచికలో వ్యాసం రాసి ఉన్నాను. దానికి కొనసాగింపుగానే ఈ ఏడు యూరప్ ఖదాన్ని అతలాకుతలం చేసుకున్న కరువును విశ్లేషించు కుండాము. యూరప్ లో ఈ యేదు సంభవించిన కరువు పరిస్థితులు ఏర్పడిన దానికి ముందే భారత్ సహా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఇటీవలి కాలంలో సంభవించిన ప్రకృతి విపత్తులను ఒకసారి మననం చేసుకుండాము. 2013లో జరిగిన కేదార్నాథ్ దుర్ఘటన, 2021 ఫిబ్రవరి 8న జరిగిన రిషిగంగా నదికి ఆకస్మికంగా వచ్చిన వరదలు, అమెరికా రాష్ట్రాల్ని టెక్సాస్, మిసిసిపి తదితర రాష్ట్రాలలో సంభవిస్తున్న కనీపిసీ ఎరుగని మంచు తుఫానులు, 2020 అక్షోబర్లో, 2022 జూలై లో తెలంగాణలో కురిసిన కుండపోత వర్షాలు, అసాధారణ వరదలు, 2019 లో కేరళలో సంభవించిన వరద విధ్వంసం, 2022 ఆగస్టులో పొకిస్తాన్లో సంభవించిన వరదల భీభత్సం, ఇంకా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సంభవిస్తున్న అనేకానేక ప్రకృతి విపత్తులు. ఇప్పుడు కూడా మనిషిపై ప్రకృతి తీర్చుకుంటున్న ప్రతీకారంగానే భావించాలి. ఈ విపరీత పరిస్థితులను పర్యావరణ శాస్త్రవేత్తలు, సంబంధిత నిపుణులు దశాబ్ద కాలంగా అంతర్జాతీయ వేదికల మీద విస్మయంగా చర్చిస్తున్నారు. విశ్లేషిస్తున్నారు. భారత్ లో కూడా ఈ చర్చ జరుగుతున్నది.

గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వాతావరణంలో తీవ్రమైన మార్పులు చోటు చేసుకుంటున్న సంగతిని వారు గుర్తు చేస్తునే ఉన్నారు. భూగోళం మీద రోజురోజుకు ఉప్పోస్తోగతలు పెరుగుతున్నాయి. వరస కరువులు లేకపోతే అతి వరదలు సంభవించి ప్రజలు కడగండ్ల పాలవుతున్నారు. ఈ వాతావరణ మార్పులకు (Climatic Changes) అనేక కారణాలు ఉన్నప్పటికీ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఏటా లక్ష్మాది చదరపు కిలోమీటర్ల మేర అడవుల నరికివేత ప్రధానమైన కారణంగా ముందుకు వచ్చింది. ప్రతీ నిమిషం ఒక ఘట్ బాల్ మైదానం అంత అడవి అమేజాన్ అడవుల నుంచి మాయం

ఎల్చి నదిలో డెసిన్ వద్ద బయటపడిన రాతి శాసనం

అవుతున్నది. 2018లో సుమారు 3.60 మిలియన్ హెక్టార్ల ఉపస్థ మండల అడవులు (Tropical Forests) భూమి మీద నుంచి మాయం అయినట్టు ఒక అంచనా. అడవుల నరికివేత వలన భూగోళంపై ఉప్పోస్తోగతల్లో తీవ్రమైన మార్పులు సంభవిస్తున్నాయి. ఈ కారణంగా భూగోళం మీద వాతావరణంలో విచిత్రమైన, అనుహ్యమైన మార్పులు నెలకొంటున్నాయి. తీవ్రమైన వరదలు లేదంటే తీవ్రమైన కరువులు దాదాపు ప్రతీ ఏటా ఏదో ఒక చోట పునరావృతం అపుతున్నాయి. కరువులు ఒకప్పుడు ఆధ్రికా ఖండంలోనే చూసేవారం. ఇప్పుడు యూరప్ ఖండం, అమెరికా దక్షిణ రాష్ట్రాలు, చైన్యాలో తీవ్రమైన కరువు పరిస్థితులు దాపురించాయి. యూరప్ కరువును పర్యావరణ వేత్తలు 500 ఏండ్లకు ఒకసారి వచ్చే కరువుతో (500 year frequency drought) పోల్చారు. నదులలో తగ్గిపోతున్న నీటి ప్రవాహాలు, జలాశయాల్లో తగ్గుతున్న నీటి నిల్వలు ఈ తీవ్రతను చాటి చెపుతున్నాయి.

యూరప్ కరువు పరిస్థితులు :

చెక్ రివఫ్లిక్ ఉత్తర ప్రాంతంలో జర్మనీ సరిహద్దుకు దగ్గరలో ఉన్న ఎల్చి (Elbe River) నది ఒడ్డున ఉన్న డెసిన్ పట్టణం వద్ద మనిగిపోయి ఉన్న రాతి శాసనం బయట పడింది. దాని మీద రాసి ఉన్న అక్షరాలు “If you see me, then weep”. ఈ డెసిన్ రాతి శాసనం చివరిసారిగా దర్శనమిచ్చింది 1616లో. వీటిని “హంగర్ స్టోన్” అని కూడా అంటారు. అంటే 406 సంవత్సరాల తర్వాత ఇది బయటపడిందన్న మాట. ఈ రాతి శాసనం బయట పడినదంటే మధ్య యూరప్ దేశాలలో తీవ్రమైన కరువు పరిస్థితులు దాపురించాయని అర్థం. ఈ రాతి శాసనంతో పాటు జలాశయాల్లో ఎన్నో ఏళ్ళగా మనిగిపోయి ఉన్న గ్రామాలు, పట్టణాలు, పురాతన కట్టడాల శిథిలాలు బయటపడుతున్నాయి. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో మనిగిపోయిన నౌకల శిథిలాలు బయటపడినాయి. శతాబ్దాలు, దశాబ్దాల అనంతరం ఇవి బయట పడడంతో పరిశోధకులు వివిధ రకాల అధ్యయనాలకి వీటిని వేదికలుగా ఎంచుకుంటున్నారు.

తూర్పు జర్మనీ ట్రెస్చెన్ నగరం వద్ద ఎండిపోయిన ఎల్లీ నది.
నిలచిపోయిన జల రవాణా

ఎండిపోయిన పో నది దృశ్యం

జర్మనీ, నెదర్లాండ్, స్పెట్టర్ లాండ్ దేశాల ఆర్థిక వ్యవస్థకు వెన్ను దన్నగా ఉండే ట్రైన్, ఇటలీ లో 2900 కిలోమీటర్లు ప్రవహించే పో నది, సెర్పియా, చెక్ రిపబ్లిక్ తదితర పది దేశాల గుండా ప్రవహించే దాన్యాచే, దాని ఉపనదులు, మొసెల్లి, ఎల్లీ, స్పెయిన్, పోర్చుగల్ దేశాలలో ప్రవహించే లిమా, ఇంగ్లాండ్ లో ప్రవహించే థేమ్స్, ప్రాన్స్లో ప్రవహించే లోయెర్ తదితర జీవ నదులు ఎండిపోవడంతో జల రవాణాకు తీవ్రమైన అంతరాయం ఏర్పడి యూరప్లో సరకుల రవాణా దెబ్బతిన్నది. యూరప్ ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఈ కరువు పరిస్థితులు తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపిస్తున్నాయి.

ఇటలీలో అతి పొడవైన నది పో (Po). ఈ నదిలో గత 70 సంవత్సరాలలో లేనంత తక్కువ స్థాయికి నీటి ప్రవాహాలు పడిపోయాయి. ఇటలీలో ప్రాచీన గ్రామాలు చాలా బయట పడినాయి. వీటిలో పొటు రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో నాజీల యుద్ధ నౌకల శిథిలాలు, 450 కిలోల బరువును పేలని బాంబు బయట పడింది. ఈ బాంబును నిర్వీర్యం చేయడానికి చుట్టూ పక్కల 3 వేల మంది ప్రజలను వారి ఇళ్ళ నుంచి ఖాళీ చేయించారట. ఓగ్లియో (Oglio) నదిలో పురాతన భవనాలు, ఎండిపోయిన కోమో సరస్సు (Lake Como) లక్ష సంవత్సరాల క్రితం జీవించిన జింక పురి, సింపోలు, ప్రైనాలు, రైనోలే అవశేషాలు కూడా బయటపడినాయట. ఇవన్నీ ఇప్పుడు పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలకు, జీవ శాస్త్రవేత్తలకు,

పరిశేధకులకు వేదికలుగా మారినాయి. పీటిని చూడటానికి కూడా పర్యాటకులు కూడా వేల సంఘ్యలో తరలి వస్తున్నారట.

రోమ్ నగరంలో టైబర్ నదిపై (Tiber River) నీరో చక్రవర్తి కాలంలో నిర్మాణం అయినదని చెప్పుబడుతున్న పురాతన వంతెన శిథిలాలు, నీరో తల్లి అగ్రిప్పినా నివసించిన విల్లా శిథిలాలు చాలా ఏళ్ళ తర్వాత బయటపడినాయి. సెర్పియాలో ఉద్యతంగా ప్రవహించే దాన్యాచే (Danube) నది వంద సంవత్సరాలలో ఎన్నదూ లేనంత తక్కువ స్థాయి ప్రవాహాలు నమోదు అయినాయి. ఈ నదిలో కూడా జర్మనీ యుద్ధ నౌకల శిథిలాలు బయటపడినాయి. స్పెయిన్లో లిమా నదిపై (Lima River) నిర్మించిన ఆల్ఫో లిండోసా (Alto Lindoso) జలాశయంలో మునిగిపోయిన అనేక గ్రామాలు బయటపడడంతో వాటిని చూడటానికి స్పెయిన్ ప్రజలు క్యా కడుతున్నారట.

ఇటలీలో కొంచాన్ (Conchas) జలాశయం ఎండిపోవడంతో క్రీస్తు పూర్వం 69- 79 మధ్య కాలంలో రోమన్ చక్రవర్తి నిర్మించిన కోట శిథిలాలూ బయటపడినాయి. 5.9 ఎకరాల విస్త్రించులో నిర్మించిన ఈ కోటను రోమన్ చక్రవర్తులు క్రీస్తు శకం 120లో వదిలేసినట్టు చరిత్రకారులు చెపుతున్నారు.

స్పెట్టర్ లాండ్, నార్సీ దేశాలలో కరుగుతున్న మంచ గ్లోబియర్లు ఇనుప యుగపు పురాతన రహస్యాలను బయటపెడ్తున్నాయి. లండన్ నగరం మధ్యలో సుంచి ప్రవహించే థేమ్స్ నది కూడా ఎండిపోయింది.

జర్మనీలో బెరిచ్ నదిపై నిర్మించిన ఎడర్సీ జలాశయంలో వార్డేక్ వద్ద తేలిన గ్రామ శిథిలాలు

ఎండిపోయిన థేమ్స్ నది

రోమ్ నగరంలో ట్రైబర్ నదిలో బయటవడిన వరాతన వంతెన శిథిలాలు

లిమా నదిలో బయటవడిన ముంపు గ్రామం శిథిలాలు

ధేమ్స్ నది పుట్టిన చోట ఉష్ణ పవనాల వలన తీవ్రమైన కరువు పరిస్థితులు నెలకొని ఉన్న కారణంగా ధేమ్స్ నదిలోకి ప్రవాహాలు దారుణంగా పడిపోయాయి.

యూరప్ పెరుగుతున్న ఉష్ణీగ్రతలు, ఉష్ణ పవనాల కారణంగా జనజీవితం అస్తవ్యస్తంగా మారిపోయింది. తాగునీటికి కొరత ఏర్పడింది. వ్యవసాయానికి, జల విద్యుత్ ఉత్పత్తికి నీటిని వినియోగించే పరిస్థితి లేదు. తీవ్రమైన కార్బిచ్యూలు వ్యాపిస్తున్నాయి. వాటిని అర్ధానికి నీరు దొరకడం లేదు. యూరపోయన్ కమీషన్ ఈ పరిస్థితిని Criticalగా అభివర్ణించింది. జూలై నెల మధ్య నాటికే యూరప్ ఖండంలో 45 శాతం భూభాగానికి కరువు హెచ్చరికలు జారీ అయింది. 15 శాతం భూభాగం కరువు పరిస్థితిలోకి వెళ్లిపోయిందని ప్రకటించింది. ఫ్రాన్స్ లో 100కు పైగా మునిసిపాలిటీలు తీవ్రమైన నీటి కొరతను ఎదుర్కొంటున్నాయి. 85 శాతం లోటు వర్షపాతం నమోదు అయిన కారణంగా ఈ కరువు దాపురించిని కమీషన్ అభిప్రాయపడింది. సాగునీటి కొరత కారణంగా పంటల సాగు దారుణంగా పడిపోయింది. యూరప్ లో ఆహార కొరత రాబోతున్నదన్న సంకేతాలు వెలువడినాయి. దీనికి తోడు రఘ్య ఉట్టీన యుధ్యం ఆపర దిగుమతులపై తీవ్రమైన ప్రభావాన్ని చూపిస్తున్నాయి. జలాశయాలు ఎండిపోవడంతో జల విద్యుత్ ఉత్పత్తి పూర్తిగా ఆగిపోయింది. థర్మల్, స్వాక్షియర్ విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో కోత విధించే పరిస్థితి తలవెత్తింది.

ఈ విపరీత ప్రకృతి ప్రకోపాలు యూరప్ లోనే కాదు భూగోళం అన్ని ఖండాలలో అనుభవంలోకి పస్తున్నది. అమెరికాలో దక్కిణ రాష్ట్రాలకు సాగునీరు, తాగునీరు, జల విద్యుత్తు అందించే కొలరాడో నదిలో నీరు కనిష్ట స్థాయికి చేరుకున్నది. 1200 టీఎంసిల నిల్వ సామర్థ్యం కలిగిన హావర్ డ్యాంలో నీటి నిల్వ కనిష్ట మట్టాన్నికి చేరుకున్నది. ఆ డ్యాం నీటిపై ఆధారపడిన రాష్ట్రాలకు నీటి సరఫరాలో కోట విధించింది అమెరికా ప్రభుత్వం. చైనాలో ఉద్యుతంగా ప్రవహించే యాంగ్సీ నదిలో కూడా నీటి ప్రవాహాలు దారుణంగా పడిపోయాయి. ఈ నది పరివాహక ప్రాంతాలలో చైనా ప్రభుత్వం కరువు హెచ్చరికలు జారీ చేసింది. రెండేళ్ల క్రితం చైనాలో తీవ్రమైన వరదలు

సంభవించాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా నెలకొని ఉన్న కారువుకు భిన్నంగా భారత్, పాకిస్తాన్, బంగాదేశ్, శ్రీలంక, నేపాల్ తదితర దక్కిణాసియా దేశాలలో తీవ్రమైన వరదలు ఆయా దేశాలను ఆతలకుతలం చేసున్నాయి. జపాన్ లో కూడా వరదలు బీభత్సాన్ని సృష్టించాయి. దీనికి గత రెండు దశాబ్దాలుగా పర్యావరణ వేత్తలు హెచ్చరిస్తున్నట్టు భూగోళం మీద రోజురోజుకూ పెరుగుతున్న ఉష్ణీగ్రతలే కారణం. ఈ వాతావరణ మార్పుల వలన మానవాళి తీవ్రమైన కష్ట నష్టాలకు బలి అవుతున్నది. ప్రాణ నష్టం, ఆస్తి నష్టం, తాగునీటి కొరత, ఆహార కొరత, మితి మీరిన కర్మన ఉధారాల కారణంగా కాలప్యం .. ఇవన్నీ మానవాళి జీవితాన్ని దుర్భరంగా మారుస్తునాయి.

మానవాళి కర్తవ్యం :

వాతావరణ మార్పులను నియంత్రించి తిరిగి గాడిలో వడేయాలంటే భూగోళం మీద అడవుల నరికివేతను నియంత్రించడం, నరికివేతకు గురి అయిన అడవులను తిరిగి పునరుష్టివింపజేయడం, కర్మన ఉద్ధారాలను నియంత్రించడం తప్పనిసరి అవసరమని పర్యావరణవేత్తలు భావిస్తున్నారు. గడచిన 10 సంవత్సరాలలో ఏటా 5. 20 మిలియన్ హెక్టార్ అడవిని మనం భూమి మీద నుంచి మాయం చేసున్నాయి. కాబట్టి భూమి మీద అడవులను పునరుష్టివింపజేయడం, పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడడం, వాతావరణ ఉష్ణీగ్రతను పెంచే కర్మన ఉధారాలను (Carbon Emissions) తగ్గించడం మానవాళి ప్రథమ కర్తవ్యమని పర్యావరణ శాస్త్రవేత్తలు దశాబ్దకాలంగా చెపుతున్నారు. లేనివో మనిషి సహ అన్ని జీవజాతుల మనుగడ ప్రమాదంలో పడిపోతుంది. సముద్ర మట్టాలు పెరిగి కొన్ని దేశాలు, నగరాలు ప్రపంచ వటం నుంచి మాయమయ్యే పరిస్థితులు దాపురించనున్నాయి.

యూరప్ లో ఉత్పన్నమైన అఱి తీవ్రమైన కరువు మానవాళికి ప్రకృతి పంపిన ప్రబలమైన హెచ్చరిక. ప్రపంచ దేశాలు ఈ అంశాన్ని అత్యధిక ప్రాధాన్యత కలిగిన అంశంగా భావించి తగు చర్యలు తీసుకోక తప్పదు.

- శ్రీధర్రావ్ దేవ్శ్రాండ్
e : irrigationosd@gmail.com

తోకలేని విట్ట

అక్టోబర్ 9

'వరల్డ్ పోస్ట్ డే'

ఒకప్పుడు ఓ వెలుగు వెలిగిన ఉత్తరం నేడు పెద్దగా కనిపించడం లేదు. ఎన్నో వార్తలను మొసుకువచ్చే పోస్టు మాన్ పైకిల్ బెల్లు నేడు మూగబోతోంది. చెక్కులాజీ కారణంగా నేడు క్షణాల్లోనే సమాచారం చేయి పరిశీలి ఉండడంతో పోస్టు లెటర్ అవసరం పెద్దగా లేకుండా పోయింది. అయితే ప్రస్తుతం ఎన్ని రకాల సమాచార వ్యవస్థలు అందుబాటులోకి వచ్చినా.. పోస్టుల్ సర్వీసులను ఆదరించేవారు, వాతితో అనుబంధం కొనసాగిస్తున్న వారు కూడా ఉన్నారు. ఈ నేపథ్యంలో నేడు ప్రపంచ పోస్టోఫీస్ దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రత్యేక కథనం..

నిన్న మొనుటి వరకూ బెలిఫోన్ కలిగిన వారు. మధ్యతరగతి, పేదవాడికి పోస్టోకార్డ్. కనీసం ఐదు దశబ్దాల భారతీయుల జీవన భావేద్యగాలు లేఖలు, ఉత్తరాలు, ఇంటర్వ్యూ కార్డులు, మనీ ఆర్డర్, తోకలేని విట్ట తొంబై ఆమడలు అనే కథలు వీటి చుట్టే తిరిగాయి. ఉత్తరం లేకపోతే... పోస్ట్ మేన్ లేకపోతే ఆ జ్ఞాపకాలు ఉండేవా?

గాంధీ గారికి ఉత్తరాలు రాయకుండా ఏ రోజూ గడవలేదు. నెప్రశా జైలులో ఉండి తన కుమార్తె ఇందిరకు తెగ ఉత్తరాలు రాశారు. ఉత్తరం రాయడం ఒక మర్యాద. ఉత్తరం అందుకోవడం ఒక గౌరవం. ఉత్తరాలు ఒకరికొకరు రాసుకుంటూ ఉండటం స్నేహం. కాని ఉత్తరం కేవలం పెద్దవాళ్ల వ్యవహారంగా కొంతకాలమే ఉంది. పేదవాళ్లు, మధ్యతరగతి వారు ఉత్తరాలను మొదలెట్టారు. వీధి మొదలులో వేలాడదిని ఉండే ఎవరటి పోస్టు డబ్బును గుర్తించారు. ఊళ్లో ఆ రోజుల్లో స్వాల్ఫర్ మేష్టేరు లేదంటే పోస్టోఫీస్ స్టాఫ్ కడా గౌరవనీయులు.

ఇక కథల్లో, నవలల్లో, సినిమాల్లో ఉత్తరాలు స్ఫైపించిన 'డ్రామా' అంతా ఇంతా కాదు. 'పోస్టు అను కేకతో పడక్కుల్లోని పరంధామయ్య గారు ఉలికిపుడ్డారు' అనే లైనుతో ఎన్నో కథలు మొదలయ్యాయి. ఉత్తరాలు అందక ఏర్పడిన అపార్టాలు, ఒకరి ఉత్తరం ఇంకొకరికి చేరి చేసే హంగామాలు, ఒకరి పేరుతో మరొకరు రాసే ప్రేమ లేఖలు.. వీటిలో పోస్టోఫీస్ లది ఏ పాపమా ఉండడు. కాని వారికి తెలియకనే వ్యవహారమంతా వారి చేతుల మీదుగా నడుస్తుంటుంది. ఉత్తరాలు

బట్టాడా చేయాల్సింది వారే కదా.

కొందరు పోస్టోబార్స్ నంబర్ తీసుకుని ఆ నంబర్ మీదే సవాలడ్డు వ్యవహారాలు నడిపేవారు. బుక్సోస్ట్సు ఉపయాగించి పుస్తకాలు పంపని కవలు, రచయితలు లేరు. రిజిస్టర్ పోస్టు విత్ దృష్టి అక్కాలెడ్జ్ మెంట్ అయితే ఆ ధీమా వేరు. 'బెలిగ్రామ్ ట్రూప్ పాజిటివ్ ఇమేజ్ లేదు. అది వచ్చిందంటే ఏదో కొంపలు మునిగే వ్యవహారమే.

సంతప్పరం పొడుగూతా సేవ చేసే పోస్టోఫీస్ మహా అయితే అడిగితే దసరా మామాలు. అది కూడా ఇప్పుక వారిని చిన్నబుచ్చేవారు కొందరు. చాలీ చాలని జీతంతో, ఎండసక వానసక సైకిల్ తొక్కుతూ ఇల్లిల్లు తిరిగి క్లేమ సమాచారాలు ఇచ్చి ఊరచింప చేసే ఆత్మియుడు పోస్టోఫీస్ మధ్యతరగతి భారతదేశంలో కనిపించని పాత్ర పోషించాడు.

ఇవాళ కథే మారిపోయి ఉండవచ్చు. ప్రతి ఒక్కరి సెల్ఫోన్లో ఒక పోస్టోఫీసు, బ్యాంకు, బెలిగ్రామ్ ఆఫీసు ఉండొచ్చు. కాని ఆ రోజుల్లో ఉండే మానవీయ అంశ ఈ కృతిమ మెష్టేన్లో ఎక్కుడిది. చేతిరాతతో అందుకునే ఉత్తరం జాడ ఎక్కుడిది. ఆ చెరగని గుర్తు ఎక్కుడిది. దాచుకున్న ఉత్తరాలు జ్ఞావకాల మూలంగా మారడం ఇవాళ ఎవరికి తెలుసు. ఆ కాలానికి ధన్యవాదాలు. ధ్యాంక్కు పోస్టోఫీస్.

వరల్డ్ పోస్ట్ డే హిస్టోరీ..

ప్రతీ సంవత్సరం అక్టోబరు తొమ్మిదిన వరల్డ్ పోస్టోఫీస్ దినోత్సవమైని నిర్వహిస్తారు. 1874లో స్వీట్లురాల్డ్ నెట్వర్క్ యూనియన్ (UPU) ను ఇదే తేదీన స్థాపించారు. ప్రపంచ దేశాలలో సమాచార మార్పిడికి పోస్టు కమ్యూనికేషన్ వ్యవస్థగా నిలిచిన పోస్టోఫీసుల సేవలు ఈ తరం వాళ్లకు అంతగా తెలియకోవచ్చు. కానీ కొందరు గొప్ప వ్యక్తుల లేఖల ద్వారా లక్ష్మాది మంది ప్రభావితం అయ్యావారు. గొప్ప వ్యక్తుల సేవల్ని స్వరూపం కుంటూ వారి పేరిట పోస్టోఫీసులను పోస్టోఫీసుల డిపార్ట్మెంట్ విడుదల చేస్తుంది.

- ఎసికె. శ్రీహరి,

m : 9849930145

e : ackvs08@gmail.com

పర్యావరణ పరిరక్షణ

భూమి, ఆకాశం, గాలి, నీరు, అగ్ని ఈ ఐదు పంచభూతాలు. పంచభూతాల సమ్ముఖీతమే ప్రకృతి లేదా పర్యావరణము. పంచభూతాల మయమైన ప్రకృతి వలనే ప్రాణికోటి ఆవిర్భవించింది. భవిష్యత్తులో కూడా ప్రాణికోటి మనుగడ కొనసాగవలెనన్న పంచభూతాలను అనగా పర్యావరణమును పరిరక్షించుకోవడం ఎంతైనా అవసరము.

ఈ పంచభూతాలు ఏవిధముగా కలుషిత హౌతున్నవి, వాటిని ఏవిధముగా పరిరక్షించుకోవాలి అన్న విషయం మీద ఆలోచన చేధాము

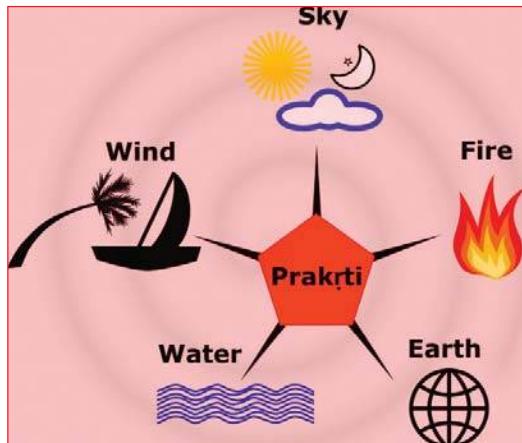
1) గాలి: గాలి లేనిదే మనం మరియు ప్రాణి కోటి ఒక నిమిషమైన బ్రతుకలేదు. అందుచేత గాలిని కలుషితం కాకుండ కాపాడు కొనవలయ్యాము. దుమ్ము భూశి, భూషికరీల నుండి వెడలే విషపాయువులు, వాహనములలో నుండి వెడలే బొగ్గు పులుసు వాయువు మరియు కట్టెలు కాల్చిన పొగ వలన గాలి కల్పు హౌతున్నది. దానిచే గాలిలో ఆమ్లజని శాతము తగ్గి ప్రాణాల ప్రాణాలకు ముప్పు ఏర్పడుతుంది.

అందుచేత భూములను పడవా పెట్టుకుండా పైరు పంటలతో కష్టి ఉంచాలి. కట్టెలను కాల్చువచ్చు. పెట్టోలు మరియు డిజిల్ వాహనాలను తగ్గించి విద్యుత్తు వాహనాలను వాడవలయ్యాము.

బొగ్గు ఆధారిత విద్యుత్తు ఉత్పత్తి కేంద్రాలను తగ్గించి సోలార్ విద్యుత్తు కేంద్రాలను నెలకొల్పుకోవాలి.

చెట్లు కార్బన్ దై ఆక్సిడెన్సు గ్రహించి ఆమ్లజనిని విడుదల చేయును కనుక చెట్లను బాగా పెంచవలయ్యాము. ప్రతి ఇంటికి కనీసము ఒక చెట్టెనను (వేవచెట్లు), కొన్ని చెట్ల పొదులను, కూరగాయల మొక్కలను, పూలచెట్లను పెంచవలయ్యాము. అప్పు కుటుంబంకు సరిపడు ఆమ్లజని మన ఇంటి వద్దే ఉత్పత్తి అగును. ఊరంతా నందన వనమగును.

2) నీరు: నీరు లేకుండా ఒక వారము రోజులకు మించి మనము బ్రతుక లేము. మరియు ప్రాణికోటి కూడా మనుగడ సాగించలేదు. ప్రాణికోటికి కావలయు ఆహారము వండుట్కె కూడా నీరు ఎంతేని అవసరము. అందుచే నీటిని కలుషితం కాకుండ కాపాడు

కొనుటయేగాక వేసవి కాలంకు కూడా సరిపోవ నీటిని భద్రపరచు కోవాలి. మనము మన ఇంటిలో వాడు నీటిని సబ్బులు వాడటం వలన కల్పు పరుచుచున్నాము. అందుచే సబ్బులను సాధ్యమైనంత వరకు వాడకూడదు. సబ్బులు వాడని నీటిని మనం ఇంట్లో చెట్లు చేయలు పెంచుటకు వాడి నీటిని పొదుపు చేయవచ్చును. ఘోక్కరీలు వదిలిన రసాయన వ్యర్థాలు వాగులలో నదులలో కలుయట వలన నీరు కలుషితమవుతుంది.

రసాయనిక వ్యర్థాలు వాగులలో కలువకుండ చర్య తీసుకోవాలి. వానాకాలం కురిసిన భారీ వర్షాల నీటిని ఇంట్లో ఇంకుడు గుంతల ద్వారా, చేసులో కండకాల ద్వారా భూమిలో ఇంకించు కొన్నచో

భూగర్భ జలమట్టం పెరిగి, వేసవి కాలంలో మనము బావుల ద్వారా పొంది నీటి అవసరాలను తీర్చుకొన వచ్చును. వానలే నీటికి ఆధారము కావున వానలను కురిపించుకొనే ప్రయత్నం చేయాలి. చెట్ల భాష్మి కరణము వలన మేఘాలు ఆకర్షించ బడి వానలు కురియును. కావున మనము చెట్లను బాగా పెంచ వలయ్యాము. వానలు బాగా కురియ వలెనన్న కనీసము భూమి మీద కనీసము 35 శాతము చెట్లు అడవులు ఉండవలయ్యాము. కాబట్టి చెట్లను పెంచడం ద్వారానే మన మనుగడను కాపాడుకోగలము.

3) అగ్ని: అగ్ని అంటే ఒక నివ్వే గాక ఊషము వెలుగు మరియు శక్తికి ఆధారములు. సూర్యుడు ఉష్ణశక్తికి మూలాధారము. సూర్యుని ఊష్ణశక్తి వలన వానలు కురియు చున్నవి. పంటలు పంచుచున్నవి. సూర్యుడు లేకున్న అసలు ప్రాణికోటి పుట్టుకే అసంభవము. భూమి సూర్యుని నుండి జీవకోటి బ్రతుకుటకు కావలసిన సమ ఉష్ణగ్రత దూరములో ఉన్నది. కావున జీవకోటి ఈ గ్రహముపై పుట్టే బ్రతుకు చున్నది. అందుచే సూర్యశక్తిని సద్గ్యానియోగం చేసుకోవాలి. వాతావరణం కలుషితం చేసే బొగ్గు ఆధారిత విద్యుత్తు కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. అప్పుడే పర్యావరణం కల్పించం కాదు.

4) భూమి: భూమి మీదనే సమస్త జీవకోటి బ్రతుకు చున్నది. భూమి మీదనే నీరు, సూర్యశక్తి, మరియు గాలి వలన పంటలు

పండుచున్నవి. భూమి చుట్టూ ప్రాణికోటి మనుగడకు కీలకమైన వాతావరణం నెలకొంది. కావున భూమి కల్పములబారి నుంచి కాపాడు కొన వలయును. భూమి లోపలి పొరల్లో గల సూక్ష్మజీవుల వలన పంటలు పండుచున్నవి కావున ఆ సూక్ష్మజీవులు నశించకుండ చూచుకోవలయును. అంటే వివక్షణారహితంగా రసాయనిక ఎరువులను, పురుగుల మందులను వాడకూడదు. సేంద్రియ ఎరువులను మాత్రమే వాడవలయును. భూమిపై కురిసిన వానసీటిని వెయ్యితుము భూమి పొరలలోనే ఇంకించ వలయును. అప్పడే భూమిలోగల సూక్ష్మజీవులు నశించకుండ అభీవృద్ధి చెంది భూమిని సారవంతము చేసి అధిక పంటలు పండగలవు. అంతేకాకుండా భూమి పొరల్లోనికి ఏ రసాయనిక పదార్థాలు చౌరిబడకుండ చూచుకొన వలయును. అప్పడే భూమిని రక్షించు కోగలము.

5) ఆకాశము: మన భూమి చుట్టూ ఆవరించి ఉన్న ప్రదేశమే ఆకాశము. ఈ ప్రదేశంలో గాలి ఆవరించి ఉన్నది. ఈ ఆకాశములోనే సూర్యుని ఊషా శక్తి వలన మేఘాలు ఏర్పడి భూమిపై వానలు కురియు చున్నవి. భూమికి ఎత్తులో ఓచోను పొరయుండి సూర్యుని యొక్క

అతి నీలలోఫింత కిరణాల నుండి మనలను కాపాడుచున్నది. ఈ ఓచోన్ పొర పెట్రోలియం వాహనాల నుండి వెలువదే కార్బన్ టై ఆట్మోడ్ వలన దెబ్బ తింటుంది. అందువలన అతిప్రస్తీ మరియు అనావృష్టి ఏర్పడి వరదలు మరియు కరువు కాటకాలతో మనము బాధ పడవలని యుండును. అందుచే మనం పెట్రోలియం వాహనాలను వాడటం అపి, విద్యుత్ వాహనాలను వాడవలయును. ధర్యల్ విద్యుత్ కేంద్రాలను అపి వేసి సోలార్ విద్యుత్ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.

పైన చెప్పి నట్టగా పంచభూతాలను ((ప్రకృతిని)) పర్యావరణంను పరిరక్షించుకోవడం ఎంతైనా ఆవసరము. అప్పడే మనము మన మనుగడను కాపాడు కోగలము. అందుచేత ప్రతి ఒక్కరూ పర్యావరణ పరిరక్షణ కోసం పాటు పడవలను.

- సంగో చంద్రమాళి

విత్రాంత చీఫ్ ఇంజనీర్, నీలిపారుదల శాఖ

e: scmouli6@gmail.com

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrachitecture.com

వావికొల్లులో ఉదయనచోదుని కొత్తశాసనం

నల్లగొండ జిల్లా గుండ్చపల్లి మండలంలోని వావికొల్లు గ్రామం పాలిమేరలో కందూరుచోదులనాటి కొత్తశాసనం లభించింది. ఇది తెలంగాణ చరిత్రలో కొత్తపేజీ. కందూరుచోదుల పాలనాకాలానికి చేర్చిన కొత్త విశేషణం.

నల్లగొండ జిల్లాకేంద్రానికి పొరుగునవున్న పానుగల్లు రాజధానిగా కందూరు-1100ల నాడును కందూరిచోదులు తొలుత కళ్యాణీ చాళుక్యలకు సామంతులుగా, తర్వాత కాక్షీయ సామంతులుగా 250యేండ్లు పాలించారు. ఈ శాసనంలో పేర్కొనబడిన ఉదయనచోదుడు నల్లగొండ జిల్లా శాసనసంపుటి, వా. 2లో సం. 25వ, క్రీ.శ. 1149నాటి సిరికొండ శాసనంలో ప్రస్తావించబడ్డాడు. ప్రస్తుత వావికొల్లు శాసనం ఉదయనచోదుని శాసనాలలో 3వది. క్రీ.శ. 1149నాటికి ముగిసిపోయిందన్న జగదేకమల్లుని పాలనాకాలాన్ని క్రీ.శ. 1158 వరకు చూపిన మొదటి శాసనమిది. గతంలో ఈ రాజుడే 1156 నాటి శాసనం భువనగిరి సమీపంలోని వడపర్తిలో(నేను పరిపురించినదే) దొరికింది.

కళ్యాణకటకం నెలవీటిలో ఉన్న కళ్యాణీచాళుక్య చక్రవర్తి త్రిభువనమల్లుదేవ (పెర్మానడి, ప్రతాప చక్రవర్తి, హెమవ్యాధిరాయ) బిరుదాంకితుడు 2వ జగదేకమల్ల పాలనాకాలంలో, అతని సామంతుడు, మహామండలేశ్వరుడు, వీరమహాశ్వరుడు, కందూరిపురవరాథిశుడు, కందూరు-1100లనాడు పాలకుడు, సూర్యపంశోధ్వవ కులతిలక కాశ్యపగోత్ర, కరికాలాస్వయ కందూరి ఉదయనచోద మహారాజులు యమ, నియమ, ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహర, ధ్యాన, ధారణ, మోనానుస్తోన, జప, ప్రామాది సమస్త సత్కర్మనిరత్నలైన అంగీరస, బార్ధస్సత్య, భరద్వాజ గోత్రజులైన తమ పురోహితులు సర్వదేవ సోమయాజులకు శకసం. 1080, బహుధాన్య నామ సం. భాద్రవద మాస శుద్ధ పంచాదశి(పోర్చిమ), ఆదిపారం, చంద్రగ్రహణమయంలో అంటే క్రీ.శ. 1158 సెష్టంబరు 10వ తేదీన బోడవిప్పట్టిను అష్టభోగతేజ స్వామ్యంగా, సర్వసమస్యంగా (సర్వజనులు గౌరవించునట్టు), ఏకభోగంగా (ఒక్కరే అనుభవించే విధంగా) ఇచ్చినట్లు శాసనం పేర్కొంటున్నది. ప్రత్యేకంగా సోమయాజులుగారు తమ సోదరులు కాయనపున, ఆదిత్య మంచిగారతో గృహ, క్షేత్రాలు(అల్లు, పొలము మొదలైన) సర్వార్థ (అన్నిరకాల ఆర్థిక) విషయాలలో విభక్తులైన (విడిపోయిన) ఉత్తరకాలాన (తరువాతకాలంలో) ఈ గ్రామాన్ని శాసనంగా పాందినాడని, ఏకభోగంగా స్వీకరించాడని శాసనం చెపుతున్నది.

వావికొల్లు శాసనంలో ప్రస్తావించిన అష్టభోగతేజ స్వామ్యంగా (అష్టభోగాలకు యజమానిగా) అంటే ఇచ్చిన దానాన్ని ‘విక్రయ, దాన, వినిమయ, జల, తరు, పాషాణ, నిధి, నిక్షేపాలతో ఏకభోగస్వామ్యంగా (ఒక్కరే అనుభవించుటకు) అనుభవించుటకు అనుమతించడం.

ఇచ్చిన దానాన్ని దానగ్రహీత ఏ విధంగా శాసనఫలాన్ని పొందవచ్చు ననేది ఈ శాసనపదం తెలియజేస్తున్నది.

శాసనకేశంలో అష్టభోగసంపదలనే మరొక విశేష శాసన పదముంది. అష్టభోగసంపదలంటే అన్నం, పస్త్రం, గంధం, పుష్పం, తాంబూలం, ప్రీ, శయనం, సంగీతాలనే ఎనిమిది విధాలైన సంపదలను అనుభవయోగ్యం చేయడం.

వావికొల్లు శాసనంలో సోమయాజులు తన సోదరులతో సర్వార్థ విషయాలలో విడిపోయిన తర్వాత ఈ గ్రామాన్ని దానంగా పొందినాడు కనుక తానొక్కడే అనుభవయోగ్యడని తెలుస్తున్నది.

వావికొల్లు శాసనపాతం:

సూర్య, చందులు

మొదటి వైపు:

1. స్వస్తి సమస్త భువనా
2. శ్రయ శ్రీపుర్ణిషపల్లభ మ
3. హోరాజాధిరాజ పరమేశ్వ
4. ర పరమభట్టారక సత్యా
5. శ్రయుకులతిలక చాళు
6. క్యభరణ శ్రీమత్రిభు
7. వనమల్లదేవ విజయ
8. రాజ్యముత్తరోత్తరా
9. భివృద్ధి ప్రవర్ధమాన
10. మాచంద్రార్ధతారకము
11. గా గల్యాణకటకము నె
12. లవిట సుభోత్సధా వి
13. నోదంబున రాజ్యము
14. చేయంగాం దత్పాదపద్మా
15. పజివి సమధిగత పంచ
16. మహాశబ్ద మహామం
17. దలేశ్వర విరమహాశ్వ
18. ర కోడురి పురవరాధి
19. శ్వర సూర్యపంశోధ్వవ కు
20. లతిలక కాశ్యప గోత్ర
21. కరికాలాస్వయ నామా
22. ది సమస్తప్రశ్ని సహి
23. తం శ్రీమన్సుహోమం
24. దలేశ్వర కందూరి ఉద

రెండవ వైపు

25. యాదిత్యదేవ చో
26. ద మహోరాజులు త
27. మ పురోహితు
28. లైన స్వస్తి యమ
29. నియమ ప్రాణ
30. యమ ప్రత్యహి(ర)
31. ధ్యాన ధారణ మౌనాను
32. స్నాన జపహోమా
33. ది సమస్త సత్కర్మ
34. నిరత అంగిరస బా
35. ర్షస్వత్య భారద్వాజ
36. గోత్రజ్ఞలైన స
37. ర్వదేవ సోమ
38. యాజులకు వా
39. రు తమ్ములు
40. 'కాయనపునం'గారి
41. తొడా 'నాదిత్య'
42. మంచిం'గారి తొ
43. డాను గృహజ్ఞేత్రా
44. ది సర్వార్థ విషయ
45. ము నందూను వి
46. భక్తులైన ఉత్తర
47. కాలాన

మూడా వైపు:

48. స్వస్తి శక వర్షా
49. తీ 1080 అగు బ
50. హూధాన్య సంవత్సర
51. భాద్రపద శుద్ధ పంచా
52. దశినాదివారాన సో
53. మగ్రహణకాలాన
54. కందూరి వేయిన్ను
55. ఱూడలోణ పుట్టము
56. తూర్పున నాడ్దెటి
57. డెభయింబి
58. లోనా బొడవిపు

59. ఔళ్ళ (ఇ)ప్ప భోగతేజ
60. స్నామ్యముగా స
61. ర్వముస్యముగా
62. ధారాఫూర్వకమై
63. ఏకభోగము ఇ
64. చ్ఛిరి1..11 స్వదత్తాం ప
65. రదత్తాంవాయోహ
66. రేతు వసుంఘరాం షష్ఠి
67. ర్వశో సహప్రాణి విస్తూ
68. యాం జాయతే క్రిమిః

నాలుగో వైపు:

69. స్వదత్తాధ్విగుణం పు
70. జ్యోం పరదత్తాను పా
71. లనం1 పరదత్తా
72. పహారేణ స్వదత్తం
73. నిష్పలం భవేత్
74. సామాన్యోయం ధర్మ
75. సేతు స్వాణాం
76. కాలేకాలే పాలని
77. యో భవధ్యిః సర్వ
78. నేతాన్యావినః పార్థి
79. వేంద్రాన్యాయో భూ
80. యో యాతచే రా
81. మచంద్రః

ఈ శాసనస్తంభం వావికాల్లు గ్రామం ఆనుకుని పారే చారగొండ వాగు వక్కనున్న పాలాలలో లభించింది.

కవి, మిత్రుడు తగుళ్ళు గోపాల్ స్నేహితుడు వావికాల్లు నుంచి పంపిన శాసనం భోటోగ్రస్తి ఆధారంగా ఈ రచన. శాసనం గుర్తించి నాకు పంపిన వారికి ధన్యవాదాలు.

- శ్రీరామోజు పూర్ణోపాల్,
m : 99494 98698
e: akshara25@gmail.com

జానపద కళారూపాల్లో దక్కనీ కళాసంస్కృతి

ప్రపంచ జానపద కళ ఉత్సవాలను ప్రతీ సంవత్సరం ఆగస్టు 22నాడు జరుపుకోవడం అనవాయితీగా వస్తోంది. లిఖిత సంప్రదాయానికి ముందే దేశదేశాల్లో జానపద కళారూపం మాఫిక సంప్రదాయంలో కొనసాగుతూ వచ్చింది. అపు రూపమైన విజ్ఞానాన్ని అందించిన ఈ జానపదకళ జాతుల వారసత్వసంపదగా మిగిలి పోతోంది. అంతేగారు అది జాతుల సాంస్కృతిక చివ్వుగా కూడా నిలిచి పోతోంది. వాస్తవంగా జానపద అస్తిత్వమంతా జానపద కళా వైభవాల్లోనే నిక్షిపుమై ఉంది. ఒక్క కళలే గారు మానవ మనుగడకు శాస్త్రీయ దృక్కూఫన్ని కలిగించింది జానపదమేనేది నిజం.

ఏ దేశంలోనైనా జానపదులనేవారు సామూహికంగా కొన్ని సంప్రదాయాలను కలిగించారు. ఆ సంప్రయాయాల నుండి నిష్పన్నమైనదే జానపద విజ్ఞానం. ఆ విజ్ఞానాన్ని సుసంపన్చంచేనేవి జానపదకళలు మాత్రమే. చరకళల్లో ప్రధానమైన ప్రదర్శన కళల్లో స్వత్యం, నాటకం, చిత్రపటం ప్రదర్శన ముఖ్యమైనవి. అభినయ ప్రాధాన్యం కలిగిన స్వత్యంలో అలంకరణలతో పాటు సంగీతం, సాహిత్యాలు మరింత సాగనులను చేకార్యాలు. అలాగే అవి నాటకానికి కూడా ఆయుషును పోతాయి. చిత్రపటం ప్రదర్శనలో అలంకరణ, సంగీత, సాహిత్యంతో పాటు గాత్రం కూడా పటం ప్రదర్శనము మరింత కళాత్మకంగా తీర్చిదిద్దింది.

కళా రూపాల్లో శిష్ట జానపద కళలు

భారతీయ శిష్ట జానపదకళలు రైలు పట్టల్లూ సమాంతరంగా అభివృద్ధి చెందుతూ వస్తున్నాయి. శిష్టకళా రూపాల శిలులుగా, దేవాలయాలుగా, చెక్కడాలుగా ఉండిపోతాయి. ఈ శిల్పవాస్తు, నిగమ శాస్త్రాలన్నీ ప్రాచీనపురాణాల్లో నిక్షిపుమైనాయి. అలాగే చరకళలను చిత్రకళ, నాట్య, సంగీతగానాదులు ఒకటరంసుండి మరోతరానికి సంక్రమిస్తూ వస్తున్నాయి. శిష్ట కళలుశాస్త్రీయతను అనుసరించి మనగలుగు తున్నాయి. ఇవి శాస్త్రీయ దృక్కూఠం కలిగి ఉంటాయి. స్థిరత్వ గుణం కలిగుంటాయి. ఇవి ఒకటరం నుండి మరోతరానికి ప్రసారమవుతూ ఉంటాయి. ఈ కళలు సతతం ప్రజల్లో ప్రసారమవుతూ పదునెక్కి కొత్త పోకడలను సంతరించుకొంటాయి.

శిష్టకళలకంటే భిన్నమైనవి జానపద కళలు. వృత్తి పరంపరాగత కౌశలమే జీవగరి. నైపుణ్యతే సజీవంగాఉంచు తుంది. సరళ భావాల్ని ప్రతిబింబిస్తాయి. శిష్టకళలు నాగరిక వృత్తికారుల కారణంగా వైయక్తికంగా నిలిచి పోతాయి. జానపద కళలకు ఆ ప్రమాదంలేదు. స్వామ్యావికంగా ఆ జానపద కళలు సామూహిక మనో భావాలకు

ప్రాధాన్యమిస్తుంటాయి. శిష్ట శిల్పంలాంటివాటికి స్వయం ప్రేరణ ఎక్కువ. జానపద శిల్పంలాంటి వాటికి పస్తు నిష్పత్తి ఎక్కువ. అందుకని జానపద కళారూపాల్ని కళాదృష్టితోనే గాక సామూహిక దృష్టితో చూడాల్సిన అవసరంఉంది. కుండ, ఇనుపగోళం, వడ్రుం, నీర (మద్యం) స్ఫ్టై నాగరికతకు నడకను నేర్చాయి. బుట్టలు, బోమ్మలు, ఆభరణాలు లాంటి స్ఫ్టై హస్తకళలు ప్రతిబింబిస్తున్నాయి.

దక్కనీ కళా సంస్కృతి

భారతీయ కళాసంస్కృతుల్లో దక్కనీ కళాసంస్కృతికి ఎంతో ప్రాధాన్యముంది. దక్కిణభారతంలో కుతుబ్ షాహీలు 1296 నుండి 1687వరకు పాలించిన గోల్గొండ రాజ్యంలో, నిజాం షాహీలు 1724నుండి 1948 వరకు హైదరాబాద్ నేలిన కాలాలలో

తెలుగుకళలు జీరుగా అభివృద్ధిచెందాయి. చిత్రలేఖన, సకాయి చిత్రపట తేలులకు దక్కనీ ప్రాంతం ఎంతో ప్రసిద్ధి చెందింది. అంతే గారు ముఖ్యంగా ఇక్కడి హస్తకళలైలి విదేశీకళా (పారశీలాంటి) సంస్కృతులతో మిత్రిత్వమై ప్రత్యేక తెలంగాణ తైలితో వర్ధిలింది. ఈ కళలకు పొరుగునస్తు మైసూరు, విజయనగర కళా చిత్రాలకు ఎంతో సారూప్యతను కలిగి ఉండడాన్ని విశేషించి చెప్పాలి. తశతళ మిరుమిట్లుగొల్పే బంగారం, తెలుపురంగుల వజ్రాలునైతం గోల్గొండ తైలిలో కనిపించడం మన కళా సంస్కృతులనే ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. అంగళలో రత్నాలు గోల్గొండ కోటాలో వజ్రాలు అమ్మేవారనే ప్రశస్తి చరిత్ర పుటలకెక్కింది.

ప్రదర్శనకళల్లో పటంకథాగానం

అరుదైన ఈ దక్కనీ పటం కళారూపం మీద తెలుగు రాష్ట్రాల్లో 3వింపద్ధతి క్రితమే ప్రత్యేక అధ్యయనాలు సాగుతూ వచ్చాయి. ఈ కళా రూపం దక్కిణ భారత ప్రాంతంలో నాలుగు వందల సంవత్సరాలుగా ఆప్రిత కులాల కళాకారులు చేత ప్రదర్శితమవుతూ

రావడం గుర్తించుకోవాలి. ముఖ్యంగా వృత్తి ఆధారిత పురాణాలు నిర్మిష్ట పోషకుల మూలపురుషుల చరిత్రలు వందలేండ్లుగా ప్రజల ముందు ప్రదర్శింపబడుతూ వచ్చాయి. ఇంత ప్రాముఖ్యాన్ని కలిగి ఉన్న ఈ పటం కళా రూప సంస్కృతి అందుబాటులో లేనందువల్ల 35 సంవత్సరాల క్రితం పరకు ప్రపంచానికి తెలియకుండా చీకటికోణంలో బ్రుగ్గింది. 1950-65 మధ్య కాలంలో ప్రభాత జానపద పరిశోధకుడు నేదునూరి గంగాధరం గ్రామ యాచకుల గురించి మొట్టమొదట వెలుగులోకి తెచ్చారు. 1955లో ఉస్కానియా విశ్వ విద్యాలయంలో తెలుగు జానపద గేయసాహిత్యం మీద పరిశోధన చేసినప్పటికీ పటం కళారూపం మీద దృష్టి సారింగలేదు. ఆ తర్వాత వృత్తి పురాణాల పటం కథాగానమంటూ ననుమాసస్వామి, పద్మనాయకుల కథాగానమంటూ భక్తిపత్నులరెడ్డి ఈ కళారూపం గురించి అధ్యయనంచేస్తూ వచ్చారు. కళాచరిత్రకారుడు జగదీశ్ మిట్టల్ జానపద కళారూపంమీద గొప్పక్షాపిచేసి 2014లో Deccani Scroll Paintings గ్రంథాన్ని రచించాడు. అందులో ఆయన దక్కునీ పటం కళారూపం అనేక అంశాలలో ఉన్నత వైనవి అయినప్పటికీ, భారతదేశంలోని బెంగాల్, రాజస్థాన్, మధ్యప్రదేశ్, గుజరాత్, కర్ణాటక ప్రాంతాలలో ఉత్సవి చేయబడిన స్టోల్స్‌లతో పోల్చినప్పుడు దీని కళా విలువలు పరిశోధకులకు తెల్పివచ్చాయాన్నారు. 2000 సంవత్సరం నుండి విశ్వ విద్యాలయాల్లో ఈ పటం కళా రూప సంస్కృతి అంశంగా పాల్యంశాలే గాదు

అంధ్రప్రద్రశ్, వార్త లాంటి ప్రముఖ ప్రతికల్లో ననుమాసస్వామి ధారా వాహిక పరిశోధన వ్యాసాలూ రాశారు. మరో అంశం శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తి ఛానల్ ఆయన మార్గదర్శనంలో 13 సీరియస్ చిత్రించి ప్రసారం చేసింది. అంతేగాదు చీకటి కోణంలోచి ఈ పటం కళారూప సాహిత్యం వెలువడుతున్న కారణంగా విశ్వ విద్యాలయాల్లో పిహాచ్.డి పరిశోధనలు జరుగుతూవచ్చాయి.

పటం కళారూపం స్వరూపం

చిత్ర పటం అనేది సమీక్షిప్తిస్తోంది. శ్రేత కళగా ఏర్పడింది. పటం కళగా నిర్మించి పటం కళారూప ప్రదర్శనకు ఆల్ఫైత కులాలు, పటం నిర్మాణానికి నకాషి కళాకారులు తరతరాలుగా సేవలందిస్తూ వస్తున్నారు. పటం నిర్మాణం పూర్తిగా సంప్రదాయ రీతిలో దేశి పద్ధతిలో తయారపడుంది. అజంతా కళ దీనికి మూలం. ఇది జానపద చిత్రకళా సంస్కృతికి సంబంధించింది. స్పృజన శీలత, దక్కతటన్న కళాకారులే దీన్ని నిర్మించగలరు. ఆ ప్రజ్ఞ పాఠపాలు కలిగిన కళాకారులే సకాషి వారు. మన సమాజంలో కులం పుట్టిన నాటినుండే ఈ నకాషి వృత్తి కనిపిస్తోంది. హిందువుల పెండ్లిక్కు అవశ్యకమైన ఐరోణి కుండల

మీద కళాత్మకంగా చిత్రాలువేసే పనినుండి చిత్ర పటం తయారీవరకు గల పనంతా నకాషిలదే. పోషక కులం కోసం ఆల్ఫైత.

× × ×

కులం ఆధార పడదం, ఆల్ఫైతుల మనుగడకోసం నకాషిలు చిత్ర పటం మీద కళా భండాలు చిత్రించడం ఒక సంప్రదాయంగా వస్తోంది.

చిత్రపటం తయారీని గమనిస్తే అది ఒక శాస్త్రీయ పద్ధతిలోనే సిద్ధంచేయడం కనిపిస్తోంది. మూడునుస్ర అడుగుల వెడల్పు, 36 అడుగుల పొదువున్న ఒక ఔను తెల్లబట్టము ఎన్నుకొని దాన్ని ఉత్కుండా తీసుకువచ్చి చదును నేలమీద పేర్చి, ఖడ్గేందు, (తుమ్మబుంక) గంజికలిపి వడబోసి, వెడల్పున్న కుంచెతో పూస్తారు. అది ఆరిన తర్వాత సల్లరంగు రేఖలతో అద్దకంచేసి వాటిమీద నప్పేరంగులు నింపుతారు. చిత్రించిన బొమ్మల కాంతి తగ్గకుండా పటంమీద బొమ్మల మీద సుదృ ఖడ్గే వేస్తారు. అలా వేస్తే బొమ్మలకు వేసిన రంగులు పక్కలకు ప్రాకాకుండా నిలిచిపోతాయి. కథాంశంలో

ప్రతిలను బట్టి తెల్ల, నల్ల, పసుపు, నీలి, ఆకుపచ్చ, ఎరుపులతో పాటు పసుపు పచ్చ తాళకం అనేదాన్ని ఉపయోగి స్తారు. నకాషిలు చిత్రించిన చిత్రపటంలో పోషిత కులాల సాంస్కృతిక చరిత్రనే దిద్దుతారు. ఒకసారి పటం నిర్మాణం చేయస్తే అది సూర్యండ్ల ప్రదర్శించడానికి ఉపయోగ పడతాయి.

పటం ప్రదర్శన విధానం

పటం కళారూప ప్రదర్శనలో నిలువుపటం, అడ్డంపటం రెండింటి ప్రదర్శనలో విభేదం కనిపిస్తోంది. రెండుగుంజలు అటోకటి, ఇటోకటి పాతి, పైభాగంలో ఆరు అడుగుల ఎత్తులో అడ్డంగా ఒక కర్రసుకట్టి నిలువు పటాన్నిదానికి పైనుండి కిందికి వేలాడేట్లుగా కడతారు. మొదట ఆరుగులు వేలాడిసి మిగితా పటాన్ని కింద నేలమీద చుట్టి పెడతారు. పటం కథాగానం చేసే ఆరుగురు కళాకారుల్లో ప్రధాన కథకుడు, సహ కథకుడు పటానికిరువైపులా నించుంటారు. మిగిలిన కళాకారుల్లో ఒకరు తబలా, మరొకరు హరోనీయం, ఇంకౌరు తాళాలు, మిగిలిన కళాకారుడు శృంగావాయిద్యాన్ని-తలో పనిలో ఉంటారు.

12 వృత్తులవారికి చిత్రపటాలు

వృత్తి పురాణాలు ప్రదర్శించడానికి మాధ్యమాలుగా ఉపయోగపడే ఈ పటం కళారూపాలు పరిమిత కులాలకే ఉండడం కనిపిస్తోంది. ఒక్కో కులానికి ఒకటి లేదా రెండు ఆల్ఫైత కులాలు ప్రదర్శించడం అనవాయితీగా వస్తోంది. ఈ విధంగా 12 వృత్తుల వారికి చిత్రపటాలుంటే వాలీని ప్రదర్శించడానికి 16మంది ఆల్ఫైత

కళాకారులున్నారు. 1. మాదిగ వృత్తి జాంబవరాణం పటం కళారూపం. వారికి డెక్కలి కళాకారులు కథాగానం చేస్తారు. 2. మాల వృత్తికి శివకంర మాల పటం కళారూపం. దాన్ని చెప్పడానికి గుర్తం కుల కళాకారులున్నారు. 3. కోయ పురాణం పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి పట్టెడ కళాకారులున్నారు. 4. గోండ జాతి పద్మాయకుల పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి తోటి కళాకారులున్నారు. 5. నాయాబ్రాహ్మణ వృత్తిపురాణం పటం కళారూపం. దీన్ని చెప్పడానికి అద్దరు కళాకారులున్నారు. 6. రజక వృత్తి మదేలు వృత్తిపురాణం పటం కళారూపం. దీన్ని చెప్పడానికి మరమయ్యలు, గంజికూటి కళాకారులున్నారు. 7. యాదవ వృత్తి పురాణ పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి మందెచ్చు, కొమ్ముల, తెరచీరల కళాకారులున్నారు. 8. కుమ్మరి వృత్తి పురాణం పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి పెక్కండ్రు కళాకారులున్నారు. 9. ముదిరాజు వృత్తి పురాణం పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి కాకి పడగల కళాకారులున్నారు. 10. పద్మకాలి వృత్తి పురాణం పటం కళారూపం. దీన్ని చెప్పడానికి కూనపులి కళాకారులున్నారు. 11. విశ్వ బ్రాహ్మణ వృత్తి పురాణం పటం కళారూపం. దీన్ని చెప్పడానికి పనన కళాకారులున్నారు. 12. గౌడవృత్తి పురాణం పటం కళా రూపం. దీన్ని చెప్పడానికి జెట్టి, ఏనూటి కళాకారులున్నారు. ఔ వాటిలో మదేలు వృత్తివారికి ఇద్దరు, యాదవ వృత్తి వారికి ముగ్గురు, గౌడ వృత్తి వారికి ఇద్దరు చొప్పున కళా ప్రదర్శన కళాకారులున్నారు. అయితే, మొత్తం 12 వృత్తులవారికి 16 పటం ప్రదర్శించే కళాకారులున్నారనేది గుర్తించుకోవాలి.

దేశ విశేషాలలో ప్రదర్శన కళలు

ప్రదర్శన కళల్లో అనేకమైన వాటిల్లో

చిత్రపటం దృశ్య రూపానికి సంబంధించింది. ఆ రోజుల్లో వృత్తిపురాణాలు ఆ చిత్రపటం ద్వారా ప్రదర్శిత మవడమంటే ఈనాటి పవర పాయింట్ ప్రెసెంట్స్ ఫెన్ లాంటీది. అది ఒకసమ్మీ శ్రీతమైన కళగా భాసించింది. దేశీయంగా తెలుగు రాష్ట్రాల్లో చిత్రపటం ప్రచారంలో ఉంటే, బీహోర్, బరిస్సా, బెంగాల్, కర్రాటక రాష్ట్రాల్లో పటచిత్రాలు తరతరాలుగా ప్రదర్శిత మవతూ వస్తున్నాయి. విశేషాలలో టిబెట్, ఇజ్రాయిల్ లలో Printed Scrolls, Dead Scroll Narratives లాంటి జానపద ప్రదర్శన కళలు ప్రచారంలోనున్నాయి. అలాగే మలేషియా, నేపాల్ లాంటి దేశాల్లోనూ ఇలాంటి ప్రదర్శనలు కనిపిస్తున్నాయి. 2015 మార్చిలో అంతర్జాతీయ జానపద కళలమీద హైదరాబాద్లో ననుమాన స్వామి రెండురోజుల నదన్ని నిర్వహించివచ్చుడు వేరు వేరు దేశాల పరిశోధకులు తమ దేశాల్లో ప్రదర్శితమవతున్న కళారూపాలను ప్రదర్శించారు. దేశీయంగా చిత్రపటం కళారూపాలు ఇక్కడి వృత్తుల పురాణాల కథాగానంతో

ప్రదర్శితమవతూ ఉంటే విశేషాలలో కేవలం రామాయణ, భారత జితవృత్తాలతో ప్రదర్శన కళలు ప్రదర్శితమవతూ వస్తున్నాయి. దేశీయ, విదేశీయ ప్రదర్శన కళలలో వృత్త్యాసం కొట్టోచ్చినట్టుగా కనిపిస్తుంది. అంతేగాదు దేశీయ చిత్రపటం కళారూపాలు వృత్తులకు, వృత్తి మాల పురుషుల వీరగాథలకు సంబంధించి ఉన్నాయి. విదేశీ కళా ప్రదర్శనలలో కేవలం రామాయణ భారత కథాగానాలు కనిపించడం పరిశోధకులకు దిమ్మదిరిగి పోయింది. సామాజిక చైతన్యం లోహించిందని బాహోటుగానే విమర్శించారు.

పటం ప్రదర్శన సాహిత్యం

వృత్తి పురాణాలలో ఆదిపురాణం మాదిగ వృత్తికి సంబంధించిన జాంబ పురాణం. కథాగానం చేసే కళాకారులు ఆశ్రితులైన డెక్కలి ఉప కులం. చైతన్యమేగాదు, రసరమ్య గీతాల్లు సాగిపోయే సృజన సాహిత్యం మంత్రముగ్గుల్ని చేస్తుంది.

‘నీల వర్షా ! జాంబవంతా ! ఏడున్నావయ్యా !

ఆకాశంలో ఉన్నావా ? గాలిలో ఉన్నావా ?

నది సంద్రంలో దాగి ఉన్నావా ?
జాంబవంతా !’

అంటూ జానపద కవి ఆ సన్నివేశాన్ని ఆసాంతం రసరమ్యం చేశాడు.

ఈ సాహిత్యం మామూలు దర్శ్యలో ఉండడం మనస్సును స్వందింప జేస్తుంది. దాని సుండి స్వార్థిని పొందిన సినీ కవి అవే అక్షరాల్ని వల్లవింపజేసి హృదయాల్ని దోచుకొనే తీరు గమనించండి.

‘ఏ మఱ్ఱి మాటున్నావో ఏ పొదల చాటున్నావో

ఏ గాలి తరగలమైనా.. ఊగి ఊగి

పోతున్నావో

కలగా.. నన్నే.. కవ్వించేవో..

చందమామలో ఉన్నాను.. చల్లగాలిలో ఉన్నానూ

నీ కంటి పాపలలోనా.. నేనూ దాగి ఉన్నానూ

నీలో.. నేనై.. నిలిచున్నాను’

అంటూ సినీ బాటిలో రక్తి కట్టించాడు. జానపద కవులే శిష్ట కవులకు మార్గ దర్శకులు అనేది నిజం.

మదేలు వృత్తి పురాణంలో శిష్టులను సైతం తలలూపే విధంగా గీతాన్ని రచించాడు జానపద కవి....

‘కొమ్మునురా విరుల రెమ్మునురా

కమగొనవేరా నా మనసే నీదాయెరా

ఈ కొమ్ము నీ సామ్మురా ఈ రెమ్ము పూ రెమ్మురా

పూ సుగంధ భరితమ్మురా కొమ్మునురా ...'

అంటూ జానపద కన్యక రతి వలపులలో హోల లాడిస్తుంది.
కవి తన ప్రతిభతో ప్రేక్షకుల్ని రసానందంలో ముంచేస్తాడు. అలాగే
మరో సన్నిఖేశంలో గీతాన్ని ఎత్తుగడలతో నడిపించాడు.

'జాజినమ్మా విర జాజినమ్మా

విరహా మోహం తీరదేమమ్మా

కలలో కనిపించే అందమొలికించే

రేరాజు నారాజు కవ్వించేనమ్మా'

అంటూ పదాలు పునరావృత్తమైనప్పటికీ నడుమ చేరిన విర
పదం రసరమ్ముతను తెచ్చిపెట్టింది.

ఈ జానపద కవి రజక వృత్తి గురించి
యదార్థంగానేగాదు అద్భుతంగా వర్ణించాడు.
సన్నిఖేశం మాసిన, చీకిన బొంతనుతికేది.

'ఎట్లా ఉతికేదవురా బొంత

ఈ కలిన మాటలు బొంక కింకా

సామాజిక జనరంలోపల కలిపి ఉతికి
తెలుపు చెయ్యతు

ధరణిలోన తీర్తి కొంత వగల మాటలు
పలుకనేలా' // ఎట్లా//

సౌదు నుస్కులం తడిపి ఉతుకకు
పొయ్యిమీద ఉడక పెట్టొద్దు

సీళ్లలో జాడించవద్దు బండమీద నువ్వు
బాదొద్దుర

భూమి మీద నువ్వు ఎండేయ వద్దు

గాలిలోనూ నువ్వు ఆరేయవద్దు // ఎట్లా//

వాస్తవికంగానే అయినా సృజనాత్మకత ఉట్టిపడుతోంది.
జానపద కవి ప్రతిభ శిష్టులైనా సరే మెచ్చుకోకుండా ఉండలేరు.

నాయాలూహమ్మా వృత్తి పురాణంలో పెళ్లి సందర్భంలో నాయికి
దోషి బ్రాహ్మణునికి జరిగిన సంవాదం కొంత క్రొత్తదాన్ని నింపింది.

ఎవ్వడివిరా నీవు ఇందేల వచ్చినావు ఎవ్వడివిరా నీవు
వొళ్ళు బలిసి నాడు ధనము దొంగలించుకు పోవును //
ఎవ్వడివిరా నీవు//

మూటనివ్వను పోరా నాయా నన్ను విడువుమోయా

నా మాట వినువరోరి మూటనివ్వను పోరా

కూలి చెయ్యరాదా మరియాదగ బతకలేవా

మూట నాది రోరి నా శ్రమను దోయకోరి

ఏటికి ఈ దొంగ బుద్ధి సిగ్గు నీకు
లేదా // ఎవ్వడివిరా నీవు//

సన్నిఖేశం సామాజిక అంశంలోకి
ప్రవేశ పెట్టడం అద్భుతమైన ఆలోచన.
ప్రేక్షకులను అలరించేది సామాజిక
వర్గాలను చతుర్మాంశాలను దృష్టి ఉన్నదగింది.

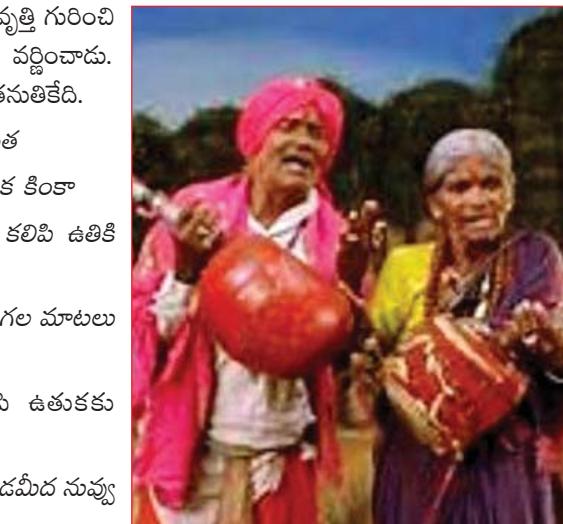
ఈలాగే మిగిలిన తొమ్మిది మంది
పోషక కులాల పటం కథా గానంలో ఆశ్రిత
కులాల సాహిత్యం గొప్ప విలువలను ప్రోది
చేస్తున్నాయని చెప్పడం మంచిది. వేల
సంవత్సరాలయినప్పటికీ వృత్తి పురాణాల
ప్రదర్శన, సాహిత్యం చీకటిలోనే ప్రుగ్గతూ
వచ్చింది. ఈ 50 సంవత్సరాలలోనే
జానపద పరిశోధకుల కృషిపుల్ల ఈ మాత్రం

వెలుగు చూడ్దం దక్కిణ భారతీయ సాహిత్యానికి మేలే జరిగింది.

- ప్రాఫెనర్ నమమాస స్వామి

m : 7013763438, 9848545949

e: nanumasaswamy@gmail.com

DECCAN
దక్కన్
సామాజిక, సాంస్కృతిక ఛానల్
CHANNEL

గోండు (కోయతూర్) భాష డిక్షనర్ - ఒక పరిశీలన

నిజమైన భారతీయులు ఎవరు? అనే ప్రత్యు ఉత్సవమైనపుడు అనులు ఈ దేశంలో మూలవాసి ఎవరు? ఆ మూలవాసులకు ఈ దేశంలో దక్కిన గౌరవం ఎలాంటిది? వారి ఆస్తిత్వ మూలాలు, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, భాషల రక్షణ పై, జీవన విధానంపై చర్చ జరిగినపుడు వారికంటు ఒక భద్రత దొరుకుతుంది. కానీ 75 ఏళ్ళ స్వాతంత్య భారత దేశంలో ఆ ప్రయుత్తం జరగలేదు. 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఈ దేశంలో 10 కోట్ల జనాభ గల ఆదివాసీలు ఉంటే, అందులో మధ్య భారత దేశ కేంద్రంగా 3 కోట్ల జనాభ గోండు సమాజంగా చెప్పబడే కోయతూర్ ప్రజలు ఉన్నారు, కానీ ఈ ప్రజలు మాట్లాడే గోండు భాషని మాత్రం రాజ్యంగం లోని 8 వ షెడ్యూల్ లో చేర్చక పోవడం తో నానాబీకీ భాష పూర్తిగా అంతరిస్తూ వస్తుంది. నేడు ఒక సర్వే లో కేవలం 5 శాతం జనాభా మాత్రమే గోండు భాష మాట్లాడుతున్నారు అంటే, భాష ఎంత వేగంగా అంతరిస్తుందో ఆర్థం చేసుకోవచ్చు. ఇటువంటి క్రమంలో మధ్య భారతంలోని కొంతమంది ఆదివాసీ పరిశోధకులు, బుద్ధి జీవులు, భాష రక్షణకు గోండి (కోయతూర్) భాష డిక్షనరి తయారు చేసి, దేశ వ్యాప్తంగా అందుబాటులోకి వచ్చేలా, అన్ని రాష్ట్రాల ఆదివాసీలకు ఉపయోగ పదేలా తయారు చేసిన సందర్భంతో పాటు, ఇంకా అనేక రకాల గోండు భాష పై వచ్చిన డిక్షనరీ లను ఈ వ్యాసం లో వివరించాలనేది నా యొక్క ఉద్దేశ్యం.

మధ్య భారత దేశంలో కోయతూర్ తెగ విభజన

ఈ దేశంలో చత్తిన్ ఘుడ్, మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, బరిస్సా, తెలంగాణ, అంధ్రప్రదేశ్ లలో కోయతూర్ లు మధ్య భారత దేశ కేంద్రంగా 3 లక్షల చదరపు కిలోమీటర్ల దట్టమైన అటవీ కొండ ప్రాంతంలో నివశిస్తున్నారు. కానీ నేడు వీరు మాట్లాడే భాషకు మాత్రం ప్రత్యేక గుర్తింపు లేదు. భాషల పూర్వ లిపి కి రక్షణ లేదు. వాస్తవంగా భారత రాజ్యంగం ప్రానే క్రమంలోనే ఒక కుట్టుపూరితంగా విభజన జరిగింది. గోండి అనేది సమాజం “కోయతూర్” అనేది జాతి/తెగ, ఈ కోయతూర్ మూలం నుండి ఉద్ఘాటించినవే నేటి ఆదిమ తెగలు, కానీ ఈ తెగలకు ఆంత్రోపాలజి శాస్త్ర వేత్తలు, రాజ్యంగ నిర్మాతలు నిర్వచనం ఇచ్చే క్రమంలో, గుట్టల ప్రాంతంలో నివశించే వారిని గుట్ట కోయలని (అది క్రమంగా గొత్తెకోయలుగా మారింది) రాజరికం చేసిన కోయలను రాజ కోయలని (అది క్రమంగా రాసకోయ అయింది) డోలికొట్టి కర్బులు చేసేవారిని డోలికోయ అని, గంపలు

అల్సే వారిని గంప కోయలు అని, గొండ్వాళ రాజ్యాలు నడిచిన క్రమంలో గోండ్వాళ భూభాగంలో నివశించే జాతి మొత్తాన్ని గోండులని, అబుజ్ మాడ్ కొండ ప్రాంతంలో నివశించే గోండులను మాడియ గోండులని, మరియు గోండులని, రాజరికం చేసిన వారిని రాజ్ గొండ్లు అని, ఇలా రాజ్యంగం ప్రానేవారు భోగోళిక ప్రాంతాలను బట్టి, కొండ ప్రాంతాలను బట్టి రాజ్యంగంలో నిర్వచించటంతో దేశ వ్యాప్తంగా మెజారిటీ ఉన్న కోయతూర్ తెగ 38 రకాలుగా విడిపోవడంతో వీరు అంత వేరు వేరు అనే భావనలో కోయతూర్ భాషకు దేశంలో స్థానం లేకుండా పోయింది. రాజ్యంగంలో ఆదివాసీల గుర్తింపుగా 5,6 షెడ్యూల్ లను ఆదివాసీల అభివృద్ధి కోసం పొందు పరిచారు కాని, షెడ్యూల్-8 లో మాత్రం కొయతూర్ భాషకు మాత్రం గుర్తింపు లభించలేదు. దాంతో కోయతూర్ల అస్తిత్వ మూలాలు క్రమక్రమంగా అంతరించే దశకు చేరుకున్నాయి, ఒకే భాష గల ప్రజలు ఒకే మూలం నుండి వచ్చిన ప్రజలు భాష కోల్పోయిన పరిస్థితులు కనిపిస్తాయి.

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల ఏఱ్యాటుతో గోండు భాషకు నష్టం

ఈ దేశంలో ప్రధానమైన కుట్ట ప్రత్యేక గోండ్వాళ రాష్ట్రం ఏర్పడకుండ జరిగింది. చరిత్రలో ప్రత్యేక భాష, వేషారణ, ప్రత్యేక భూభాగం, సారూప్యం, ప్రత్యేక స్వయం ప్రతి పత్తి హక్కులు, చారిత్రక పోరాటాలు, ల్రిటిష్ పాలనలో ప్రత్యేక హద్దులు, ఈప్రాంతంకి ఉన్న, మధ్య భారతాన్ని ప్రత్యేక గోండు రాష్ట్రం చేయలేదు, భాష ప్రయుక్త రాష్ట్రాలుగా, ఒరిస్సా, మధ్యప్రదేశ్, చత్తిన్ ఘుడ్, ఆంధ్రప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, ఒరిస్సా, కర్ణాటకలుగా విభజించటంతో ఆయ రాష్ట్రాలో ఈ కోయతూర్ భాషకు ప్రాధార్యత లేక, 66 ఏల్పుగా, కోయ భాషకు మరారి, ఒడియ, హింది, కన్నడ తెలుగు భాష ప్రభావం పడి, కోయ భాష యాస, ప్రాసలు కూడ మారినవి. దాంతో కోయ పదాలన్ని స్థానిక భాష పదాలు అని చెప్పుకునే క్రమం కూడా ఆయా రాష్ట్రాలలో చూడుచ్చు. దీనిని ఒక తెగ మూలాలను విచ్చిన్నం చేసే క్రమంలో మతత్త్వ శక్తులు చేసే కుట్టగా కూడా మనం చూడవచ్చు. చారిత్రకంగా చూసినపుడు The Cambridge history Indian Volum -I అనే పుస్తకాన్ని లండన్ oxford university వారు రచించినపుడు కూడా ఈ దేశ మూలవాసులు ఆదివాసీలే అని తమ పరిశోధనలో 18 వ శతాబ్దిం లోనే నిర్ధారించారు, వాస్తవాలు రాశారు. క్రీస్తు పూర్వం 10 వేల సంవత్సరాలుగా భారతదేశంలో సారవంతమైన

భూములు, దట్టమైన అడవులు, నదులు, వ్యవసాయ యోగ్యమైన భూములు ఉండటంతో భారీగా వలసవచ్చి చేరారని, వీరంతా వలసవాదులని స్పష్టంగా ఉంది. దీని ఆధారంగా 2012 సంగొలో కూడా ఒక సందర్భంలో భారత అత్యస్తుత న్యాయస్థానం సుట్టిం కోర్టు కూడా అదివాసీలదే ఈ దేశం అని తీర్చునిచ్చింది. “Indico The Magestanis” ప్రాసిన పుస్తకంలో క్రీస్తు పూర్వం 317 సంవత్సరంలో అలగ్గాండర్తో కూడా గంగానది పరీవాహక ప్రాంతంలో ఆదివాసీలే పోరాటం చేసినట్టు సప్టంగా ఉంది. ఆర్యుల రాక నుండి బ్రిటిష్ పరిపాలన వరకు భారత దేశంపై దండత్తిన వారందరిని ఎదురించి పోరాడి రక్తం చిందించిన చరిత్ర ఆదివాసీలదే కాని నేడు ఆ చరిత్ర వక్కిరణతోపాటు భాష మూలాలను కూడా చిదిమేసి విభజించి పాలించి సమూల నాశనం చేసే కుట్ట చేసారు భారత పాలకులు. ప్రాంతాలుగా, రాష్ట్రాలుగా, తెగలుగా విడగొట్టారు, చివరకు జిల్లాలుగా, మండలాలుగా కూడా ఆదివాసి భూ భాగాలను

విభజించటం వలన ఆస్తిత్వమే ప్రమాదంగా మారింది.

భాగోళిక భారత దేశంలో గోండు భాష పదాలు - నామకరణం

దేశంలో భాగోళిక అంశాలను పరిశీలన చేసినపుడు కూడా కొన్ని వాస్తవాలు బయటకి వస్తాయి, ‘గంగా’ అనేది కోయ భాషపదం కాని ఈ నది పేరును బయట ప్రాంతం వారు స్వాధీనపర్చుకున్నారు. గంగా అంబే కోయ భాషలో క్రేష్టమైన త్రాగునీరు, నిరంతర ప్రవాహం అని అర్థం, ఈ నది పరీవాహక ప్రాంతంలో ఆదివాసీ తెగలు జీవానికి ఆధారం అయి కడుపునింపే క్రమంలో వచ్చింది. పొందు అంబే కోయ భాషలో సముద్రం, అది పొందు మహాసముద్రం అయింది. కోయ భాషలో ‘హామ్’ అంబే మంచు, “మలయ్” - అంబే పర్వతాలు అవి నేడు హిమాలయాలు అయినవి. ఈ గంగా, హిమాలయ ప్రాంతాలలో పురాతన ఆదివాసీ మూలాల భాషనుండి ఈ పదాలు ఉధృవించినవి కాని, ఆ కోయ భాష పదాలు నేడు పరాయివయినవి. ఇలా అనేక పదాలు ఉన్నవి. ఉడా: పుట్ట అంబే పాములు నివసించేది. ఈ పుట్ట అనేది కోయ భాష పదం “పుట్ట” అంబే కోయ అర్థం గ్రహించటం. ఆదివాసీలు అడవులలో పశు

వల్లి మేపే క్రమంలో పశువులు పుట్టును తన కొమ్ములతో పొడిస్తే తెల్లవారే లోపు వర్షం పడుతుందని గ్రహిస్తారు. అంబే పుట్ట-పశువు రెండు కలిసి వాతావరణాన్ని అంచనా వేస్తాయి. ఇలా కోయ భాషలో ప్రతి పదానికి ఒక శాస్త్రియ అర్థం ఉంటుంది. కోయ భాష పదాలను అధ్యయనం చేసే క్రమంలో, డిక్షనరి అధ్యయనం క్రమంలో, అత్యాచారం, దీపిడి హత్య, దొంగతనం, మోసం, లాంబి పదాలను ఎక్కడ కనిపించలేదు, దొరకలేదు అని తెలిపారు. సూక్ష్మస్థాయి అధ్యయనంలో తెలిసినది ఏమిటంటే, అసలు ఆదివాసీ సమాజమే ఒక సమూహంగా ఉమ్మడి సంప్రదాయక జీవన వ్యవస్థ కళ్లి ఉన్న క్రమంలో నైతిక విలువలు నీతి ధర్మం నేవా భావం అలవర్పుకున్న జీవనంలో విటితో పనేముంది? పూర్ణీకులు ఒక ఉన్నతమైన సమాజంగా తీర్చి దిద్దడానికి ఈ పదాలు పూర్వకాలం సుందే లేవు అని తెలిపారు. అందుకే ఆదివాసీలు అమాయకులు, నీతి పరులు, అనీ నైతిక విలువల సమాజం అనీ ఆకలితో ఎవరైనా వస్తే అన్నం, అంబలి, జావ పోసి ఆదరిస్తారు అతిథుల కాట్టు కడిగి ఇంట్లోకి ఆప్సోనిస్తారు ఇలాంబి శాస్త్రియ జీవనం అలవర్పుకున్న ఆదివాసీలు దీనికి అసుగుణంగా భాష, పదాలు ఏర్పరుచుకున్నారు.

గోండు అనేది సమాజం కోయతూర్ అనేది తెగ

నేటి సమాజంలో గోండు కోయ వేరు కాదు ఆదిమ తెగలన్ని కూడా గోండి మూలం నుండి ఆవిర్భావం పొందాయి అనేది స్పష్టం అయినపుడు, గుర్తించినపుడు, ఇంకా చైతన్యం పెరిగి భాషను రక్కించుకోవటం సులభమవుతుంది. మాఘవున్నమి ఇది ఫిబ్రవరి నెలలలో పస్తుంది దీనిని పరిశీలన చేస్తే అర్థం అవుతుంది. ఈ పుస్తుమిలోనే ఆదివాసీల దేవతలు, పండగలు మొదలవుతాయి. నాగోబా - ఆదిలాబాద్, సమృక్త సారలమ్మ మేడారం, ఒరిస్సా నియంగిరిలోని దొంగ్రియ ఆదివాసీల జాతర, మహారాష్ట్ర కచర్లు సాత్పురా పర్వతాల లో జాతర, మధ్య ప్రదేశ సర్పద నది పరివాహక ప్రాంతం లో వింధ్య పర్వతాలలో జాతరలు అన్ని కూడా ఈ పుస్తుమికి మొదలు అవటం భాగోళికంగా ఈ దేశం ఆదివాసీలను విడదీసిన అడవి తల్లి పక్కతి రూపంలో ఆదిమ తెగల మూలం ఒకబీ అని తెలువుతుంది. ఇంకా గొట్టు (సగాలు) దేవుళ్ళు అన్ని కూడా ఈ పుస్తుమిలోనే దేశ వ్యాప్తంగా ఆదివాసీలు ఇలవేల్పు జాతర రూపం లో కొలుస్తారు గోండు కోయ వేరు అయితే గోండుల చరిత్ర అంత కోయ పుస్తుందర్థం గా చెప్పబడుతుంది అలాంటపుడు వేరు ఎలా అవుతుంది? ఒక్క తెలంగాణలో తప్ప దేవ్యాప్తంగా గోండులు కోయలంతా కోయతూర్లు గానే చెప్పుకుంటారు. దీనిని గోండి కోయ పురాణలలో చూడవచ్చు, మధ్య భారతంలో 1నుండి 12 రకాల గొట్టు (సగా) లుగా నేడు ఆదివాసీలున్నారు. అందులో తెలంగాణలో 3 నుండి 7 పరకు ఉన్నవి, మిగతావి ఇతర రాష్ట్రాలలో చూడవచ్చు వీరంతా కోయతూర్లు గానే పిలుచుకుంటారు. కొమరం భీమ్ పోరాటం

తరువాత ఆదిలాబాద్‌లో నిజాం రాజు ఏర్పాటు చేసిన అస్తియా దేశస్తుదు అయిన ప్రో” పైమండార్ కమిషన్ పైధాబాద్ రాష్ట్రంకి ఇచ్చిన నిపెదికలో గోండు అని రాయటం మూలంగా తెలంగాణలో గోండు, కోయ వేరు అనే పరిస్థితులు వచ్చాయి.

దేవాగరి లిపిలో గోండ భాష డిక్షనరీ తయారీ ఒక పరిశీలన

ఆదివాసీ జాతి రక్షణ, భాష రక్షణ కోసం కోయతూర్ల అస్తిత్వ మూలాలను భవిష్యత్తు తరాలకు అందించి అస్తిత్వ మూలాలను రక్షించే క్రమంలో ఆదివాసి పరిశోధకులు రచయితలు మొట్టమొదటగా తీసుకున్న డిక్షనరీ తయారి మద్య భారతంలో 7 రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు 2014 డిసెంబర్లో గోండు తెగ

ఆరాధికుడు గోండు కోయ పున్నె ని ద్వాంత కర్త, ఆచార్య దా॥ మోతిరావన్ కంగాలి అధ్యక్షత న మొదచి సమావేశం కేంద్ర గిరిజన శిక్షణ పరిశోధన సాంస్కృతిక శాఖ సహకారంతో స్వాధిభీట్లో ఏర్పాటు చేశారు. రెండ సెమినార్ 2015 అక్టోబర్లో కర్రాటుక కన్నడ యూనివర్సిటీ యందు, మూడవ సెమినార్, ఇందిరా గాంధి నేషనల్

ప్రైబల్ సెంటర్ యూనివర్సిటీ అమర్ కంటక్ మద్యప్రదేశ్. నాగ్లవ సెమినార్ తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆదిలాబాద్ జిల్లా ఉట్టార్ సమికృత గిరిజన అభివృద్ధి సంస్థ (ITDA) సహకారంతో జరిపారు. అయిదవ సెమినార్ భద్రాచలం (ITDA) సహకారంతో జరిపారు. ఆరవ సెమినార్ మహారాష్ట్ర చంద్రపూర్లో గోండాన యానివర్సిటీ సహకారంతో జరిగింది. ఎడవ సెమినార్ కర్రాటుక రాష్ట్రం రాయచూర్ యునివర్సిటీ యందు జరిపి పూర్తి చేయటం జరిగింది. ఈ ఏడు సెమినార్ లలో మద్య భారతంలోని అనేక కోయ పదాలను సేకరించి, 3000 వేల పదాలు 400 వాక్యాలతో గోండి (కోయతూర్ల) డిక్షనరీ తయారు అయింది. ఈ డిక్షనరీ తయారు చేయటంలో సుమారు

150 మంది ప్రతినిధులు 10 రాష్ట్రాల నుండి, ఒక సెమినార్ నిర్వహణకి 7 రోజుల చౌప్పున హజరు అయి, వివిధ రాష్ట్రాలలోని ఆయా రాష్ట్రాల మూల పదాల సేకరణతో చేయటం జరిగింది. జాతీయ స్థాయిలో ఈ డిక్షనరి తయారిలో అనేక రకాల కోణాల నుండి అధ్యయనం జరిగింది. కోయ భాషలోకి వివిధ రాష్ట్రాలలోని స్థానిక పదాల వైవిధ్యాన్ని కూడ తీసుకొని, ఎక్కువ ప్రాంతాలలో వాడుకలో ఉన్న వాక్యాలను మరియు పూర్వ పదాల ఆధారంగా నిర్మాణం జరిగింది. మిగతా వాడుక పదాలు అంటే స్థానికంగా ఉన్న పదాలు పర్యాయ పదాలుగా వచ్చినవి. దీనిలో ప్రధానంగా “అన్ను”ను కోయ భాషలో “గాటో” అని ఆదిలాబాద్ లో అంటారు. ఖమ్మం జిల్లాలో “దోడ” అంటారు. నార్ బస్తర్లో “సక్కుర్” బస్తర్లో “దోడ” అంటారు. దీనిలో “దోడ” పురాతన పదం, ఎక్కువ ప్రాంతాలలో వాడుకలో ఉన్న పదం, దానిని ప్రధాన పదం చేస్తూ మిగిలిన వాటిని పర్యాయ పదాలుగా చేశారు. “మీన్” అంటే చావ. ఇది ఎక్కువ ప్రాంతాలలో వాడుకలో ఉంది. కాని “కికె” అని ఒరిస్సా, ఖమ్మం జిల్లాలలో అంటారు. ఇది పూర్తిగా కోయ మూల పదం. మీన్ ఎక్కువ ప్రాంతాలలో వాడుకలో ఉన్నప్పటికి, “కికె”నే తీసుకోవాలివచ్చింది. ఎందుకంటే మూలపదం కాట్టి. “బేకు” అనేది కోయ పదం దీనిని అన్ని భాషలలో వాడుతున్నారు. బేకు వృక్షం కూడా అడవిలో భాగంగా ఉంది. బేకం అనే ఇంటి వేరు కూడా కోయలో ఉంది. “మర” అంటే చెట్టు కోయ భాషలో. ఖమ్మంలో వ్యవహరిక భాషలో ఉంది. “మడ” అని చత్తీన్సముద్ర్లో మద్యప్రదేశ్లలో వాడతారు. “మర్” అని మహారాష్ట్రలో వాడతారు. “మర” అంటే సముద్రము ఒప్పున ఉండే వృక్షం అని అర్థం. కోయ భాషలో ఈ మూడించిలో ఒక్కటి ప్రధానం

అయి మిగతావి పర్యాయ పదాలుగా చేశారు.

దేశంలో వివిధ రాష్ట్రాలలో స్నానికంగా వచ్చిన గోండు భాష డిక్కనరీల అనుసంధానం

ఈ డిక్కనరిలో 2005 నుండి 2007 వరకు “మార్కు పెన్ని” అనే న్యూజిలాండ్కు చెందిన ఒక పరిశోధకుడు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆదిలాబాద్ గోండు ప్రాంతంలో నివాసం ఉండి, 30 పదాలతో స్నానిక పదాలపై గోండి డిక్కనరి చేశాడు. ఇంకా మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, లలో కూడా స్నానికంగా డిక్కనరిలు వచ్చినవి. అదేవిధంగా తెలంగాణలో గిరిజన సాంస్కృతిక పరిశోధన శిక్షణ సంస్థ మరియు బిరస ముండా రీసెర్చ్ సెంటర్ నుండి కూడా డా॥ మైపతి సంతోష కుమార్ కాకతీయ విశ్వ విద్యాలయంగారు త్రాసిన కోయ భాష డిక్కనరి అంగ్రం మరియు తెలుగులో వచ్చింది. కాని ఇవి ఒకే ప్రాంతానికి

పరిమితమైన పదాలనే చేర్చారు. ఈ డిక్కనరిల అధారంగా, ఇంకా అనేక ప్రాంతాలలో వచ్చిన డిక్కనరిలు అధ్యయనం చేస్తూ, అదిలాబాద్ జిల్లా గుంజాల గోండు లిపిలో బయట పడ్డ పూర్వ గ్రంథాల అధారంగా, ఈ డిక్కనరీలో అన్ని పదాలతో దేశ వ్యాప్తంగా కోయభాషకు ఒకే మూల పదాలు వచ్చేలా భాష ప్రామాణికరణతో డిక్కనరి అయింది. దీనితో అన్ని ప్రాంతాలలో భాషాభివృద్ధి జరుగుతుంది. భాష పరిరక్షణ జరుగుతుంది. అని 4 సంవత్సరాల కాలం పాటు తయారు చేసి దేశ రాజుడాని న్యూ ఫీల్డ్లో 2016 సంవత్సరంలో విడుదల చేశారు. పురాతన చిత్ర లిపి సింధు నాగరికత చిత్ర లిపి ఆధారంగా హరప్పా, మెహంజదారో చిత్రలిపి కోయతూర్ భాషకు సంబంధించి అని దీనిని డా॥ మొత్తావస్తు కంగాలి కర్రాటుక హంపి యునివర్సిటీ గారు డాక్టరేట్ పుస్తక రూపం తెచ్చారు. ఆధారాలతో సహా తన పరిశోధన గ్రంథంలో తెలిపారు. దీనిని అతని శిష్యుడు అయిన మహారాష్ట్రకు చెందిన ప్రకాష్ సలామ్ హిందీలో అనువాదం చేశారు. దీనిపై మాంగ్ మంగల్ సింగ్ అనే

రచయిత నాగపూర్లో కోయ భాషపై లిపి కూడా తీసాడు. వివిధ ప్రాంతాలలో నేడు ఈ లిపి ప్రాచుర్యంలో ఉంది.

ప్రపంచాలలో గోండు భాషను అధికారికంగా గుర్తించాలి

ప్రధానంగా ఈ దేశంలో హిందీ ప్రధాన భాషగా ఎక్కువ రాష్ట్రాలలో ఉండటంతో పూర్తి చేసిన ఈ డిక్కనరి మొదటగా దేవసగరి స్ట్రోఫ్లో ముద్రణలో చేశారు. ప్రస్తుతం వివిధ రాష్ట్రాలలో స్నానిక భాషలలోకి అనువాదం జరుగుతుంది. ఈ ప్రయత్నంతో రాష్ట్రాలు వేరు అయినా, ఈ దేశం ఆదివాసీలను విభజన చేసినా, విచ్చిన్నం చేసినా కోయ భాష మూల పదాలు భూప్రద పరచటం కోసం జిగిని ఒక గొప్ప ప్రయత్నంగా ఈ డిక్కనరీనీ చూడోచ్చు. ఈ డిక్కనరి ఆదివాసి మేధావులు తయారు చేయటం వెనుక ఉన్న ఆకాంక్ష ఏమిటి అంటే పొర్చుమెంట్లో కోట్లాది కోయతూర్ ప్రజల అస్త్రిత్వానికి సంబంధించిన భాషకు రాజ్యాంగబద్ధ ఆమోద ముద్ర ఈ ప్రపంచాలలో జరగాలి అని, హోం మంత్రిత్వ శాఖ అధికారిక పత్రం ప్రకారం గోండు భాషతో సహా 38 భాషలను చేర్చాలనే డిమాండ్ కూడా ఉన్నాయి. 2004లో నాలుగు బాషలకు బోడీ, దోగ్రి ప్లెఫిలి, సంతాలికి 22 భాషలతో కూడిన 8వ పెద్యాలలో జోడించబడ్డాయి. కానీ గోండు భాషకు స్నానం కల్పించలేదు. గోండు భాష అంటే కేవలం సంభాషించే మాధ్యమం మాత్రమే కాదు, భౌగోళిక, పొక్కతిక, సామాజిక, చారిత్రక, ఇతిహాసాల సమగ్ర స్వరూపం, పురాతన హౌటిక సాహిత్యం, ఆదివాసీ అస్త్రిత్వ మూలాలు, సంస్కృతి సాంప్రదాయాలు, జీవన విధానంతో ముహి పడి ఉన్నందున రక్షణకు దేశవ్యాప్తంగా

బహుళ ప్రచారం జరగాలి. కోయ భాష విస్తృతికి ఇంకా పరిశోధనలు విప్పుతుంగా జరగాలి. ప్రతి రాష్ట్రంలో ఆదివాసి పారశాలలో ఈ డిక్కనరి పదాలు చేర్చి ప్రాధమిక విద్య అందించాలి. సెకండరీ విద్యా, యూనివర్సిటీ స్టోలులలో కోయ భాషకి ప్రత్యేక గుర్తింపు ఇవ్వాలి. భాషా శాస్త్ర వేత్తలు, భాషా శాస్త్ర పరిశోధన సంస్థలు, ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టాలి. భాష ప్రాధాన్యతను పెంచాలి. కోయ భాషకు అత్యగ్రావం నీ తెలియైచేయాలి. అప్పుడే కోయతూర్ లకి ఈ దేశంలో మనుగడ సొధ్యమవుతుంది. లేదంటే భవిష్యత్తులో పరాయి మతాల యొక్క భాషల ప్రభావం పడి కోయతూర్ ల అస్త్రిత్వ మూలాలు ధ్వంసమయి ఆదిమ జాతులు చరిత్ర కాల గర్భంలో కలిసి పోవడం అనేది ఒప్పుకొని తీరాల్సిన నిజం.

- కాక నవ్య

అనువర్తిత భాషా శాస్త్రం
తెలుగు యూనివర్సిటీ హైదరాబాద్
e: arun.mypathi2@gmail.com

ప్రకృతే నియంత్రిస్తుంది!

15

ప్రకృతే శాసిస్తుంది!!

నిర్వర్యమాతున్న నివేదికలు! శున్యస్థాయిలో చర్యలు !!

(గత సంచిక తరువాయి)

గత కథనాలలో భూగోళానికి, మానవాలికి ముంచుకొస్తున్న పెనుప్రమాదాల్ని చర్చించాం! వివిధ సదుస్థుల, సమావేశాల చర్చల్లు, తీర్మానాల్ని దేశాద్వీణేతల వాగ్మణాల్ని చూసాం! అయినా జరగాల్నిన ధ్వంసరచన జరుగుతూనే వుంది. యుద్ధమేఘాలు తొలగకపోగా మరింత కారుమబ్బులుగా మారుతున్నాయి. అగ్రరాజ్యాల మధ్యన చిన్న రాజ్యాలు నలిగిపోతుంటే, అమాయక ప్రజలు నిత్యం సమిధలుగా మారుతున్నారు. ఓ వైపు కాలుష్య పరిణామాల్ని ఏకరువు పెడుతూనే నిత్యం యుద్ధభేరిని మోగిస్తున్నాయి. తన ఉనికికే ప్రమాద ఘంటికలు వోగుతుంటే, భవిష్యత్తు చిత్రపటం ఆగమ్యగోచరంగా మారింది.

ఈ విపత్తురస్తితిలో తన పెద్దతనాన్ని కాపాడుకోవడానికి ఐక్యరాజ్యానమితి భూగోళంకు సంభవిస్తున్న విపత్తర పరిణామాల్ని ఏకరువు పెట్టే ఎజండాలను ముందే సుకుంది. అందులో ప్రధానంగా చెప్పుకునే ది ఇంటర్ గవర్నమెంటల్ పానెల్ అన్ క్లైమేట్ చేంజ్ (IPCC) అనే ఓ ప్రపంచస్థాయి వేదికను ఏర్పాటు చేసి, ఆచరణకు నోచుకోని నివేదికల్ని ప్రపంచస్థాయి నిపుణులతో రాయస్తా, కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీలలో (COP) చర్చిస్తున్నది.

ఈ సంస్థ (IPCC) పూర్వపరాలు :

భూగోళంపై నిత్యం చోటుచేసుకుంటున్న పరిణామాల్ని అంచనా వేయడానికి అనేక దేశాల్లో పర్యావరణ వేతలు, భూగర్భశాస్త్రవేత్తలు, భౌతిక, రసాయన, జీవశాస్త్రవేత్తలు ఎక్కడికక్కడ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నది తెలిసిందే! వీరికి తోడు స్ఫుంద సంస్థలు,

పర్యావరణ అభిమానులు భూగోళంపై చోటుచేసుకుంటున్న పరిణామాల్ని, అన్యాయాల్ని అగ్రరాజ్యాల, పెద్దదేశాల దౌర్జన్యస్థితిని ఎండగడుతూనే వున్నారు. ఈ హాచ్చరికలకు నిద్రలేచినట్టుగా నటిస్తున్నా, అయి దేశాల పొలకులు పర్యావరణ పరిరక్షణకై చేపడుతున్న చర్యలు zero స్థాయిలోనే వున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలోనే ఐక్యరాజ్యసమితిలో కదలికలు మొదలయ్యాయి. నివాసయోగ్య భూగోళం నిర్మిర్యంగా మారుతున్న పరిస్థితుల్ని శాస్త్రీయంగా అంచనా వేయడానికి 1988లో ఈ IPCC సంస్థకు రూపకల్పన చేసింది. ఈ బృహత్తార్థకమాన్ని ఏర్పాటు చేసి, అజమాయిపీ చేయడానికి ప్రపంచ వాతావరణ నంస్తకు (WMO), పర్యావరణ కార్బోనమ సంస్థ (UNEP) కు ఐక్యరాజ్యానమితి అప్పజెప్పింది.

ఇలా వాతావరణ సంబంధంగా జరుగుతున్న పెనుమార్పాల్ని శాస్త్రీయంగా అధ్యయనం చేసి, భవిష్యత్తు ప్రభావాలపై విధానపరమైన నిర్ణయాల్ని తీసుకోవడానికి మాత్రమే ఏర్పాటైన ఈ IPCC విధాన కర్తృలను (policy makers) ఎలాంటి ఖచ్చిత వ్యోమ చేపట్టాలో కట్టాడి చేయలేదు.

195 దేశాల

సశ్వత్తుం గల ఈ సంస్థలోని మెంబర్ స్టేట్ సభ్యులంతా పాల్గొని చర్యలు చేయడం, ఆయాదేశాల నుంచి సేకరించిన పర్యావరణ విపత్తు సమాచారాన్ని క్రోడీకరించి, ఆధారాలతో సరిచూసు కొని తిరిగి సంబంధిత విషయ నిపుణుల, శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయాల్ని కోరుతుంది. ఈ నివేదికల తయారీకి, గ్రంథస్తం చేయడానికి, ప్రపంచ వ్యాపితంగా సంబంధిత విషయ నిపుణుల్ని, శాస్త్రజ్ఞుల్ని ఎంపిక చేస్తుంది.

పరేక్ - ఇండియా

జీవి సదున్ - 1979 (ఫిబ్రవరి 12-23)

- ప్రపంచ వాతావరణ సంస్కృతి (WMO), వాతావరణ మార్పులై (World Climate Change) ఏర్పాటు చేసిన మొదటి సదున్
- ఈ సదున్లో ప్రపంచ స్థాయి పర్యావరణ నిపుణులు, పర్యావరణ వీపత్తులపై పత్రాల్వి (papers) సమర్పించారు.
- ఇందులో శీర్షపుగతిన మార్పు చెందుతన్న వాతావరణ మార్పుల నియంత్రణకు బలవైన సహకారాన్ని అందించాలని, కాలుఘ్య, భూతాప నివారణకై తగు సూచనల్ని ఇవ్వాలని, వాతావరణ సహకారాన్ని తగువిధంగా ఉపయోగించు కోవాలని, వాతావరణ మార్పులకు అనుగుణంగా ప్రణాళికల్ని రూపొందించి సామాజిక, ఆర్థిక అభివృద్ధి జరగాలని నిపుణులు కోరారు.

నివేదికలు - మూడు దశలు :

1) అమోదం (approval) :

విధానకర్తలు పర్యావరణ విషట్లపై ఓ అవగాహనకు రావడానికి వివిధ అంశాలపై చర్చలు చేయడం. విధానకర్తలకు అవగాహన కల్గించడం (summarise to policy makers)

2) దత్తత తీసుకోవడం

(adoption):

వివిధ విషయాలనిపుణులు గ్రామపులవారిగా తయారుచేసిన నివేదికల్ని సంస్థేషణ చేయడం

3) సమస్య అక్షింపు (acceptance):

మూడో దశలో భాగస్వామ్య దేశాలు (stake holders) పర్యావరణ తీవ్రతల్ని గుర్తించి, చేపట్టాలిన చర్చలపై స్పందించడం.

కాలపరిమితిని విధించలేని నివేదికలు :

ఈ వేదిక ఇష్టాలీవరకు ఆరు నివేదికల్ని రూపొందించింది. అవి వరుసగా 1990, 1995, 2001, 2007, 2014లలో కాగా ప్రస్తుత ఆరవ నివేదిక రూపకల్పన 2017లో ప్రారంభమైంది. దీని నివేదిక గత సంవత్సరం అగస్టులో కార్బోచరణ నివేదిక (Action Report-6)గా వెలువడింది. కాలపరిమితి లేకుండా రూపొందుతన్న ఈ నివేదికల తయారికి కనీసం అయిదు సంవత్సరాలు పడుతన్నది. ఈ కాలయావసరాలో నీర్దేశిత అంశాలకు అదనంగా మరికొన్ని అంశాలు చేర్చాలి వస్తున్నది. దీంతో ఉపనివేదికల్ని (supplement) తయారు చేయాలి వస్తున్నది.

చెప్పేటే - ప్లాట్

1995 నాటి AR-2 నివేదికకు 1996లో హరితపాయువుల ప్రభావంపై కూడా సమాచారాన్ని పొందుపర్చాలని ఎజెండాగా చేర్చడం జరిగింది.

కార్బోచరణ నివేదిక-6 (AR-6) :

ప్రస్తుత ఆరవ నివేదిక రూపకల్పన 2017లో మొదటి ఆగస్టు 9, 2021న ఐక్యరాజ్యానికి సమర్పించబడింది. దీన్ని రూపొందించడానికి ప్రపంచ వ్యాపితంగా 2,827 మంది శాస్త్రజ్ఞులు, నిపుణులు నుంచి అభ్యర్థిత్వాలు రాగా, అందులో నుంచి 743 మందిని ఎంపిక చేశారు. ఇందులో కూడా ఆర్థిత పద్ధతాల ముందడం గమనార్థం! చాలా దేశాల నిపుణులకు ఈ నివేదిక తయారిలో అసలు స్థానమే వుండడు. నివేదికల్ని రూపొందించడమే గాని, నిలదీయడం, నీర్దేశించడం ఈ వేదిక నుంచి కడరనివని. అలాగే క్లైటస్టాయి పరిశీలనలకన్నాడు. ఆయా ప్రభుత్వాలు ఇచ్చే గణాంకాలు, సమాచారమే క్రోడీకరణకు గురై వాస్తవాలు మరుగున పడిపోతూ వుంటాయి. ఇలా ఈ ఆరవ నివేదికలో 66 దేశాలకు చెందిన 234 మంది నిపుణులకు అవకాశం దక్కగా, ఇందులో భారత్ నుంచి 10 మంది వున్నారు.

పీరంతా అంశాల వారిగా మూడు గ్రూపులుగా ఏర్పడి నివేదికల్ని రూపొందించారు.

I. భౌతిక అంశాల ఆధారంగా వాతావరణ మార్పులు - 2021 (The Physical Science Basis) (9 ఆగస్టు 2021న విడుదలైంది)

II. వాతావరణ మార్పుల ప్రభావం - ఆచరణ - నిస్పతోయత - 2022 (Impact, Adoption & Vulnerability) (28 ఫిబ్రవరి 2022న విడుదలైంది)

III. వాతావరణ మార్పులు - తీవ్రతను తగ్గించే చర్చలు - 2022 (4 ఏప్రిల్ 2022న విడుదలైంది)

ఇందులో అయిదు ప్రధాన అంశాలన్నాయి. (సైన్సు, టెక్నాలజీ, వాతావరణం, ఆర్థిక, సామాజిక) (Mitigation of climate change)

ప్రపంచ భౌగోళిక మార్పుల్ని అన్ని స్థాయిల్లో (భూగర్భ, నేల, సముద్ర, వాతావరణ, మంచు) వ్యాపితంగా జరుగుతన్న పర్యావరణ వాతావరణ మార్పుల్ని వీరు పరిశీలించి నివేదికల్ని రూపొందించడం జరిగింది. మూడో నివేదికను 38 మంది రూపొందించగా, భారతీయులు (10) ఇందులో పనిచేశారు.

- డా॥ లఘుయ్ గాండ్ర్,

m : 9440116162

e : drglachaiah@gmail.com

అక్టోబర్ 4న ప్రపంచ జంతు దినోత్సవం

భూమి మీద మనుషులతో పాటు ఎన్నో రకాల జంతువులూ ఉన్నాయి. వాస్తవానికి మనిషి కంబే ముందే జంతువులు భూమి మీద జీవించాయని సైన్స్ చెబుతోంది. అయితే భూమి ఆవిర్ధువించిన తరవాత పుట్టిన చాలా జంతు జాతులు ఇప్పుడు లేవు. ఈ ఆధునిక యుగంలోనూ మనకు తెలిసిన ఎన్నో జంతు జాతులు కనుమరుగై పోతున్నాయి. ఈ మధ్యనే అంతరించి పోయిన చీతాలు జాతిని ఇతర దేశాల నుంచి తెచ్చించడం జరిగింది. ఇలా జంతువుల జాతులు అంతరించిపోకుండా, వాటిని పరిరక్షించడమే 'ప్రపంచ జంతు దినోత్సవం' ముఖ్యాద్దేశం. ఏటా అక్టోబర్ 4న ఈ జంతు దినోత్సవాన్ని అంతర్జాతీయంగా నిర్వహిస్తున్నారు. మానవ మనుగడకు అనివార్యమైన జంతునంపడను పరిరక్షించడం, వృద్ధి చేయడం, జంతువుల హక్కులను కాపాడటం ఈ దినోత్సవ ప్రధాన లక్ష్యం.

ఈ జంతు దినోత్సవాన్ని తొలిసారి 1931లో ఇటలీలోని ఫోర్మెస్ లో జరుపుకున్నారు. పర్యావరణ పరిరక్షకుడిగా పిలుచుకునే

సెయింట్ ప్రొస్ట్ అఫ్ అసిసి పండుగను పురస్కరించుకొని అక్టోబర్ 4వ తేదీన ప్రపంచ జంతు దినోత్సవాన్ని నిర్వహించారు. మానవుడికి,

జంతువులకు మధ్య ఉన్న అవినాభావ సంబంధాన్ని ఈ దినోత్సవం తెలియజ్జుస్తుంది. ఈ రోజున జంతు సంక్లేషు ప్రచారాలతో పాటు జంతు పరిరక్షక శిబిరాలను ప్రారంభించడం, జంతు సంరక్షణకు నిధులు సేకరించడం వంటి కార్బ్రూక్టమాలు నిర్వహిస్తారు.

వాస్తవానికి మనం జంతువుల ఆవాసాలను నాశనం చేస్తున్నాం. విషక్షుణా రహితంగా అడవులు నరుకుతూ వాటి ఆవాసాలను, మంచినీటి

వసరులను ధ్వంసం చేస్తున్నాం. అందుకే అడవి జంతువుల గ్రామాల్లోకి, పట్టణాల్లోకి వస్తున్నాయి. అసోరం కోసం మనుషుల్లై దాడులు చేస్తున్నాయి. ఇలాంటి పరిస్థితిని మార్చడం కూడా ఈ జంతు దినోత్సవ లక్ష్యాల్లో ఒకటి. జంతువులకు సహజసిద్ధమైన ఆవాసాలను కల్పించడం, జంతు జాతులను రక్షించడం, వాటి సంక్లేషుమాన్ని కాపాడటం ఇవే ప్రధానం. ఈ రోజును జంతు ప్రేమికుల దినోత్సవంగా కూడా పిలుస్తారు.

- దక్షన్ మ్యాన్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

చందాదారులుగా చేరండి... చేల్చించండి...

పారకులకు, రచయితలకు, పరిశోధకులకు... నమస్కులు.

తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంలో పుట్టిన తెలుగు మాసపత్రిక దక్షన్ లాండ్ తొమ్మిదేళ్ళు పూర్తి చేసుకొని పదవ సంవత్సరం లోనికి అదుగు పెట్టింది. తెలంగాణ సాధన ఉద్యమ సమయంలో ఉద్యమానికి దిశా నిర్దేశం చేసేలా ఎందరో ప్రమఖుల వ్యాసాలను అందించింది. టీఅర్సి 'చర్చ' సారాంశాలను ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళింది. తెలంగాణ భావజాలాన్ని బలోపేతం చేసింది.

స్వరూప్త ఆవిర్ధాపం తర్వాత దక్షన్ లాండ్ తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంతో తనదైన పాత్రను పోషిస్తున్నది. తెలంగాణ తనదైన అసీత్వాన్ని కాపాడుకోవడానికి, మరింత పరిపుష్టం చేసుకొనడానికి దోహదం చేస్తున్నది.

ఈ నేపథ్యంలో సామాజిక అంశాలతో పాటు, పర్యావరణం, చరిత్ర, వివిధ చేతివృత్తుల కళారూపాలు, నైపుణ్యాలు, వారసత్వం, పర్యాటకం లాంటి అంశాలపై కథనాలను వెలువరిస్తున్నది. ప్రజా సంక్లేషుం కోసం జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్బ్రూక్టమాలను ప్రజల దృష్టికి తీసుకెళ్తుతుంది. 2012 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమైన పత్రిక ఇప్పటి వరకూ మీ అందరి సహకారాలతో కొనసాగుతూ వస్తుంది. ఇప్పటికే ఎంతో మంది మిత్రులు, శ్రేయోభిలాషులు, తమ చందాలతో పాటు, చందాదారులను చేరించడంలో తమ సహకారాన్ని అందిస్తున్నారు. వారికి ధన్యవాదాలు.

అయినప్పటికే పత్రిక నిర్వహణ కష్టసాధ్యంగా ఉంది. దక్షన్ లాండ్ మనందరిది. పదికాలాల పాటు పత్రిక సజావుగా వెలువదే బాధ్యత మన అందరిదీ.

చందా పూర్తులున వారు తమ చందాలను రెహ్యావల్ చేసుకుని కాంప్లింమెంటరీ కాపీలు అందుతున్న వారు కూడా చందాదారులుగా చేరి, మిత్రులను చేరించి సహకరిస్తారని ఆశిస్తూ...

ధన్యవాదాలతో... మీ

- మణికొండ వేదకుమార్ సంపాదకులు

చందా వివరాలు:

వార్లిక చందా : రూ. 300

2 సంగాలకు : రూ. 600

'దక్షన్ ల్యాండ్' పేరిట ఎంట, మనియార్డర్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చందామెత్తుం చేల్చించవచ్చు.

చిరునామా :

DECCAN LAND :

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029, Telangana

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail:desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

దక్షన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు భాతా వివరములు:

Name : DECCAN LAND

Bank : KOTAK MAHINDRA BANK

A/c No : 7111218829

IFSC Code : KKBK0007463

Branch Code : 007463

నమ్మిన బంటు

శివపురంలో ఉండే ధర్మయ్యకు లేక లేక సంతానం కలిగింది. అతడు తన కుమారుని అల్లరు ముద్దగా పెంచి పెద్ద చేశాడు. కానీ ఆ తర్వాత అతడు తన కొడుకుకు శ్రుపహండి డబ్బులు సంపాదించాలని చెప్పాడు. అతని కొడుకు పేరు శేషు. అతడు తండ్రితో “నాన్నా! మనకు నీవు సంపాదించినదే చాలా ఉంది. నేనెందుకు కష్టపడాలి. మీ ఆస్తి అంతా కూడా నాదే కదా!” అని అన్నాడు. అప్పుడు ధర్మయ్య “ఒరేయ్! నా ఆస్తి అంతా నీదే. నేను కాదనను. కానీ కూర్చొని తింటే గుట్టలు అయినా కరుగుతాయి. అందువల్ల నీవు కష్టపడి డబ్బు సంపాదించడం నేర్చుకోవాలి” అని అన్నాడు. కానీ ధర్మయ్య మాటలు అతను పెడచెవిని పెట్టాడు.

ధర్మయ్య సముద్ర వ్యాపారం చేసేవాడు. ఒకరోజు సముద్రంలో అతని మొత్తం సరకుల ఓడలు మునిగాయని ఒక నోకరు వచ్చి చెప్పాడు. ఆ మాటలు విని ధర్మయ్య కుపుకూలిపోయాడు. అప్పుడే వచ్చిన శేషు నిజం తెలుసుకొని “అయ్యా నాన్నా! నీ పెట్టుబడి అంతా వ్యాపారంలో పెట్టావా! నాకు ఎంత నష్టం కలిగించావు” అని అన్నాడు. అప్పుడే స్ఫుర్తాలోకి వచ్చిన ధర్మయ్య ఆ మాటలు విని “ఒరేయ్! నేను కూడా ఇలా జరుగుతుందని కలలో కూడా ఊహించలేదు. రేపటి నుండి ఎవరినైనా మన ఇంటి ఖర్చులకే అప్పును అడిగి తీసుకుని రా!” అని శేషును తన మిత్రుడైన రంగయ్య ఇంటికి పంపించాడు. ధర్మయ్యకు అతని వ్యాపారంలో నష్టం వచ్చిందని తెలుసుకున్న రంగయ్య తన వద్ద చిలిగ్వప్ప కూడా లేదని చెప్పాడు.

శేషు చేసేది లేక కొద్ది రోజులు కూలీ పనికి వెళ్ళాడు. ఆ తర్వాత అతడు ఒక దుకాణంలో నోకరుగా పనికి కుదిరాడు. ఇప్పుడు ధర్మయ్య శేషు సంపాదనపైనే ఆధారపడ్డాడు. కొన్ని రోజులకు ధర్మయ్య వ్యధాప్యం వల్ల చనిపోయాడు. శేషు క్రమపే కష్టపడడం నేర్చుకొని కొన్ని భాములను కొలుకు తీసుకొని వ్యవసాయం చేయడం ప్రారంభించాడు. ఆ వ్యవసాయం వల్ల అతనికి లాభం రాకపోయినా జరుగుబాటుకు పెద్ద కష్టం కాలేదు. అతని భార్య కూడా కష్టపడసాగింది.

ఒకరోజు శేషు ఇంటికి రంగయ్య వచ్చాడు. అతడు శేషుతో “శేషు! పాపం నిన్ను చూస్తే జాలి వేస్తాంది. ఒక్కగానొక్క కుమారుడు అయిన నీకు మీ నాన్న చాలా అన్యాయం చేశాడు. వ్యాపారంలో

ఎవరైనా మొత్తం పెట్టుబడి పెట్టి వ్యాపారం చేస్తారా! నేను చెప్పితే వినలేదు” అని అన్నాడు. అప్పుడు శేషు కోపంతో “దయచేసి మానాన్నగారిని ఏమీ అనకండి. ఆయన మాకు కష్టపడడం నేర్చాడు. వ్యాపారంలో లాభనష్టాలు అస్తి సహజం. అది ఆయన తప్ప కాదు” అని తండ్రిని సమర్థిస్తూ మాట్లాడాడు. ఆ మాటలు విన్న రంగయ్య నవ్వి “శభాష్ శేషు! నీలో చాలా మార్పు వచ్చింది. మీ నాన్న ఆస్తి ఎక్కడకు పోలేదు. మీ వ్యాపారంలో నష్టం వచ్చిందని అతను నీకు చెప్పడం శుద్ధ అబద్ధం. అతడు నీవు కష్టపడడం నేర్చుకోవాలని మీ ఆస్తి అంతా ప్రాణ మిత్రుడైన నాకు అప్పగించాడు. పాపం దురదృష్టం కొద్ది మీ నాన్న మరణించాడు. ఈ బంగారు క్షణాలను పాపం ఆయన చూడలేదు. అందువల్ల మీ నాన్న అంత గొప్ప వ్యక్తి ఎవరూ లేరు. అతని మిత్రుడైన నన్న నమ్మి తన ఆస్తి అంతా నాకు అప్పగించి మీకు కష్టం విలువ తెలిసిన తర్వాతనే తన ఆస్తిని నీకు అప్పగించమని నాకు చెప్పాడు. ఇదిగో మీ ఆస్తి అంతా నీకు అప్పగిస్తున్నాను.” అంటూ కొన్ని కాగితాలను అతనికి అప్పగించాడు.

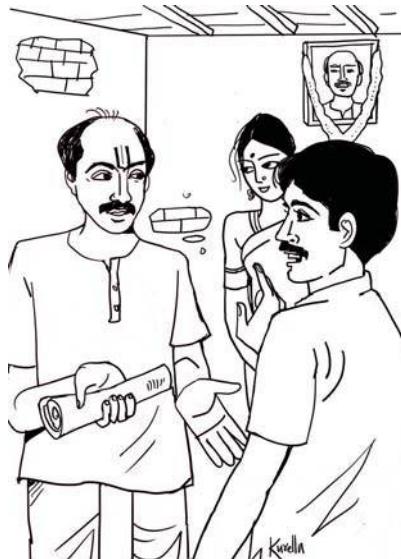
అప్పుడు శేషు “రంగయ్య మామా! మిమ్మల్ని నా మాటలతో నొప్పించినందుకు నస్ను క్షమించండి. మీరు ఎంత మంచి వారు. మా నాన్నకు మీరు నమ్మినబంటు. అందుకే మిమ్మల్ని మా నాన్న నమ్మి తన ఆస్తి అంతా మీకు అప్పగించాడు. కానీ ఇప్పుడు నేను కష్టపడడం నేర్చుకున్నాను. కష్టపడితేనే ఫలితం

వస్తుందని, ఆరోగ్యం కూడా బాగుంటుందని నేను తెలుసుకున్నాను. నేను కొన్ని భాములు కొలుకు తీసుకుని స్వయంగా వ్యవసాయం చేసి ఇతరుల కడుపులను నిపుతున్నాను. అందులో ఎంతో తృప్తి ఉంది. మా నాన్న నేర్చిన ఈ బంగారు జీవితం నాకు చాలా తృప్తిని ఇచ్చింది. ఈ పర్తక వ్యాపారాలు మీరే చూడండి. మాకు అందులో అనుభవం లేదు. మా నాన్న వలే మీరు కూడా నాకు ఆశ్చర్యములే” అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు రంగయ్య సరేనని తన మిత్రుడి కొడుకు ప్రయోజకుడైనందుకు ధర్మయ్య ఫోలోకు నమస్కరించి అక్కడినుండి వెళ్లి పోయాడు.

- సంగనభట్ల చిన్న రామకిష్ణయ్య

m: 9908554535

e : ramakistaiah195906@gmail.com

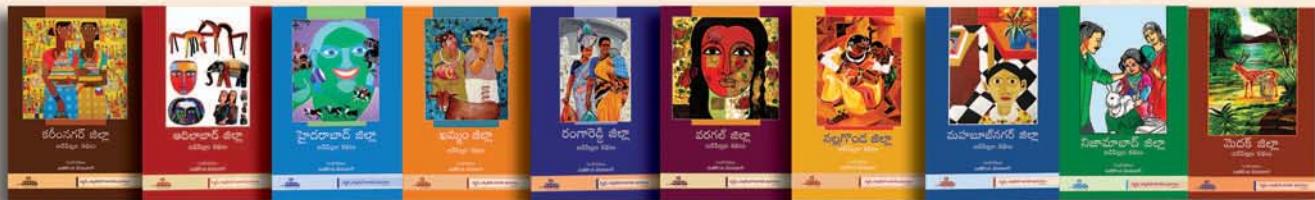
చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ

ప్రోదరాబాద్ (Regd. 720/1982) బాలచెలిమి

పీటిలు వికాస పత్రిక

తెలంగాణ బడి పిల్లల కథలు

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 330 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేటి ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పొర్చుపుస్తకాలు అంటించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరింతో లోకజ్ఞానాన్ని అంటించే బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా ప్రెపణాలను పెంచుతాయి. వారి ఉపాఖయాలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో స్వజ్ఞాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సుస్థుతి, కళలు, శైల్పికలు, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్యసంబంధిత అంశాలు - ఒకబోమిది ప్రాథమిక విజ్ఞానాభి బాలసాహిత్యం, పిల్లలో వైతికతను, ఆధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాలసాహిత్యమే నెరవేర్గలదు.

ఇవి అప్పంగా మన పిల్లలు రాసిన కథలు, స్వచ్ఛమైన కథలు. 'చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ' తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లలు "బడి పిల్లల కథలు" సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో గతంలో వెలువరించింది. అటి రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనూ విశేష ఆదరణ పాంచాయి.

అలాగే ఇప్పుడు పిల్లలకోసం తెలంగాణలోని ఉమ్మడి పచి జిల్లల బాల సాహిత్య రచయితలు రాసిన "పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు" పచి సంకలనాలను అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది. బిన్నారులు, పెద్దలు, సాహితీ వేత్తలు ఎప్పటివలె ఈ పుస్తకాలను ఆదరిస్తారని ఆశిష్టున్నాం.

-మణికోండ వేదకుమార్
పైర్చన్, చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ

పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు (ఉమ్మడి పది జిల్లలు)

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 350 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

ప్రతులకు

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు. మరియు

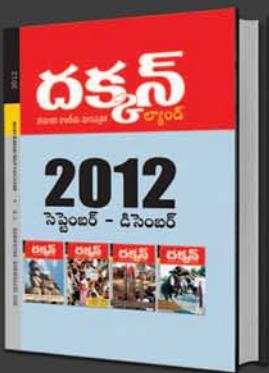
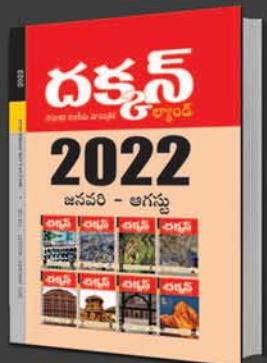
'భూపతి సదన్' 3-6-716, ప్రీట్ నెం. 12, హిమాయిత్ నగర్, ప్రోదరాబాద్ - 500029

ఫోన్ : 9030 6262 88

email: edit.chelimi@gmail.com website : www.balachelimi.com

చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

దక්න పది సంవత్సరాల ప్రస్తావం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక්న్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక 2022 ఆగస్టు సంచికతో 120 నెలలు ఫూర్చి చేసుకుంది. ఈ పది సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాటి చెప్పిందుకు 'దక්న్ ల్యాండ్' ఇప్పటి వరకు వెలువదిన సంచికలను (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022) సంకలనాలుగా (12 నెలలకు ఒక సంకలనంగా) రూపొందించి పొరకుల కోరిక వేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో కూడా వచ్చే సంచికలను సంకలనాలుగా తీసుకు పస్తామని తెలియ జేస్తున్నాం. ఆసక్తి కలవారు ఒక్క సంకలనాన్ని రూ. 400/-లకు పొందవచ్చు (పొర్చుల్ చార్జీలు అదనం).

ISSN అమోదం పొందిన 'దక්న్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక పట్ల మాపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

సంకలనాలు పొందిందుకు మా విరుద్ధాభాసా:

ఎడిటర్, 'దక්న్ ల్యాండ్'
3-6-712/2, స్టోర్ నెం.12,
హిమయతనగర్.
హైదరాబాదు-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288
Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

ఆన్‌లైన్ డాక్టర్ చెలింపుకోవాలి:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
BRANCH : HIMAYATNAGAR
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0007463

